

Müslüm Üzülmöz

**BİR
UZUN YÜRÜYÜŞTÜR
YAŞAMAK**

-Basında Hakkımda Çıkan Kimi Yazılar-

**İstanbul
2010**

Müslüm Üzülmöz

Bir Uzun Yürüyüşür Yaşamak

Web: <http://www.uzulmez.info/muslum>

e-posta: muslimce@yahoo.co.uk

Basım Tarihi

Kasım 2010

Arka Kapak Karikatürü

Lütfü Çakın

Kapak

Hayati Güngören

Sayfa Düzeni

Suphi Orak

Baskı

Adres

Güneştepe Mah. Bağlar Cad.

Özgür Sok. No:85/10 Güngören-İstanbul

Web: <http://www.uzulmez.info/muslum>

e-posta : muslimce@yahoo.co.uk

Tel: 0 537 401 92 21

İçindekiler

Sunu

Ergani'nin Geçmişine 'Uzun Bir Yürüyüş'

hurriyetim.com.tr

Uzun Bir Yürüyüş

www.shownet.com

Ergani'ye Güzelleme...

Bilim ve Gelecek

Müslüm Üzülmaz'ın "Çayönü'nden Ergani'ye..."

Enver Yorulmaz/Yeni Çaba

Müslüm Üzülmaz'e Açık Mektup

Abdurrahman Üzülmaz/Ergani Haber

Çayönü'nden Ergani'ye Uzun Bir Yürüyüş

Naci Gümüş/Yeni Şafak

"Uzun Bir Yürüyüş" Kitabına Dair

Eşref Üzülmaz/Ergani Haber

Uzun Ama Yormayan Bir Yürüyüş

Kenan Mendekli/www.shownet.com

Ergani'yi Bilir Misiniz?

Evrensel

Uzun Bir Yürüyüş

Evrensel Kültür

Çayönü'nden Ergani'ye

BirGün

Diyarbakır'lı Fikir/Sanat Adamları, Müslüm Üzülmaz

Yeni Yurt

Araştırmacı Şair Ve Yazar: Müslüm Üzülmaz Bütün

Cepheleriyle Ergani'yi Anlatıyor...

Yeni Yurt

"Bir Uzun Yürüyüştür Yaşamak!"

Celal Başlangıç/Radikal

**Uzun Bir Yürüyüşe Çıkan Erganili Bir Dost,
Müslüm Üzülmaz**

Eyüp Özbay/ www.madenliyiz.biz

Erganili Bir Bilge Er Kişi: Müslüm Üzülmaz

Naci Gümüş/ <http://ergani.gen.tr>

Müslüm Üzülmaz Ve Şiirleri...

Misbah Hiciri/GAP Gündemi

"Çayönü'nden Ergani'ye Uzun Bir Yürüyüş"

Misbah Hiciri/GAP Gündemi

Müslüm Üzülmaz ve Arkeolojik Çalışmaları

Eyüp Aras/ www.diyarinsesi.org

12 Eylül Mağduru Müslüm Üzülmaz'den

Ergenekon Sanıklarına Tepki: Biz Revire Dahi Çıkamadık

Aslan Değirmenci/ Vakit

10 Bin Yıllık Tarihi Yazdı

<http://www.hurriyet.com.tr>

"On Bin Yıllık Tarihin Tanığı: Hilar"

<http://www.kritize.net>

"On Bin Yıllık Tarihin Tanığı: Hilar"

Aslan Değirmenci/ www.habervaktim.com

Dünya Kültür Tarihine Işık Tutan Eser:

On Bin Yıllık Tarihin Tanığı: Hilar"

Naci Gümüş/ <http://ergani.gen.tr>

Görev Bilinci -Nurettin Değirmenci

www.sivildusunce.com

10 Bin Yıllık Tarihin Tanığı: Hilar

M. Şehmus Güzel/ <http://www.gundem-online.com>

Tarihin Doğduğu Mekan: Hilar

M. Ş. Güzel/ <http://www.yeniozgurpolitika.org>

Tarihe Kayıt Düşmek Herkesin İşi Olmalı

Mustafa Sütlaş/ <http://www.bianet.org>

Hilar, Neolitik Uygarlıktan

Vedat Çetin/Evrensel

Saklı Tarihin Hilar Sayfası

Şeyhmus Diken/ BirGün

On Bin Yıllık Tarihin Tanığı: Hilar

Tîroj

Adı: Hilar

Cumhuriyet Kitap

Futbol, Kitap ve Sanat Aşkı

M. Şehmus Güzel/Ergani Söz

On Bin Yıllık Tarihin Tanığı Hilar

Berfin Bahar

On Bin Yıllık Tarihin Tanığı "Hilar"ın Dünü Ve Bugünü

Müslüm Üzülmaz'ın Kaleminden

Enver Yorulmaz/ Yeni Çaba

Garnizon Kültüründen Demokrasi Kültürüne

Ali Rıza Üleç

<http://www.yenidenatilim.com>

"Karikatürcüler..."

Yeni Akrep

Makam Çiçeği Ve Bülbül

<http://www.hurriyet.com.tr>

Makam, Makam Çiçeği Ve Bülbül

İshak Koçer/ www.kritize.net

Müslüm Üzülmaz Ve Ergani

İbrahim Evirgen/Yeni Yurt

Ergani'ye Güzelleme

M. Şehmus Güzel

"Makam, Makam Çiçeği Ve Bülbül"

Aslan Değirmenci/ <http://www.habervaktim.com>

Makam, Makam Çiçeği Ve Bülbül

M. Şehmus Güzel/ <http://www.gunlukgazetesi.net>

Bir Düzine Kitaptan Sonra

Naci Gümüş/Ergani Söz

Müslüm Üzülmaz Ve Makam Çiçeği

Resul Üstün/ www.antoloji.com

Sunu

Basında şahsım ve daha çok da kitaplarım hakkında çok sayıda yazı yayınlandı. Bu yazılanların kimilerinden bir seçki yaparak kitap olarak yayınlamanın ve derli toplu bir arada olmalarının iyi olacağını düşündüm. Sonra da Bir Uzun Yürüyüşür Yaşamak adıyla yaptığım seçkiyi yayınlamaya karar verdim.

Kitapta yer alan yazılarda övgüler var, yermeler var, eleştiriler var, düzeltmeler var. İlgi gösterdikleri için, zaman ayırdıkları için, emek harcayıp düşüncelerini yazdıkları için, yazanlara ayrı ayrı teşekkür ediyorum. Hepsinin başım gözüm üstünde yeri var.

Kitabın ismini sevgili Celal Başlangıç'ın hoşgörüsüne sığınarak Radikal gazetesinde benimle ilgili çıkan yazısından aldım. Bu nedenle Celal Başlangıç arkadaşına ayrıca teşekkür ediyorum.

Yazılar yayınlanış tarihlerine göre sıralanmış ve tümünde orijinaline sadık kalınmıştır. Yalnız kitaplarımın kapak resimleri, şahsıma ait özgeçmiş ve eserlerime dair verilen listeler tekrar ve sıkıcı olmasın diye bir ikisi hariç kitaba alınmamıştır. Yazıların başlıklarında estetik bütünselliği sağlamak için yer yer küçük harf veya büyük harf değişiklikleri yapılmış ve bir iki yerde var olan yazım hataları düzeltilmiştir.

Umarım kültürel yaşamımıza Bir Uzun Yürüyüşür Yaşamak tatlı bir renk katar.

Kitabın sayfa düzeni ve kapak tasarımında yardımcı olan sevgili Suphi Orak ve Hayati Güngören'e, ayrıca katkı sunan tüm arkadaşlarıma çok teşekkür ederim.

Saygılarımla...

Müslüm Üzülmöz
Kasım 2010 –İstanbul

Ergani'nin Geçmişine 'Uzun Bir Yürüyüş'

Hürriyetim.com.tr

Hürriyet Gazetesi İnternet Sitesi

14 Nisan 2005

"Diyarbakır'lı ya da Doğulu olmak bambaşka bir şeydi. Bizim için Doğu bir toprak parçası ve coğrafi bir yer olmanın çok ötesinde; geri kalmışlık, cahillik, yoksulluk, jandarma dip-çığı, ağa baskısı ve bir başkaldırıydı" diyor Müslüm Üzülmöz, 'Çayönü'nden Ergani'ye, "Uzun bir yürüyüş"ü anlattığı kitabında. Üzülmöz, 767 sayfalık kitabında, Ergani'yi milattan öncesinden alarak günümüze getiriyor; Erganililer'e kendi öykülerini anlatıyor.

Geniş kapsamlı, derin bir araştırmanın izlerini taşıyan kitapta çok çarpıcı bilgiler bulunuyor. Örneğin 1892 yılında Ergani'nin etnik ve dinsel yapısı nasıldı? Kaç Türk, kaç Kürt, kaç Ermeni, kaç Çingene, kaç Rum ya da Yezidi vardı? Bugün durum ne? Kitapta, Ergani'nin yazılı olan ve olmayan tüm tarihini, en küçük ayrıntılara kadar bulabiliyorsunuz. Şiirlerle, fotoğraflarla bezenmiş ve akıcı bir üslupla yazılmış kitapta Ergani'den çıkan şarkıcı Emrah'tan, yolu Ergani'ye düşen Halet Çambel'e kadar birçok tanınmış ya da farklı çizgileriyle ekol olmuş birçok renkli isme rastlamak da mümkün.

Hele öyküler. Atatürk'ün Ergani'ye gelişinden, Dicle Köy Enstitüsü'nde yaşananlara hepsi birbirinden ilginç, okurken kimi

zaman güldüren, kimi zaman yüreğinize bir yumruk gibi vuran, düşündüren onlarca gerçek öykü.

Peki yazar "devrimci duygu ve düşüncelerin kilitlendiği düğüm noktası, daha doğrusu isyankar ruhlarımızın anavatanı" diye nitelendirdiği Ergani'yi niye yazmak istedi. Burada sözü Müslüm Üzülmüş'e bırakıyoruz: "Her bir toplumun tarihi, aynı zamanda onun yaşam öyküsüdür ilkesinden hareketle her ilin, her ilçenin hatta her köyün bir öyküsünün olduğuna inanıyorum. Erganililer kendi yaşam öykülerini bilmeliler diye düşünüyorum. Bu dürtülerin yanında beni bu kitabı yazmaya iten diğer bir neden de biraz 'vefa' biraz da 'nereden nereye' geldiğimizizin bilinmesini istememdir."

Uzun Bir Yürüyüş

www.shownet.com
Show Tv İnternet Sitesi
2 Mayıs 2005

Her gece yıldızların çok parlak olduğu bir yerde doğdu, her gece parlak yıldızları seyrederek büyüdü. Sonra ona da günün birinde yol göründü. Onun için "Uzun Bir Yürüyüş" başlıyordu, Çayönü'nden Ergani'ye... Şimdi geceleri göğünde yıldız görünmeyen bir yerde yaşıyor. Belki de bu yüzden yaşadıklarını Yılmaz Odabaşı'nın dizeleriyle ifade etme ihtiyacı duydu.

"Hep susmak
Susmak...
Yetmiyor bazen
İşte bu yüzden
Bütün ışıkları yanmalı yeryüzünün
Ozanlar her şeyi anlatmalı."

O kendi yaşamını Kavafis'in bir dizesiyle özetliyor aslında, "Yaşamı bir kentte ıskalarsan hepsinde ıskalarsın" diyor "Çayönü'nden Ergani'ye Uzun Bir Yürüyüş" kitabında Müslüm Üzülmaz...

"Ben ve kuşağım için Erganili, Diyarbakırlı ya da Doğulu olmak bambaşka bir şeydi...

Her toplumun tarihi, aynı zamanda onun yaşam öyküsüdür ilkesinden hareketle her ilin, her ilçenin ve hatta her köyün bir öyküsünün de olduğuna inanmaktayım: Erganililer kendi yaşam öykülerini bilmelidirler diye düşünüyorum.

Ergani, Diyarbakır'a bağlı bir ilçemiz, Ergani de tüm Anadolu kasabalarının yazgısını yaşamaktadır. O'nu diğer ilçelerden farklı kılan yanları yoksulluğu, geri kalmışlığı, bakımsızlığı, işsiz ve kahvelerinin çokluğu, sıkıyönetimli ve olağanüstü halli yaşamı ve bu yaşama karşı direnişi ve mahalleleri gübre kokan, yolları toz ve topraktan geçilmeyen; yapılacak işlerin çok olmasına karşın çoğu insanın çalışmadığı, kahvelerde boş boş oturduğu, işsizliği diz boyu olduğu, sıradan, sıkıntılar içinde yaşamın hüküm sürdüğü bir yer oluşudur.

Olsun!

'Ne demiş uçurumda açan çiçek/Yurdumsun ey uçurum': Bizimki de o hikaye..." diyor Müslüm Üzülmaz.

Ergani'ye Güzelleme...

Bilim ve Gelecek Dergisi
Aylık Bilim, Kültür, Politika Dergisi Mayıs 2005

Kitabın adı, Uzun Yürüyüş: Çayönü'nden Ergani'ye. Burada "uzun yürüyüş" söylemi, Neolitik Dönem Çayönü yerleşmesinden, günümüz Ergani kasabasına gelinceye dek 9000 yıllık uzun bir tarihsel yürüyüşe işaret ediyor.

Ergani'ye dair bir kitap bu. O kadar boyutlu bir çalışma ki, eşine kolay rastlanmaz. Yok, yok. Sanki Üzülmaz, hamurunda yer alan memleketini, güzel Ergani'sini anlatmaya neresinden başlayacağını, ona borcunu nasıl ödeyeceğine bir türlü karar verememiş. Onun için her şeyini ama, her şeyini anlatmış. Önce coğrafi bilgiler vermiş. Jeolojik yapısı, akarsuları, iklimi... Sonra taa, MÖ 7 binlerden başlayan tarihini, uzun uzun, mümkün olduğunca ayrıntıyla bugüne kadar getirmiş. Adeta adım adım ilerleyerek... Ergani'nin günümüzdeki sosyal yaşamı hakkında da diyecekleri var, yazarın. Sonra seyyah ve gezginlerin eserlerinde Ergani'nin izini sürmüş. Ergani'nin tarihi ve kutsal mekânlarını anlatmış. Farklı ve renkli insanlardan söz etmiş sonra tek tek.... Okuyanlar hem tarihinde, hem doğa ve tarih güzelliklerinde, hem Erganililer'in şahsında Ergani'yi bir iyice tanımışın, ama mutlaka sevsin istemiş. Taktire fazlasıyla değer bir çaba, bize de Ergani'yi okumak, tanımak, sevip sevmeyeceğimize karar vermek kalıyor...

Müslüm Üzölmez'in "Çayönü'nden Ergani'ye.."

Enver Yorulmaz

Yeni ÇABA, Kültür Sanat Ekonomi ve Aktüel Dergi

Mayıs-Ağustos 2005

Uzun süredir büyük bir sabır ve metanetle, Ergani'yle ilgili bilgi, belge ve her türlü dökümanı toplayıp ayrıntılı bir yapıt hazırlamanın yoğun çalışmaları içersine giren değerli araştırmacı Müslüm ÜZÜLMEZ, nihayet 767 sayfadan oluşan ve Ergani'yle ilgili adeta ansiklopedik yazılar içeren; "ÇAYÖNÜ'DEN ERGANİ'YE UZUN BİR YÜRÜYÜŞ" adlı kitabını piyasaya çıkardı.

Yoğun bir çalışmanın değerli bir ürünü olan eserle ilgili olarak ÜZÜLMEZ şunları söylüyor; "Ben ve kuşağım için Erganili, Diyarbakırlı ya da Doğulu olmak bambaşka bir şeydi." diyor ve görüşlerini şöyle sürdürüyor; "Devrimci duygu ve düşüncelerin kilitlendiği düğüm noktası, daha doğrusu isyankâr ruhlarımızın anavatanıydı yöremiz bu bir. İkincisi, her toplumun tarihi, aynı zamanda onun yaşam öyküsüdür; ilkesinden hareketle; her ilin, her ilçenin ve hatta her köyün bir öyküsünün de olduğuna inanmaktayım: Erganiler kendi yaşam öykülerini bilmelidirler diye düşünüyorum. Bu dürtülerin yanında,

beni bu kitabı yazmaya iten diğer bir neden de biraz vefa ve biraz da "nereden nereye" geldiğimizizin bilinmesini istememdir diyebilirim.

Ergani, Diyarbakır'a bağlı bir ilçemiz olup, tüm Anadolu kasabalarının yazgısını yaşamaktadır" diyen yazar, sözlerinin diğer bölümünde yöremizle ilgili görüşlerine şöyle devam ediyor:

"İşsizliğin dizboyu olduğu, sıradan sıkıntılar içinde yaşamın hüküm sürdüğü bir yer oluşudur. Olsun! 'Ne demiş uçurumda açan çiçek! Yurdumsun ey uçurum!' bizimki de o hikâye..."

Kitapla ilgili sunuş yazısında görüşlerini sürdüren Müslüm ÜZÜLMEZ, bakınız cümlelerini nasıl sürdürüyor:

"Kitabımda Ergani'nin tüm yönleriyle tanıtılması veya anlatılmasına gitmeyeceğim. Ergani üzerine yazılanları farklı biçim ve üslupla olsa dâhi yazmam, kaleme alınanların tekrarı olur. Bu nedenle; Ergani'nin idari ve coğrafi yapısı, folkloru üzerine üzerinde pek durmadım. Çünkü bu konularda yayımlanmış çalışmalar var..."

Görüşlerine devam eden ÜZÜLMEZ, bazı gözlem ve düşüncelerini tarihi ve kutsal mekânları, Ergani'de yetişmiş düşünce üreten aydınlarımızı, yazar, çizer ve şairlerimizi, ayrıca, mesleklerinde ve işlerinde kendilerini tanıtıp sevdiren insanlarımıza yer verdiğini anlatıyor. Eserin oluşmasına katkıda bulunanlara da ayrıca teşekkür etmeyi, önsözünde ihmal etmiyor.

Altı bölümden oluşan kitabın ilk bölümünde Ergani ilçemizin ve yöresinin coğrafi konumu, akarsu ve bitkisel yapısı, iklim, nüfus ve etnik oluşumunu anlatan yazar, ikinci bölümünde ise şu başlıklara yer veriyor; Tarihöncesi uygarlıklar, Çayönü'nün önemi ve onbin yıllık tarihiyle ilgili açıklamalar; Ergani'nin yazılı tarihi, İslamiyet'ten önce ve İslamiyet'ten sonraki dönemler.

Üçüncü bölümde daha ziyade gezginlerin gözüyle Ergani tarihine eğilen Müslüm ÜZÜLMEZ, dördüncü bölümde kutsal mekânları dile getiriyor. Sosyal yaşamın yer aldığı beşinci bölümde ise eğitim, sağlık, beslenme, spor, basın, sanayi çalışmaları ve ömür tüketilen kahvehane gibi mekânların anlatımına ağırlık veriyor.

"Çayönü'nden Ergani'ye Uzun Bir Yürüyüş" kitabının altıncı bölümünde ise farklı simalara yer veren yazar, renkli insanlar, yazarlar, çizerler, şair ve sanatkârların tanıtımına önemli bir yer ayırıyor. Bu simalar arasında şüphesiz Ergani'nin "Nuh'un Adamı" gibi, ölümsüz eserleriyle tanınan ve bugün artık aramızda olmayan değerli şair ve eğitimci Enver ATILGAN, Ergani şiiirleriyle kısa sürede kendini tanıtan Av. Vecdi SUBAŞI, yine şair ve ressam ağabeyimiz Osman AKÖZEL; Feyzi KARADENİZ, Yaşar ÖZTÜRK, Şehmus GÜZEL; renkli simalarımızdan Muhtar Sakine, Remzi İPEK, Tahir KAN, Gazozcu Neco, Fotoğrafçı Haydar, kırtasiyeci Adil ÖZTÜRK, ve Şerafettin GÜNELİ gibi sevilen ve sayılan meşhur insanlarımızı da yer veriyor.

Kitap hakkında gerekli bilgileri bize ayrıca yazdığı bir mektupla bildiren değerli hemşehrimiz Müslüm ÜZÜLMEZ, konuyla ilgili görüşlerini şöyle dile getiriyor;

"Çayönü'nden Ergani'ye Uzun Bir Yürüyüş" kitabını kendi olanaklarımla bin adet bastırdım. Tanıdık ve çevreme dağıtmaya başladım. Fiyatı 50 YTL'dir. Büyük bir masrafa girdim, umarım kitaba gösterilecek ilgiyle bunu karşılarım."

Daha sonra görüşlerini yansıtmaya çalışan ÜZÜLMEZ, mektubuna şöyle devam ediyor:

"...Bizler birçok konuda farklı düşüncelerde olabiliriz. Bence önemli olan bu farklılığa rağmen birbirimizi anlamaya çalışmak, tahammül etmek, dayanışma içersinde olmak ve bir-birimizden öğreneceğimiz çok şeyin olduğunu bilmektir diye

düşünüyorum. Kitapta şahıslarla ilgili kısmı hazırlarken, edindiğim bilgi ve belgeler oranında bir şeyler yazmaya çalıştım. Kimseyi övme veya yerme gibi bir amacı hiç gütmedim. Tek istediğim, geriye hoş bir şeylerin kalması, Ergani'ye ilişkin bir başvuru kaynağı olabilmesidir. Tabii, kitabı kendi penceremden baktığım şekliyle de yazdığım inkâr edilmez. Bu nedenle; kitapla ilgili düşüncelerinizi de almak isterdim..."

Bugüne dek insanlarda en çok dikkat ettiğimiz özellik, düşüncesi ile davranış biçiminin birbirini tutuyor mu, tutmuyor mu? Yaşam biçimi ile taşıdığı fikirler arasında uyum oranı hangi doğrultuda! Bizim gibi yazarlar genelde hümanist bir düşünceye sahip olduğu için, her şeyden önce kişileri rengiyle, diliyle, inanışıyla fikir ve görüşleriyle olduğu gibi kabul edip ona karşı saygı ve sevgi duyma yapısına sahip... Herkesi sevmek zorunda olmayabilirsiniz ama saymak zorundasınız. Adına kim ne derse desin; o yüce yaratanın varetği en büyük değer olan insanları sahip olduğu özelliklerden ötürü aşağılamak, ezmek, hakir görmek, küçümsemek veya kınayıp insanlık dışı işlemlere tabi tutmak kimsenin hakkı olmamalı.

Yaşadığımız süreç içerisinde gerçekleri olduğu gibi görmek ve kabullenmek bir bakıma yüce bir değeri oluşturuyor. Diğer bir deyişle, gerçekçi olmak ve ona göre davranmak, başarıların en önemlisini içeriyor. Her insan kendine göre doğru bulduğu konularda tarafsız olabilir. Bunu daima saygıyla karşılarım. Fakat; bir insan kafasında uzun vadeli fikir ve düşünce taşıdığı halde, bunun tam karşıtı davranış ve yaşam biçimini ortaya koyuyorsa, böyle bir hareketten elbette ki üzüntü duymamak olası değil... Hoşgörü, erdem ve olgunluk kendini bilenlerin işidir. Tüm insanların demokratik ve laik davranış biçimleri içerisinde, insanca ve hakça yaşayabilmesi için herkesin üzerine düşeni yapması gerekir. Aydınlarla ve toplum için kavga verenlere düşen en önemli görev de bence bu olmalıdır.

Tüm çabamız insanlara bu g z ellikleri aktarmak ve vermek olduğuna göre, bu alanda atılan her adıma omuz vermek elbette ki başta gelen görevimizdir. Aslında ortaya koyduğumuz temel amaç da bunu gerektiriyor.

Birbirimize tahammül etmek, kabullenmek ve benimsemek, bir bakıma toplumun huzuru ve mutluluğu için en geçerli kuraldır. Farklı fikir ve görüşte olan insanların varolduğu bir dünyada yaşamak herkese daima güzellik ve mutluluk getirir. Yıllar yılı bunu uygulamayan toplumlar daima bedelini ağır bir şekilde ödeme acısına düşüyor.

Bizlerde de gücümüzün yettiği oranda, daima bu sancıları görmenin mücadelesini vermek durumunda kalıyoruz.

Değerli arkadaşımız Müslüm  Z LMEZ, bir yandan güzel Ergani'nin çok yönlü tarihini geniş bir şekilde dile getirirken, diğer yandan, yukarıda sözünü ettiğimiz olması gereken hoş-g r  ve zengin kültür değerlerine eğilerek bu çabayla büyük emek verdiği eserini oluşturmuş durumda. Değerli sanatıamızı bu güzel yapıtından ötürü içtenlikle kutluyor ve başarılarının devamını diliyoruz.

Not: Devamında  zgemişim ve kitap istenecek adres ve telefon numaraları bulunmaktadır.-M.  z lmez

Müslüm Üzülmaz'e Açık Mektup

Abdurrahman Üzülmaz

Tarih Bilim Uzmanı

Ergani Haber Haftalık Siyasi Gazete

15 Temmuz 2005

Çayönü'nden Ergani'ye Uzun Bir Yürüyüş adlı oylumlu kitabınızı okudum ve çok heyecanlandım. Bu çalışmayı yaptığınız için Erganililer size minnettar kalacaktır. Ayrıca ekonomik olarak gücünüzü zorlama pahasına yaptığınız bu işten dolayı, cesaretinize hayran kalmamak mümkün değil.

Kitabın çeşitli yönleriyle ilgili düşüncelerime gelince, her şeyden önce ben olsaydım, Ergani'nin yeniçağlara kadarki tarihine bu kadar uzun yer vermezdim. Yanlış olduğundan değil, aktardığın bilgileri ve kaynakları yorumlamaya yönelik bir çalışma yapmayı daha uygun bulduğumdan. Tabi sizin yaptığınız bu çalışma bu tür sentez eser yazmak isteyenler için önemli kolaylık sağlayan bir eser olacaktır. Ayrıca son dönemlere ait yer alan bilgi ve belgeler ise, başkaları da benzer eserler verirlerse hele hele, Ergani'nin tarihini yazacaklar için önemli bir kaynak olacaktır. Bu meyanda da eleştirilecek en önemli husus, herhalde kişilerle ilgili seçimlerinin belirli objektif ölçütlere dayanmamasıdır. Zannımca sizin de zaten böyle bir iddianız yok ve bunu başarmak fiilen mümkün değil zaten. Bununla beraber, benim merakla okuduğum TKP ile ilgili faaliyetlerinizle ilgili birçok belge kitabın bütünlüğüne maalesef zarar veriyor. Bu-

nunla ilgili hatıra ve belgelerin ayrı bir kitapta toplanması, bu kitapta ise, sadece gerektiği kadarından bahsedilmesi daha uygun olurdu diye düşünüyorum. Zira bu kitapla en azından tüm Erzanililere seslenmen ve onların ortak nokta ve merakları olabilecek konularda yoğunlaşmanın gerektiğini düşünüyorum. Siyasal tutum ve meşrep ayırmaksızın.

Zekeriya amcanın anlattıklarıyla ilgili olan konular ise, gayet güzel anlatmış. Bu hikayeleri çocukluk ve ilk gençlik yıllarımda belki onlarca defa dinledim. Ama sizin de bahsettiğiniz gibi 'nasihat' havasında olduğundan dolayı, doğrusu çocuk ve gençlerin hep yaptıkları gibi can kulağıyla dinlemezdim. O gün bunların öneminin farkında olmadığımından aynı zamanda. Bu ve diğer anlatılan yaşanmış hikayelere ilişkin kayıtların tutulması gerektiğinin bugün farkındayız çok şükür. Ve tabi bu yazılanlar, bugün ve gelecekte tarihçiliğe önemli bir katkı sunacaktır.

Şevki Bey'in öldürülmesiyle ilgili anlatılan hikayeyi Zelo nenemden de dinlemiştim Benim dinlediğim hikaye sizin doğru kabul etmediğiniz Şeyh Said Ayaklanması ile ilgili versiyonuydu. Sadece bu sözlü rivayetler olsa gene de bunu doğru kabul edemeyebilirdik. Oysaki İstiklal Mahkemesi'ndeki sorusunda kendisine 'isyana sadece Kürtler mi destek verdi, Türkler de destek verdi mi?' sorusu sorulmuş, o da katılanlar arasında Türklerin de olduğunu belirtmiş ve Şevki Bey'in ismini de vermiştir. [Bunu şu anda elimin altında bulunmadığından yeniden kontrol edemediğim Uğur Mumcu'nun Kürt-İslam Ayaklanması adlı esende okumuştum. Ayrıca 'Kürtler' konusunda Martin Van Bruinessen'in Ağa, Şeyh ve Devlet; Kürdistan'ın Sosyal ve Politik Örgütlenmesi (ÖzgeYayınları) adlı eserini ve R.W. Olson'un Şeyh Said İsyanı adlı eserini mutlaka okuman gerekirdi diye düşünüyorum. Bununla beraber Rus Kürdolog (Bruinessen gibi aynı zamanda Türkolog) Minorski'nin MEB. İslam Ansiklopedisi'ne yazdığı her nasılsa sansürlenmeden yayınlanan

Kürtler maddesi. Okuduğunda da bu konuda bana hak vereceğine inanıyorum.]

Ermeni olayları sırasında yaşananlarla ilgili olarak Kıtırmir Ali'ye göndermede bulunularak anlatılanların toptan yalan olmasa bile, doğru olmadığını düşünüyorum. Bir başka deyişle daha sonra bu olaylar anlatıla anlatıla, sızlayan vicdanları yatıştırmak ve katliamları meşrulaştırmak için katbekat abartıldığını düşünüyorum. Zaten 1915'te sadece müslümanların değil, 1910'da çıkan kanun gereği Ermenilerin de 40 yaş üzeri erkekleri askerdeydi. O halde, kimdi o katliam plânlarıyla uğraşan Ermeniler?

Sofibekir, Subaşılar ve Ayanlar gibi sülalelerin Halep veya Bağdat gibi şehirlerden vaktiyle göç ettiklerine dair rivayetleri ise doğru kabul edilmesi gerektiğini düşünüyorum. Niçin mi? Birincisi aksini düşünmek için hiçbir sebep olmadığı için. Hatta bunun gibi birçok rivayetin doğru olduğu ispat edilmiştir. Mesela Anadolu'da birçok kişi atalarının Horasan'dan göç ettiğini söyler. Tarihi kayıtlar, Moğol istilasından sonra gerçekten de böyle bir göç hareketinin olduğunu göstermektedir. İkincisi, gerek ayan ve gerek kavas ve gerekse subaşı lakabı söz konusu kişilerin devletle ilişkili veya devlet memuru olduklarını göstermektedir. Bu da- toplumsal hareketlilik açısından tacirler ve memurlar her zaman ön planda olduklarından- gene söz konusu rivayetleri doğrular.

Kitabı okurken bazı maddi hatalarla da karşılaştım. Makam'dan ve Lâlî'den bahsederken 'farziye' (farz olan) yerine 'faraziye' (varsayım, hipotez) yazılmış. Hatta burada yapılması farz kabul edilen değil, bir adak kurbanı söz konusu olduğundan sadece kurban veya adak demek daha doğru olurdu. Sayfa 20'de ise, 93 harbini 1293 Osmanlı-Rus savaşı olarak tanımlanmış. Doğrusu 1877-1878 Osmanlı-Rus savaşı olacak. Varsa başka benzer hata veya hatalar, kitabı bu gözle baştan sona yeniden dikkatle okumak gerekir.

Ergani tarihini iyi bildiğimi söyleyemem. Ancak seyyahlarla ilgili Feldmareşal H.Von Moltke'nin Mektupları'na (Remzi Kitabevi) da yer verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Ayrıca Martin Van Bruinessen'in iletişim yayınlarından çıkan Diyarbakır'la ilgili kitaba da bakabilirsiniz. (Kitabın ismi yanlış hatırlamıyorsam Evliya Çelebi Diyarbakır'da olmalı.). Mutlaka Ergani'ye ilişkin bilgi bulabileceğinizi düşünüyorum. Bulabileceğini diyorum, çünkü ben okuyamadım, bu sadece bir tahmin. Bunun dışında şimdi kütüphanemde olmayan Seydi'Ali Reis'in Miratü'l Memalik adlı eseri okurken Basra'ya giden Seydi Ali'nin seyahati sırasında Makam'ı ziyaret ettiğine dair satırlara rastlamıştım. (1001 Temel Eser, Tercüman yayınları)

Bildiğim kadarıyla Annales Okulu tarihçilerinden Mouris Lombard eserinde bakır madeni ve madeni paralar vesilesiyle Ergani'den bahsedip geçer... (İlk Zafer Yıllarında İslam, Pınar yayınları) A. Zeki Velidi Togan (Umumi Türk Tarihine Giriş, cild 1, İst., 1981, 3. Baskı, ilk baskısı 2. dünya savaşı yıllarında yapılmıştır) adlı eserinde İlhanlı-Moğol veziri Reşideddin'in vesilesiyle bahsediyor: "Anadolu'da vezir Reşideddin Diyarbakır vilayetinde Dicle nehrinden kendi adıyla anılan bir kanal çıkararak bunun üzerine 14 kadar yeni köy tesis etti ve bunların çoğuna kendi oğullarının isimlerini verdi. Filhakika Ergani ve Osmaniye kazasında Reşideddin'in oğullarının isimlerini andıran Pîr Ahmet ve Pîr Ali isminde köyler vardır" (s.309)

III.Bölümde kronoloji kitapların yazılış tarihine göre oluşturulmuş. Oysa kronoloji kitapların içeriğine göre oluşturulmalıydı. Böyle olunca 16. yüzyıldan bahseden Alpay Bizbilirlik'in kitabı Şemsettin Sami'den sonra olmamalıydı. Ayrıca aynı bölümde Katip Çelebi Seyahatnamesi'nden bahsediliyor (s.246). Bildiğim kadarıyla Katip Çelebi'nin böyle bir eseri yoktur. Zannımca kastedilen eser onun Cihannüma adlı coğrafya ve kozmoloji veya (Türkçe) Fezleke adlı tarih kitabıdır.

En derin saygılarım ve hürmetlerimle, baki selam...

Çayönü'nden Ergani'ye Uzun Bir Yürüyüş

Naci Gümüş

Yeni Şafak Gazetesi- 9 Ağustos 2005

İnsanlık kültür tarihini, Mezopotamya ve Anadolu kültürünü ortaya çıkaran yerdir Çayönü. 1946 yılında Prof. Kılıç Kökten, 1962'de Prof. Halet Çambel ve Prof. Robert J. Braidwood tarafından Ergani'de Çayönü'nde tarihöncesi araştırmalar başlatılmış, yazılı olmayan bir kültür hazinesi ortaya çıkmıştır. Çalışmalar 1991–1993 yılları arasında Ergani Yayvantepe (Tılhuzur) Köyü'nde Prof. Mehmet Özdoğan başkanlığında yapılan kazı çalışmalarıyla dünyayı şaşırtan bulgulardan, günümüz Ergani'sine uzanan tarihi yolculuğu; belge, bilgi, biyografi ve fotoğraflarla anlatan kitabın adıdır "Çayönü'nden Ergani'ye: Uzun Bir Yürüyüş". Ergani'yi milattan öncesinden alarak günümüze getiren, alın teri, göz nûru uzun ve yorucu bir çalışmanın eseri olan 767 sayfalık kitap, Müslüm Üzülmüş tarafından kaleme alınmış. Dört bölümden oluşan kitapta farklı ve renkli kişilik sahibi özel ve güzel insanlara, Erganili olan önemli şair ve yazarlara, Ergani'ye hizmeti dokunmuş bilim insanlarına da yer vermiş. Bu yer vermelerde alışılmışın dışında bir teknik kullanılmış. Yazarın kanıt ve belgeye dayanmayan bilgileri sunmadaki temkinli üslubu taktire şayan. Ayrıca tahminen 40 yıl öncesi, bir bölümü Ergani'de çekilen Sürü adlı sinema filminden kendi deyiimiyle 'bilgisayar marifetiyle' Hafız Zülfü'nün alınmış

görüntülerine kadar, daha önce hiçbir yerde yayınlanmamış, hiçbir Diyarbakır ve Ergani kitabında yer almamış fotoğraf ve arşiv belgeleri de mevcut. Çayönü'nden Ergani'ye: Uzun Bir Yürüyüş, buraları Gül Muştusu'nda ve diğer kitaplarında, hatıralarında anlatan Diriliş üstadı, büyük şair Sezai Karakoç'a da geniş yer veriyor. Kitap ayrıca önemli bilgileri ayrıntılarıyla kapsıyor. Örneğin 1892 yılında Ergani'nin etnik ve dinsel yapısını, kaç Türk, Kürt, Ermeni, Çingene, Rum ya da Yezidi'nin yaşadığını, durumun bugün nasıl olduğunu, Ergani'nin yazılı olan ve olmayan tarihini içeriyor.

"Ergani'den Çayönü'ne: Uzun Bir Yürüyüş" Kitabına Dair

Eşref Üzölmez -Tarih Öğretmeni
Ergani Haber Haftalık Siyasi Gazete
2 Eylül 2005

Sn. Müslüm Üzölmez,

"Ergani'den Çayönü'ne: Uzun Bir Yürüyüş" kitabınızı aldığım günden beri heyecanla okuyorum. Çok beğendim, sizi tebrik eder ve kutlarım.

Kitabı yazma nedenlerinizi göz önünde bulundurursak her şey çok güzel ve mükemmel tasarlanmış. Öncelikle içindeki bilgiler, bana göre, biz Erganililer için mükemmel bilgiler. Benim duymadığım, bilmediğim birçok olay anlatılmış. Bunlara nasıl ulaştınız! Bilmiyorum. Güzel kaynaklar ve önemli bazı değerlendirmeleriniz var. Görüşlerinizin hepsine, tarihle ilgili bölümlerdekilere, katılmam mümkün değil: Taraflı davrandığınızdan dolayı. Zaten bunu kitabın önsözünde belirttiğinizden, sizi yine de haklı buluyorum. Duygu ve düşüncelerinize, özelemlerinize katılmamak mümkün değil. Bazen geceleri yastığa başımı koyduğumda, aynı duyguları ben de yaşıyorum. Belki memleket özlemi çeken herkes bunları yaşıyordur.

Kitabınızı dış görünüş olarak incelediğimde, kitabınızın kağıdı ve resimleri çok hoşuma gitti. İçindeki resimler de öyle. Keşke renkli basılabilseydi. Hangi imkânlarınızı zorlayarak bu kitabı bastırdığınızı biliyorum. Bu konuda yaptığınız fedakârlık

ve bizlere böyle bir kitabı hazırlamanızdan dolayı minnettarım. Size çok teşekkür ettiğimi biliniz.

Bibliyografik olarak tarihle ilgili bölümlerde fazla hataya rastlayamadım. Ama bazı küçük hataların olduğunun da biliyorum. Örnek vermek istersem, yüksek lisans ta daha detaylı okuduğum Ortaçağ ve Anadolu Selçukluları bölümündeki isimlerle ilgilidir. Bu bölümleri biraz daha detaylı bildiğim için hemen gözüme çarptı. Yani aslında tarih hatası bulabilirim veya bulamam diye olaya bakmadım. Kitabınızda sayfa 71' de Büyük Selçuklular dönemi anlatılırken, Urfa şehri dükünün, Bulgar kralı Alüsan'ın Oğlu Vasil'idi denmekte ve tarih 1070'li yıllar işret edilerek konuya destek aranmaktadır. Bura da tarihsel açıdan 26 yıllık bir hata yapılmıştır. Çünkü Bulgar kralının oğlu Vasil ancak I. Haçlı seferiyle Urfa'ya ulaşabilmiştir. 1070'li yıllar değil, 1092–1096 yılları arası ve sonrası olması gerekir.

Bende bilgisayarda yazı yazarken bazen yazım hataları yaparım. Yazan kişinin o yazıyı okurken fark etmesi zordur. Kipta yazım yanlışlarına da çok rastladım. İkinci basımda düzeltilmesi umudu ile size yardımcı olmak için birkaç tanesini saygıyla yazmak istedim.

1-Sayfa 85 de, "İnebatlı" yazılmış, yazım hatası-doğrusu: İnebahtı olacak. Bir körfez adıdır. Haritalardan araştırılabilir.

2-Sayfa 88 de, "Yavuz Sultan Süleyman" yazılmış.

3-Sayfa 96 de, "böle " yazılmış, zannedersen "bölge" olacak.

4-Sayfa 98 de, 207. dip notla ilgili açıklama yanlış. Benim bildiğim kadarıyla belgelerde İstanbul veya İslambol olarak geçer. Fatih, özellikle İslâm ülkesi anlamında bu şekilde değiş-tirmiştir. Daha sonra İstanbul olmuştur. Vs.

Seyahatnameler ile ilgili bazı bölümler gereksiz ve fazla bence. Kâtip Çelebi'nin Seyahatname'sinin olup olmadığını bilmiyorum. Yalnız Cihannüma'sının önemli coğrafya ve etnik toplulukları anlatan bir kitap olduğunu biliyorum.

Zekeriya Amcayla ilgili anlatımların bazılarında eksiklik var. Abdurrahman'ın mektubunu ve değerlendirmesini e-mail

yolu ile okudum. Bu konudaki düşüncelerimi size kitabın elime ilk ulaştığı günlerde e-mail yoluyla ulaştırmaya çalıştım. Bir sayfa değerlendirme yazdım, ancak bu yazıyı elektronik ortamda kaybettim. Size zannedersem ulaşmadı. "Hürriyetim com"daki değerlendirmeyi ve teşekkür yazısını yazdım ve bu şekilde ulaşmayı denedim. Size daha detaylı bir mektup yazmaya karar vererek bu mektubu yazdım. Ben küçük iken sizler lise yıllarınızı ve 12 Eylül dönemlerini yaşıyordunuz. Devrimci çalışmalar içinde iken, sizi ve duvara yazı yazan gurupları işaret ederek, hatta bastonu ile göstererek, bana devlete ve isyan edenler konulu hikâyeler anlatmıştı. Genelde Şeyh Sait ve çevresini anlatırdı. Abdurrahman'ın bahsettiği gibi korkularının yersiz olmadığını bilmemiz gerekiyor. Kurşuna dizilmek üzere olan bir kişinin sonraki hayatında devlete karşı nasıl davranması gerektiğini hepimiz tahmin edebiliriz herhalde. Düşünceniz size göre doğrudur. Bana anlattığı hikâyelerde ise, devleti tilkiye değil, deveye benzetirdi. Bana anlattığı hikâyede genelde "Hök Deve" terimini de kullanırdı. Kurnazlığının yanında, güç, kuvvet, ne yapacağı belli olmayan, korkulacak bir canavar gibi bahsederdi. "Zamanı gelince Hök deve gibi üzerinize çöker, devletin altında kalırsınız" derdi. Sonuçta bir cezadan bahsederdi. Yani önceden bahsettiğim gibi bilgi eksikliği, anlayış farkı, bakış farkı var. Devleti baskın güç, zamanı kollayan, çizmesi ile ezen, yok eden bir varlık olarak görürdü. Zaten bu konu ve Zekeriya Amca (dede) ile ilgili hatırladığım hikâyeleri yazmaya başladım. Daha doğrusu Abdurrahman bu bilgileri toplamamı istedi. Ben de işe başladım ve başlıkları oluşturdum. Size daha sonra gönderip görüşünüzü almayı da düşünüyoruz.

Kitabı yazış üslubunuza bayıldım. Çok iyi buldum. Kendi hatıralarınızı anlatırken kullanılan cümlelere bayıldım. Akrabalarım ile ilgili, hemşerilerimle, önemli insanlarımızla ilgili verdiğiniz doyurucu bilgilerden dolayı sizi kutlar ve teşekkür ederim. Bu konuda da size minnettarım.

Sofi Bekir'in babasının adını bilmiyordum. Benim hesaplarım'a göre 19. yüzyılın başında yaşadığı büyük bir ihtimaldir. Torunu Cuma dedenin 1861 de doğumlu olduğunu biliyorum. Elimiz de bulunan bazı Osmanlıca belgelere göre Sofi Bekir'in 1893'te yaşadığını da öğrendim. Bu bilgiler ışığında kesin olmamakla beraber Sofi Bekir 1830 ila 1900 yılları arasında yaşadığını söyleye biliriz.

Yine Kavas Mehmed'in Halep'ten geldiğini yazmışsınız. Benim dinlediğim hikâyelerde hep Şam ve Halep birlikte kullanılırdı. Ama hangisi daha doğru emin değilim. Türkler genelde İslamiyet'i kabul ettikten sonra aşağı yoldan Anadolu ya göç etmişlerdir. Yani Türkmenler Arabistan'dan Anadolu'ya girerken, genelde Diyarbakır ve çevresi konaklama yeri olmuştur. Örnek Osmanlıoğulları. Önce Diyarbakır Karacadağ'a yerleşmiş daha sonra Ankara ve çevresine göç etmişlerdir. Yine Menteşeoğulları, Aydınoğulları, Karamanoğulları da aynı yolu takip etmişlerdir. Yani tarihte geçiş alanı ve Avasım (bu bir tarihsel coğrafya terimidir, Arapça tampon bölge anlamındadır-Müslüm Üzülmmez) bölgesi olmuştur. Bu nedenle, Ergani çok karagün görmüştür. Savaşların başlangıç yeri, kaçışların başladığı yer, halkın kılıçtan geçirildiği, devletlerin maden ve güç için yıkıkları yer olmuştur.

Abi, kitabın bazı bölümlerini okurken kendimi Ergani'yi gezmiş gibi hissettim. Geçenlerde Ergani'ye gittim. Şahin abi beni Makam'a çıkardı. Gözlerim doldu. 26 senedir oraları görmemiştim. Hatun Düzü'ne bir daha baktım, bir daha baktım. Eski şehre ve yeni şehre tepeden yine baktım. Abdullah dedeyi Hatun Düzü'nde öküzlerin başında yine gördüm: Her şey orda aynı. Aşağıda (Ergani'de) hiçbir şey aynı değil. Çağrışım bile yapmıyor. Kitapta eksik kalan yer veya alınması gereken bir konu hakkın da size tavsiyem yoktur. Ben bu haliyle Mezopotamya'nın göz bebeğini sevdim.

Başarılarının devamını bekler, saygılarımı sunarım.

Uzun Ama Yormayan Bir Yürüyüş

Kenan Mendekli

www.shownet.com (Show Tv İnternet Sitesi)

6 Eylül 2005

Hani bazen elinize bir kitap alırsınız da acaba bu kitap kaç yılda yazılmış dersiniz ya işte bu kitap tam öyle bir kitap, 767 sayfa... Müslüm Üzülmüş'in kaleme aldığı "Çayönü'nden Ergani'ye Uzun Bir Yürüyüş"... Ergani, Diyarbakır'ın küçük bir ilçesi, ister istemez bir ilçenin 767 sayfalık yazılacak nesi olabilir ki diyesiniz geliyor ama diyemiyorsunuz. Çünkü bu kitaba bir göz atalım derken, siz de kendinizi bu uzun yürüyüşün bir yerinde buluyorsunuz ve o zaman anlıyorsunuz ki kitap sadece Ergani ile sınırlı değil.

Mezopotamya'dan Anadolu'ya yüzyıllara yayılan bir yolculuk serüveni. Bu yolculukta Atatürk'ün Ergani ziyaretine tanık oluyorsunuz ve Yılmaz Güney'in "Sürü" filminin setine de uğruyorsunuz. Elbette Dicle Köy Enstitüsü'nde yaşananları bir daha unutamıyorsunuz. 1946 yılında Türk Tarih Kurumu adına Prof. Dr. Kılıç Kökten, 1962 yılında "Güneydoğu Anadolu Tarihöncesi Araştırmalar Karma Projesi" çerçevesinde Prof. Dr. Halet Çambel, Prof. Dr. Robert J. Braidwood tarafından İstanbul ve Chicago Üniversiteleri "Ortak Araştırmaları" adına Ergani'de Çayönü'nde Tarihöncesi araştırmaların başlatıldığını, burada, yazılı olmayan bir kültür hazinesinin ortaya çıkarıldığını

ğını, 1991–1993 yılları arasında Ergani Yayvantepe (Tılhuzur) Köyü'nde Prof. Dr. Mehmet Özdoğan Başkanlığında yapılan kazı çalışmalarıyla dünyayı şaşırtan bulgularının gün yüzüne çıkartıldığını da yine bu "Uzun Yürüyüş"ümüz sırasında öğreniyoruz.

Erganililerin günlük yaşamlarından önemli kesitlerin de yer aldığı kitapta, Erganili olan önemli şair ve yazarlara, Ergani'ye hizmeti dokunmuş Bilim İnsanları'na da yer vermiş Müslüm Üzülmöz. Belge, bilgi, biyografi ve fotoğrafların yanı sıra bir dönemin canlı tanıklarının da bu "Uzun Yürüyüş"e dahil eden Müslüm Üzülmöz, çok ayrıntılı ve titiz bir çalışmayla, oldukça "Uzun Bir Yürüyüş"ü tamamlıyor.

Ergani'yi BilirMisiniz?

Evrensel Gazetesi
Günlük Gazete
3 Kasım 2005

Ergani doğumlu Müslüm Üzülmaz, "Çayönü'nden Ergani'ye Uzun Bir Yürüyüş" adlı kitabıyla okurlarının karşısına çıktı.

KÜLTÜR SERVİSİ

"Her ilin, her ilçenin ve hatta her köyün bir öyküsü olduğuna inanmaktayım. Erganiler de kendi yaşam öykülerini bil-melidirler diye düşünüyorum" diyor yazar Müslüm Üzülmaz.

Aralarında şiir kitaplarının da bulunduğu 11 kitaba imza atan Ergani doğumlu Müslüm Üzülmaz, yukarıdaki düşünce-den hareketle, "Çayönü'nden Ergani'ye Uzun Bir Yürüyüş"(*) adlı kitabıyla yeniden okurlarının karşısına çıktı.

Sönmüş volkanik bir dağ olan Zülküf'ün güney eteklerine kurulan Çayönü'nden başlayarak günümüzün Ergani'sine kadar uzanan yolculukta, yer yer belgelere dayanarak geçmişe ışık tutarken, yer yer kendi düşüncelerini belirtmekten de sakınmamıştır.

1920'lerden 2000'li yıllara uzanan zaman diliminde, ilçeden çeşitli fotoğrafların yer aldığı kitapta, Ergani'nin kentsel ya-

pısında yaşanan değişiklikler gözler önüne seriliyor, nüfus yapısında yaşanan farklılıklar hakkında ayrıntılı bilgilere yer veriliyor.

Yazar Müslüm Üzülmaz, sadece Ergani'nin tarihini anlatmakla kalmamış, dönemin liderleri tarafından Kürt sorununa ilişkin hazırlanan raporları kitabına almış, ilçede Türkiye Öğretmenler Sendikası ve Devrimci doğu Kültür Ocakları'nın açılışı, ilk lise boykotu ve ilçedeki siyasi cinayetler, fotoğraflarıyla birlikte sayfalara taşınmış.

Aynı zamanda bir " Ergani Ansiklopedisi " olan 767 sayfalık kitap için Yazar Üzülmaz şöyle diyor: " Ben kitapta Ergani'nin dağını, bağını-bahçesini, yolunu-çarşısını, köylerini ve merkezini, idari yapısını değil; tarihe uzun bir yolculuğa çıkıp görebildiklerimi, tespit ettiklerimi ve biraz da yakın tarihimizdeki, kendimce önemli bulduğum bazı şeyleri anlatmaya çalışacağım ."

(*) *Çayönü'nden Ergani'ye Uzun Bir Yürüyüş*
Müslüm Üzülmaz, 767 syf

Uzun Bir Yürüyüş

Evrensel Kültür

Aylık Sanat Edebiyat Dergisi

Ocak 2006, Sayı: 169

1950'de Diyarbakır Ergani'de doğan Üzülmez, kendisi için büyük önem taşıyan Ergani üzerine yaptığı detaylı incelemelelerinden oluşan kitabında doğduğu ve büyüdüğü yöreleri tarihi ve kültürüyle anlatıyor. Üzülmez kitabında Ergani'nin genel durumu, yazılı ve yazılı olmayan tarihi ve sosyal yaşamının yanı sıra Erganili yazar, çizer ve aydınlarına da yer vermiş. Daha önce yayınlanmış kitapları da bulunan Üzülmez, İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nde mühendis olarak çalışıyor.

Ergani'nin tarihi ve kutsal mekânlarını, önemli olaylarını ve 'Erganili olmayan dostlarını' da anlattığı bu kitabı, kendi çabalarıyla yayınlamış. Kendisinden önce yöre üzerine yapılmış olan çalışmaların yanı sıra büyük çabalar sonucu ulaştığı özgün belgelerden de yararlanan Üzülmez, kitabıyla başta kendi deyişiyle 'Doğulu'lar olmak üzere herkesi kendi tarihleri ile ilgilennmeye özendiriyor.

Çayönü'nden Ergani'ye

BirGün Gazetesi
Günlük Gazete
23 Şubat 2006

"DİYARBAKIRLI ya da Doğulu olmak bambaşka bir şeydi. Bizim için Doğu bir toprak parçası ve coğrafi bir yer olmanın çok ötesinde; geri kalmışlık, cahillik, yoksulluk, jandarma dipçiği, ağa baskısı ve bir başkaldırıydı. Devrimci duygu ve düşüncelerin kilitlendiği düğüm noktası, daha doğrusu isyankâr ruhlarımızın anavatanıydı" diyor Müslüm Üzülmöz, 'Çayönü'nden Ergani'ye Uzun Bir Yürüyüş'ü anlattığı kitabında.

Üzülmöz, 767 sayfalık kitabında, Ergani'yi milattan önceden alarak günümüze getiriyor; Erganililer'e kendi öykülerini anlatıyor. Kitap; belge, bilgi, biyografi ve fotoğraf ve şiirlerle Ergani'nin genel durumu, tarihi, seyyah ve gezginlerin gözüyle Ergani, tarihi ve kutsal mekanlar, sosyal yaşam gibi 6 bölümden oluşuyor. Ayrıca bir bölümü Ergani'de çekilen "Sürü" filminden görüntüler ve daha önce hiçbir yerde yayınlanmamış, hiçbir Diyarbakır ve Ergani kitabında yer almamış fotoğraf ve arşiv belgeleri de mevcut.

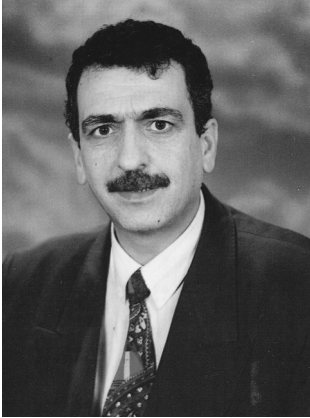
Kitaba <http://www.uzulmez.info/muslum> sitesinden ulaşabilirsiniz.

Diyarbakır'lı Fikir Ve Sanat Adamları: Müslüm Üzülmaz

Yeni Yurt
Günlük Yerel Gazete, Diyarbakır
1 Nisan 2006

Şair, araştırmacı, yazar, kimyager Müslüm Üzülmaz, hayatı ve eserleri hakkında şu bilgileri vermektedir:

05.11.1950 tarihinde (Nüfus cüzdanıma göre) 5 erkek, 3 kız kardeşin en büyüğü olarak Ergani-Saray Mahallesi'nde dünyaya geldim. İlk orta ve lise öğrenimimi Ergani'de okudum. 1968–1969 lise yıllarında sosyal demokrat harekete ilgi duy-

maya başladım. Ankara Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademisi Kimya Mühendisliği Bölümü'nü 1976 yılında bitirerek Kimya Mühendisi oldum. 1976 yılında evlendim.

1977 yılı sonlarında 4 ay kadar Diyarbakır Belediyesi'nde vekâleten Temizlik İşleri Müdürlüğü yaptım. Sonra buradan ayrılarak 1978–1979 yıllarında Diyarbakır Tekel İçki Fabrikası'nda Kimya Mühendisi olarak

çalıştım. 1979 yılı sonunda Tekel İçki Fabrikasından ayrılarak merkezi Ankara'da bulunan DİSK'e bağlı BAYSEN (Bayındırlık İşçileri Sendikası) Sendikasının Doğu ve Güneydoğu Bölge Organizatörü olarak çalışmaya başladım. 12 Eylül hareketiyle sendikada ki görevimize son verildi, sonradan sendikanın kendisi de kapatıldı.

1981 yılında kısa devre askerlikten yararlanarak, Burdur'da 4 ay askerliğimi yaptım. 7 Ekim 1982 yılında İstanbul'da Türkiye Komünist Partisi (TKP) üyeliğinden yakalandım. Diyarbakır'a getirildim. Diyarbakır Sıkıyönetim Mahkemesi 141-142'den 5 yıl ceza verdi. Yargıtay 12 Eylül sonrası da faaliyetlerime devam ettiğim için 1402 sayılı yasa gereği kararı bozdu. Cezamın 6 yıl 8 aya çıkarılmasını istedi. 1984'de davam sürerken tahliye oldum. 141-142 Türk Ceza Kanunu'ndan kaldırılınca dava dosyam kapandı.

1984 yılından beri İstanbul'da yaşamaktayım. Bir çok işe girip çıktıktan sonra 1990 yılında İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nde mühendis olarak çalışmaya başladım. Çevre Koruma ve Kontrol Müdürlüğü ile İşletmeler Müdürlüğü'nde (Temizlik İşleri Müdürlüğü) değişik tarihlerde Müdür Yardımcılığı yaptım. Halen, Çevre Koruma ve Kontrol Müdürlüğü'nde teknik eleman olarak çalışmaktayım. Şu ana kadar: Beş çevre ile ilgili, dört şiir ve bir mizah kitabım yayınlandı.

'Ergani' ile ilgili bir çalışmam ise devam etmektedir.'

Müslüm Üzülmüş'in basılmış eserleri şunlardır:

- 1- Kalorifer Kazanı Yıkama Klavuzu, 1991
- 2- Ülkemizde ve Dünya'da Hazırlanmış Temel Çevre Politikaları ve Yasal Düzenlemeler (Mevzuat), 1993
- 3- Motorlu Taşıt Sürücüler ve Sürücü Kursu Öğretmenleri İçin Çevre El Kitabı, 1995
- 4- Ateşçi ve Kalorifercinin El Kitabı, 1991, 2. baskı 1994

- 5- Döküm Sanayi ve Çevre, 1993
- 6- Doludizgin Yaşamak (Şiir), 1994
- 7- Gelincik Yurdunda Bahar (Şiir), 1996
- 8- Gülme ve Karpuzun İronisi:
Ben Gölgeden Geldim Komutanım (Düz Yazılar), 1999
- 9- Hazinesinin Anahtarları (Baba-Oğuldan Şiirler), 1999
- 10- Gecenin Islığı (Şiir), 2002

ŞİİRLERİNDEN ÖRNEKLER:

AŞKINLA BENİ VURMA

Kirpiklerin gölgelediği gözlerin ısıltıları
ve dalgalı saçların arasında
bir yelkenli gibi rüzgarda uçuşan
engin denizlere açılmanın sarhoşluğuyla,
öpüşlerinde yaşamı yakaladığım
sevişine kurban olduğum
hayalimdeki aşkımın kızıl gülü...
Bırak!
Senin de yüreğin yansın
sevdan ateşiyle yanan
bu ateşle özdeş
yüreğimin yanında.
Yok yüreğinle yanmayacaksan,
yok yaralı gönlüme merhem olamayacaksan,
yok çatal göğsünde beni kollarına almayacaksan,
yok sevgiden damıtılan ışığınla
beni aydınlatmayacaksan
o zaman
aşkınla beni vurma!
Ben zaten fitili ateşlenmiş bir dinamit kuyusuyum.

OY HAVAR

"Diyarbakır etrafında bağlar var
Fıtıl işler yüreğimde yara var"
türküsü çalınıyor radyodan.
Yüreğim yanarak dinliyorum.
Nasıl dinlemeyeyim?
Asıl şimdi yüreklerde
fıtıl işliyor yaralar
Diyarbakır'ın
etrafında da yok bağlar
bağların yerine kalın surlar var.
Şimdi Diyarbakır küskün
Dicle nazlı nazlı akmıyor
Fırat'ta suskun
karabulutlar üstüne çullanmış Karacadağ'ın
Karacadağ hırçın.
Gelin görün!
Buğday başaklarının boynu bükülmüş.
Gelin görün!
Asma tevekleriyle değil?
Zindanlarla örünmüş
Diyarbakır kara taştan
dostlara haber salın
oyyy havarrrr...

(Kaynak: Diyarbakırlı Fikir ve Sanat Adamları (Şevket Beysanoğlu)

**Araştırmacı Şair Ve Yazar:
Müslüm Üzülmez Bütün Cepheleriyle
Ergani'yi Anlatıyor...**

İbrahim Evirgen

Yeni Yurt

Günlük Yerel Gazete, Diyarbakır

12 Mayıs 2006

[Başlık haber olarak gazetenin 12 Mayıs 2006 tarihli sayısının sekizinci sayfasında tam sayfa işlenmiştir. Bu sayfada bir **"biyografi"**nin yanı sıra **"Çayönü'nden Ergani'ye Uzun bir yürüyüş"** adlı kitabından...", **"Müslüm Üzülmez'in şiirlerinden örnekler"**, **"Sunuş"**... ara başlıklı yazıları içeren bu haberin tamamı çok yer tutacağı için buraya almıyorum. Yalnızca **Yeni Yurt** gazetesi Genel Yayın Danışmanı Sn. **İbrahim Evirgen**'in **Sunuş** yazısını aktarıyorum. –Müslüm Üzülmez]

Sunuş...

Gerek Diyarbakır'ın ve gerekse Diyarbakır ilçelerinin bağrından çıkmış fikir ve sanat adamlarının, sadece isimlerini yazmaya kalsak, bu sütunlar yetmez.

Bir araştırmacıya göre Dünyada en fazla şair, edip ve yazar yetiştiren il Diyarbakır'dır.

Örneğin; yalnız Ergani ilçemizde yetişen fikir ve sanat adamları o kadar çok ki; burada birkaçının adını verip, daha sonraları bu değerli insanları, tek tek ele alıp sütunlarımıza taşıyacağız.

Prof. Dr. *Suat Yıldırım*, eski milletvekillerinden şair *Kazım Vehbi Oral*, şair ve yazar *Osman Aközel*, *Yaşar Hekimoğlu*, gazeteci-yazar *Zülküf Yorulmaz*, *Enver Yorulmaz*, Av. *Vecdi Su-başı*, *Cevdet Altun*, araştırmacı-yazar *Şerafettin Güneli*, Diriliş Yayınları'nın sahibi, şair ve yazar *Sezai Karakoç*, şair *Müzaffer Ünal*, şair ve yazar *Enver Atılğan*, araştırmacı-yazar *Müslüm Üzülmöz* bu değerli insanlardan sadece bir kaçı...

Sayfa konuğumuz *Müslüm Üzülmöz* olduğu için, bugünkü sayfamızda sayın *Üzülmöz*'den bahsedeceğiz.

Cumhuriyet tarihinden bu yana Ergani hakkında yazılmış en kapsamlı kitap, bence, *Müslüm Üzülmöz*'in kaleme aldığı "*Çayönü'nden Ergani'ye Uzun bir yürüyüş*" adlı kitaptır.

Aslında bu esere kitap değil, ansiklopedi demek daha doğru olur.

Çünkü ofset baskı, orijinal kapak ve lüks bir şekilde ciltlenmiş, bu eser tam 767 sayfa.

Evet, yanlış duymadınız.

Tam 767 sayfa.

Ve bu mükemmel eser'de neler yok ki!

Ergani hakkında ne ararsanız bu kitapta var. Tarihi olaylar, Belgeler, Sosyal yaşam, Kutsal Mekanlar, Biyografiler ve elbette nostaljik fotoğraflar...

Birinci Bölümde, Ergani'nin genel durumu ele alınmış. (Coğrafi Durumu, Akarsuları, İklimi, Bitki Örtüsü v.s.)

İkinci Bölümde, Ergani'nin tarihi ele alınarak, İslamiyetten önce ve İslamiyetten sonra Ergani; Selçuklular, Akkoyunlular, Osmanlılar ve Cumhuriyet dönemi anlatılmış.

Üçüncü Bölümde seyyah ve gezginlerin gözüyle Ergani dile getirilmiş.

Dördüncü Bölümde tarihi ve kutsal mekanlar en ince ayrıntısına kadar yazılmış.

Beşinci Bölümde, Ergani'deki sosyal yaşam, sağlık, spor ve basın anlatılmış.

Altıncı Bölüm, farklı ve renkli insanlara ayrılmış. (Yazar, şair, sanatkar ve aydınlar)

Bu bölümde Ergani'nin özellikle son elli yılına damgasını vurmuş, renkli kişiler, yalın bir dille anlatılmış.

Kısaca, araştırmacılar için bulunmaz bir kitap ortaya çıkmış. Her Ergani'linin, hatta "**Ben Diyarbakır'lıyım**" diyen herkesin mutlaka kitaplığında bulunması gereken dev bir eser. Bu kitap yazar'ın kardeşi *Miktat Üzülmaz* tarafından, bize ulaştırıldığından beri, elimizde okuyoruz. Bitiremedik.

Kim bilir Müslüm Üzülmaz bu kitabı yazmak için kaç yıl uğraştı, kaç yıl araştırma yaptı.

Bu kitabın hazırlanması, en az dört-beş yıl sürmüştür.

Ama, ortaya mükemmel bir eser çıkmış. Bu kitap hakkında, ne kadar, övgü dolu sözler yazsak, azdır.

Çünkü, bir Ergani sevdalısı Müslüm Üzülmaz, bunu fazlasıyla hak ediyor. Sayın *Üzülmaz*, halen birçok gazete ve dergilerde yazmaya devam ediyor. Bu vesile ile, hemşehrimiz şair ve yazar Müslüm Üzülmaz'ı tebrik ediyor, kendisinden yeni eserler bekliyoruz.

Kalemine ve yüreğine sağlık...

'Bir Uzun Yürüyüşür Yaşamak!'

Celal Başlangıç
Radikal Gazetesi
5 Şubat 2007

Müslüm Üzülmaz Ergani üzerine yazdığı kapsamlı kitapla 'İsyankâr ruhunun anavatanına' gönül borcunu ödemiş. Doğup büyüdüğü kente borcunu 'Çayönü'nden Ergani'ye Uzun Bir Yürüyüş' adlı kapsamlı bir kitap yazarak ödemeye çalışmış. Kimya mühendisi Üzülmaz'ın Ergani'de başlayan yaşam yolculuğu da işkencelerle, cezaevleriyle yoğrularak uzun bir yürüyüşe dönüşmüş.

'Çevre Bilgisi' dersi öğretmeni olarak girdi binadan içeri. Merdivenleri çıkmaya başladı. Herkes selam veriyor, saygı gösteriyordu. Oysa çok değil, 12-13 yıl önce bu merdivenlerden gözleri bağlı çıkarılıyor, işkencecilerine teslim ediliyor, 'iş bi-tince' de yine gözleri bağlı olarak polislerin arasında aynı merdivenlerden indirilerek alt kattaki hücrelere götürülüyordu.

Burası Gayrettepe'deki polis merkeziydi. İlk kez 1982'de gizli Türkiye Komünist Partisi üyesi olarak yakalandığında getirilmişti. 12 Eylül olduğunda Diyarbakır'da sendikacıdır Müslüm Üzülmaz. TKP operasyonu başlayınca sağa sola koşturur, herkesi arar, birçok kişiye operasyon haberini ulaştırıp tutuklanmalarını önler.

"Aynı gün evimi boşalttım. Eşimi, çocuklarımı ve eşyaları Ergani'ye babamlara gönderdim. Ben sağda solda tanındıklarda kalmaya başladım. Polisle nefes nefese yarışıyoruz. Hep bir gün polisten öndeyim. Ben bir evde misafir kalıyorum, o evden ben ayrılınca polis geliyor. Ergani'de babamlardan çıkıyorum, polis evi basıyor. Yakalandığımda, Diyarbakır'daki polisler sordu 'Bizden hep öndeydin, sana kim haber veriyordu?' diye, bunun için fazladan çok dayak yedim."

Sonunda nefesi tükenir. Diyarbakır'da barınamaz olunca İstanbul'a kaçır. Askerlik arkadaşı bir dışçının muayenehanesinde, şarapçılarla köprü altında, mavi trenle geceleri İstanbul-Ankara gidip gelerek geçirir günlerini. Hayat giderek zorlaşır. Yatacak yeri yoktur, parası yoktur. Diğer aranan partili arkadaşlarıyla da irtibatı kopmuştur. Bir gün elleri cebinde kara kara düşünerek Saraçhane'den Aksaray'a, oradan Yenikapı'ya doğru yürümeye başlar. Tam Gar Gazinosu'nun önüne gelmiştir ki, birden partili bir arkadaşını karşısında görür. "Merhaba" dediği anda sırtına bir silah dayanır:

"Kıpırdama, ananı s.keriz. Kenan Evren'e bağlı çalışıyoruz. Kimseye hesap vermeyiz."

'Kuş kafese girdi'

Ayakları bir anda kesilir yerden. Kendisini o zaman Siyasi Şube olarak kullanılan Gayrettepe'de bulur, "Kuş kafese girdi" anonsuyla. Tam üç hafta işkenceli sorgudan geçirilir. İşte 1982'de 'devlet düşmanı bir suçlu' olarak gözleri bağlı inip çıktığı, işkenceye götürüldüğü merdivenlerden 1995–1999 yıllarında 'Çevre Bilgisi' öğretmenini olarak inip çıkmaya başlar. Çünkü oradaki şube Vatan Caddesi'ne taşınmış, Gayrettepe'deki bina da Trafik Denetim Şube Müdürlüğü olmuştur. Müslüm Üzülmaz de İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nde görevli kimya mühendisi olarak şoförlere verilen 'Taşıt Kullanım Bel-

gesi' için düzenlenen kursta saygı gören devlet memuru bir kurs öğretmenidir.

Müslüm, annesinin dediğine göre, bir yandan harmanların savrulduğu, bir yandan da bulgurun dövüldüğü bir zamanda ve de yağmur yağdığı bir gün doğmuştur. Bu anlatımdan çıkartır sonbaharda dünyaya geldiğini. Sekiz kardeşin en büyüğüdür. Liseye kadar Ergani'de okur. "Okula gittiğim yıllar, Ergani'de her taraf yeşildi. İnsanlar harıl harıl bağ, bahçe ve tarlada çalışırdı. Yoksul ama mutluydular. Şimdi kısmen yoksulluktan kurtuldular, verdikleri savaşı kazandılar ama kaşları çatık, yüzleri gülmüyor ya da bana öyle geliyor."

Parti kararıyla sendikacı

Üniversite yılları Ankara'da 70'lerin kavgalı-dövüşlü, göz-althı, tutuklamalı çalkantılarıyla geçer. Ankara'da kimya mühendisliğini bitirip Diyarbakır Belediyesi'nde Temizlik İşleri Müdürü olarak işe başladığında TKP üyesidir. Sonra Tekel'e girer. Parti kararıyla DİSK'e bağlı BAYSEN'de profesyonel sendikacı olarak çalışmaya başlar. 12 Eylül'le birlikte sendikası kapatılır. Artık işsizdir, aranmaktadır. İstanbul'da yakalanıp üç hafta işkenceden geçirildikten sonra Diyarbakır'a götürülür. Tam 70 gün sürer sorgusu.

"6 Kasım 1982' günü anayasa oylaması, yapıldığında, Diyarbakır'da askeri kışla içerisinde, yasa tanımazların elinde sorguda ve işkencedeydim. Nöbetçi erlerin konuşmalarından oylama yapıldığını anladım. Şans eseri ben işkenceden bir-iki ufak arızanın dışında sağ salim kurtuldum. Ama Türkiye 12 Eylül Anayasası'nın işkencesinden bir türlü kurtulamadı daha."

İki yıl Diyarbakır Cezaevi'nde cehennemi yaşar Müslüm. TKP üyeliğinden beş yıl hapis cezası alır. Askeri Yargıtay cezaı az bulur, kararı bozar. Sonunda altı yıl sekiz aya mahkûm olur. Ancak bu arada 141-142 kaldırılınca cezası düşer.

Cezaevi sonrası yine işsizlik, parasızlık, evsizlik, geçim derdi vardır. İstanbul'da bir yandan polis takibi, bir yandan dağılan TKP'yi yeniden canlandırma faaliyeti içinde bulur kendini. Sonunda 1990 yılında İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne kimya mühendisi olarak girer. Bugün de aynı yerde, Çevre Koruma ve Kontrol Müdürlüğü'nde görevini sürdürmektedir.

Ergani'nin 770 sayfalık öyküsü

Bir yandan da kitap yazmaya verir kendini. Uzmanlığıyla ilgili teknik kitaplar yazar, şiirlerini yayımlar. Son kitabında ise doğup büyüdüğü yeri tarihsel köklerinden bugüne uzanan bir perspektifte yazar Müslüm Üzülmaz: 'Çayönü'nden Ergani'ye Uzun Bir Yürüyüş'. Öykülerle, anılarla, fotoğraflarla, tarihte yaşanmış acılarıyla bezenmiş tam 770 sayfalık bir kitap olmuş Müslüm'ün çalışması. Neler yok ki içinde Ergani'ye ilişkin. Ergani'nin yazılı olmayan tarihi, 10 bin yıl öncesine uzanan Çatalhöyük'ün (Çayönü'nün olmalı. –M.Üzülmaz) öyküsü, Huriler, Mittaniler, Asurlular, Urartular, İkitler, Medler, Persler, Makedonlar, Selevkos dönemi, Partlar Dönemi, Romalılar ve Bizanslılardan Emevilere, Abbasilere, Selçuklulara, Osmanlılara uzanan bir tarih. Ergani'den Ermenilerin 'techir'i, Cumhuriyet döneminde yaşanan siyasi olaylar. Gezgincilerin gözüyle Ergani. Tarihi ve Kutsal mekânlar ve insanlar, yazarlar, şairler, sanatkarlar, çizerler, aydınlar. Sonra Ergani'nin renkli yüzleri; 1960'lı, 70'li yıllarda Doğu ve Güneydoğu'nun tek kadın muhtarı Sakine Demir, kocasının yattığı cezaevinin kadın gardiyanı Pembe Keçeci gibi toplam 50'ye yakın Ergani insanıyla tanışmamızı sağlıyor Müslüm Üzülmaz.

Yaşamı bir kez ıskalayınca...

Bu kitabı yazma nedenini anlatırken Kavafis'in 'Yaşamı bir kentte ıskalarsan hepsinde ıskalarsın' sözünden yola çıkıyor:

"Ben Diyarbakır'da yaşamı bir kere ıskaladım, o nedenledir ki İstanbul'da hep ıskalamaktayım. Belki bu nedenledir, Doğu, Diyarbakır ve hele de Ergani halen rüyalarımı süsler. Ben ve benim kuşağım için Erganili, Diyarbakırlı ya da Doğulu olmak bambaşka bir şeydi. Bizim için Doğu, bir toprak parçası ve coğrafi bir yer olmanın ötesinde, geri kalmışlık, cahillik, yoksulluk, jandarma dipçiği, ağa baskısı ve bir başkaldırıydı. Devrimci duygu ve düşüncelerin kilitlendiği düğüm noktası, daha doğrusu isyankâr ruhlarımızın anavatanıydı, bu bir.

Ergani kendi öyküsünü bilmeli

İkincisi, her bir toplumun tarihi, aynı zamanda onun yaşam öyküsüdür ilkesinden hareketle her ilin, her ilçenin ve hatta her köyün bir öyküsünün de olduğuna inanmaktayım. Erganililer kendi yaşam öykülerini bilmelidirler diye düşünüyorum."

Müslüm Üzülmüş gözünü açtığı, havasını soluduğu, suyunu içtiği, sokaklarında oyunlar oynadığı, kavgalar ettiği, ilk aşkını yaşadığı, hepsinden önemlisi, 'isyankâr ruhunun anavatanı'na bir kitap yazarak gönül borcunu ödemiş!

Uzun Bir Yürüyüşe Çıkan Erganili Bir Dost, Müslüm Üzülmez

Eyüp Özbay
Elektrik Yüksek Mühendisi
<http://www.madenliyiz.biz>
21 Haziran 2007

Müslüm Üzülmez; insan, bu topraklara sevdalı, Anadolulu, Erganili, gönül adamı, şair, yazar, araştırmacı, düşünce emekçisi, hümanist, baba, şair, çevreci, modern zamanlar dengbeji...

Müslüm bey'i internette buldum ve tanıdım. Yanı başımda bu kadar çok üreten, doğduğu toprakları ve o topraklarda yaşamış insanların hikâyesini anlatmayı bu kadar önemseyen bir insanın olması bana umut verdi, heyecan verdi.

Yaşar Kemal'i okuyanlar bilirler. Dili bir başkadır. Kitaplarını okurken Çukurova insanıyla konuşur gibi olursunuz. Müslüm Üzülmez'in kitaplarında da böyledir işte. Erganide sokakta yürür gibi hissedersiniz kendinizi. Sanki birazdan kapı açılacak ve konu edilenler içeri girivereceklermiş gibi hissedersiniz. Okuduktan sonra kekremi bir tat bırakır sizde. Çünkü anlatıkları biraz da buruktur, o coğrafyanın gerçekleridir, insanlarımızın dertleridir. Kitaplarından edebi bir kaygısı da yoktur kendisinin. Tek derdi ise "her toplumunun kendi yaşam öyküsünü bilme hakkının olduğu" ilkesidir.

Beyoğlu'nda bir akşam dostum Tarihçi-Yazar Mustafa Balaban ile birlikte ağırladık kendisini. Karşımda on bin yılı sırtlamış bir yürek vardı sanki. Anadolu insanın o kavruk hali ile sanki o kitabında bahsettiği uzun on bin yıllık yürüyüşten, Çayönü'nden daha şimdi dönmüş gibi bir hali vardı. Konuşurken çocukluğumda bıraktığım bir şeylerin karşımda hala dimdik ayakta olduğunu hissettim. Boğazım düğümlendi, kimi zaman zorlandım konuşurken. Ve o akşam ümitlendim bir kez daha. Hayır, hiçbir şey kaybolmayacak, hiçbir şey kaybolmamalı, hiçbir şeyi kaybetmemeliyiz.

Yazar Müslüm Üzülmüş Çayönü'nden Ergani'ye Uzun Bir Yürüyüş isimli kitabının önsözünde bakın bize neler anlatıyor.

"Ben ve benim kuşağım için; Erganili, Diyarbakırlı ya da Doğulu olmak bambaşka bir şeydi. Bizim için Doğu, bir toprak parçası ve coğrafi bir yer olmanın çok ötesinde; gerikalmışlık, cahillik, yoksulluk, jandarma dipçisi, ağa baskısı ve bir başkaldırıydı. Devrimci duygu ve düşüncelerin kilitlendiği düğüm noktası, daha doğrusu isyankâr ruhlarımızın anavatanıydı, bu bir. İkincisi, her bir toplumun tarihi, aynı zamanda onun yaşam öyküsüdür ilkesinden hareketle her ilin, her ilçenin ve hatta her köyün bir öyküsünün de olduğuna inanmaktayım: Erganililer kendi yaşam öykülerini bilmelidirler diye düşünüyorum.

Bu dürtülerin yanında beni bu kitabı yazmaya iten diğer bir neden; biraz vefa ve biraz da 'nereden nereye' geldiğimizin bilinmesini istememdir diyebilirim.

...

Ergani, Diyarbakır'a bağlı bir ilçemiz olup, tüm Anadolu kasabalarının yazgısını yaşamaktadır. O'nu diğer ilçelerden farklı kılan yanları yoksulluğu, geri kalmışlığı, bakımsızlığı, işsiz ve kahvelerinin çokluğu; sıkıyönetimli ve olağanüstü halli yaşamı ve bu yaşama karşı direnişidir. Mahalleleri gübre kokan, yolları toz ve topraktan geçilmeyen; yapılacak işlerin çok ol-

masına karşın çoğu insanın çalışmadığı, kahvelerde boş boş oturduğu, işsizliğin diz boyu olduğu, sıradan, sıkıntılar içinde yaşamın hüküm sürdüğü bir yerdir Ergani. Olsun! 'Ne demiş uçurumda açan iek/Yurdumsun ey uçurum'. Bizimki de o hikaye..."

Müslüm bey iyi ki varsınız ve iyi ki bu kitabı yazdınız. şimdi sizden naçizane bir isteğim olacak. Bence sizdeki bu yürek çok başarılı edebi çalışmalarda çıkarır. Sizden yeni dönemde roman ya da roman tadında yeni kitaplar bekliyoruz. Unutmayın ki bu tarihsel bir görev ve siz görevden kaçmazsınız. Yanılıyor muyum?

Sevgiyle.

Erganili Bir Bilge Er Kişi: Müslüm Üzülmöz

Naci Gümüş
<http://ergani.gen.tr/>
30 Haziran 2008

Tanışmış olmaktan sevinç duyduğum, geç tanırmış olmaktan üzüntü duyduğum Müslüm Üzülmöz Erganili bir bilge er kişidir. Hemşehrim olmasından da onur duymaktayım. Çoğunuz zaten O'nu tanımaktasınız.

Müslüm Üzülmöz 1950 Erganı doğumlu. Benim gibi ilk, orta ve lise tahsilini Erganı'de yapmış. 1977 yılında Ankara Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademisi Kimya Bölümünden mezun olmuş. Çeşitli gazete ve dergilerde yazıları yayınlanan, 11 kitaba imza atan ve Gönül Sitesi isimli web sitesi ile Erganı isimli web sitemizde, www.uzulmez.info adresli kişisel web sitesinde araştırma, inceleme yazıları, makaleleri yayınlanan Müslüm Üzülmöz İstanbul'da ikamet etmekte, Büyükşehir Belediyesinde mühendis olarak görev yapmaktadır. Nüfus kayıtlarına göre benden bir yaş büyük görünürse de yaşıtız.

Her zaman söylenecek yeni bir şeyi olan, beklenmedik bir anda yeni bir keşif yapan Müslüm Üzülmöz'e neden bilge er kişi dedim? Bilgeliğı; hüneridir, bilgisidir, ferasetidir. Sözü eğip bükmez, doğruları söylemekten çekinmez, cesurdur. Onun için er kişidir dedim. Soyadı Üzülmöz de olsa Sayın Müslüm

cehalete, duyarsızlığa, duygusuzluğa çok üzülür. Sosyal ve ekonomik hayatın dengesizlikleri onu çok üzer. İşte böyle soyadları ile kişilerin hayatları arasında garip ilişkiler olabiliyor. "Çayönü'nden Ergani'ye Uzun bir yürüyüş" kitabı alın teri, göz nûru bir emeğin eseri ve bir çağın tanığı dev bir yapıttır. Ayrıca Mola Gürani'nin Erganili olduğunu, Ergün Sönmez gibi bir değeri ilk O bize tanıttı. Siyasi görüş, fikir ve düşüncelerimiz farklı olsa da sağlıklı bir iletişim kurduğumuza, empatik davrandığımıza inanıyorum. Aslında çok farklı kulvarlarda da dolaştığımıza da inanmıyorum. Hani birebir görüşme olanağımız olsa birbirimizi daha iyi anlayacağımızı, daha çok biribirmizi seveceğimizi düşünüyorum. Çünkü duyarlıklarımız, sorumluluklarımız aynıdır. Az farkla tercihlerimiz aynıdır. Hayat tarzı, yaşam biçimi de kişinin kendi seçim ve iradesi ile ortaya koyduğu, pek kimseyi de ilgilendirmeyen bir şeydir.

Sayın Üzülmez bir yazısında ve o dev yapıtında hakkımda yazdığı bazı satırlara açıklık getirme ihtiyacını hissettim. Şahsıma karşı gösterdiği hüsn-ü teveccüh ve takdir hislerinden sonra şu tespiti yapmış: "...Yazı ve şiirlerinden anladığım kadarıyla kendisi İslâm-Türk motifli utangaç bir Osmanlıcılık düşüncesine sahip." Bu tespit tam olarak değil ama bir bakıma doğrudur. Kitaplarımda, gazete, dergi ve elektronik ortamlarda gençlik yıllarında yazdığım yazı ve şiirlerim çok. Çünkü onları bir zamanlar da olsa ben yazmışım, bana ait. O dönemde çıkmış ürünlerimden hareketle böyle bir sonuç çıkarılabilir. Ancak yaşın kemale ermesi, acı hadislerin bize kazandırdığı tecrübeler kuşkusuz fikir, görüş ve düşüncelerimizi de etkilemiştir. Belki olgunlaştırmıştır. Özellikle 1996 yılı benim için bir dönüm noktasıdır. Ruhumda, beynimde, gönlümde bir inkılâb olmuştur. Özüm aynı, gözüm aynı bakmıyor. Katılığı, şekilciliği, bağnazlığı, yobazlığı, devrimbazlığı, hilebazlığı, istismarı, yalanı dolanı göre göre, her badireden geçe geçe kemâl bir yaşa geldik.

Müslüm bey için de bu geçerli. Şunu demek istiyorum; aslında çok ta farklı yerlerde değiliz. Servetimizi kitaba verdik, halen okuyoruz yazıyoruz. Niye? İyi olsun, güzel olsun, hayat yaşanmaya değsin, huzur olsun, mutluluk olsun. İnsan insan olsun diye.

Sevgili Müslüm Üzülmöz,

Üretkenliğine, azmine hayranım. Yüreğine, kalemine, diline sağlık. Seni de görmemezlikten geline değerler arsında görüyorum. Onun için değerin bir kat daha artıyor. Çok şükür, çok şükür dalkavuklar, şakşakçılar, riyakârlar grubunda değiliz.

Kutluyorum, tebrik ediyorum.

Müslüm Üzölmez Ve Şiirleri...

Misbah Hiciri

GAP Gündemi

Yerel Gazete, Şanlıurfa

10 Eylül 2008

Şiir kitapları kitapçılardaki raflarda yerini aldıktan sonra halkın malıdır, artık şairin malı olmaktan çıkmıştır. Şair sadece o duyguları okuyucuyla bölüşen kişidir. Yıllar sonrada olsa okuduğum şiirlerin duyguyla yoğrulmuş olması, zaman ve mekân içindeki imgelerle titrer içimde. "Niçin bu kadar eski şiir kitaplarıyla ilgili yazma gereği duydunuz" dersiniz benim cevabım çok kısa "çünkü onu yeni tanıdım."

Tesadüfler umulmadık bir yerde yıllarca birbirini arayan dost gibi buluşturuyor insanı. "Arayan ya mevlasını ya belasını bulur" derler ya! İşte şiirde bizi şiir okyanusunda bizimle birlikte okyanusu avuçlayan insanlarla buluşturuyor. İster "felek" buluşturdu ister "kader" kavuşturdu deyin. Bana göre yaşamın gereği şiirin realitesidir.

Önce sizlere Müslüm Üzölmez'i birkaç satırla da olsa tanıttayım. İnternete isim yazıp girerseniz yeterince bilgi elde edersiniz. Ben yine kitaptaki öz geçmişine bağlı kalarak kısaca aktarayım. 1950 yıllarında Diyarbakır'ın Ergani ilçesinde dünyaya "merhaba" demiş. Ancak ben bu yaz ağustos ayında İstanbul'da tanışma fırsatı buldum. Kimya mühendisi olan şair,

araştırmacı ve yazar Müslüm Üzölmez, şu an çevre uygulama alanında teknik eleman olarak İstanbul Belediyesinde çalışmaktadır.

Teknik bir eleman olduğu için ben onun yayınlanmış teknik kitaplarından değıl ilk şiir kitabı "DOLUDİZGİN YAŞAMAK" ve İkinci şiir kitabı "GELİNCİK YURDUNDA BAHAR" isimli kitabından bahsetmek istiyorum. Üçüncü bir kitabı var ki "*Çayönu'nden Ergani'ye Uzun Bir Yürüyüş*" isimli devasa bir kitap. O kitabı sizlerle başka bir yazımda buluşturma-
cağım.

Şiirlerini okuyunca Müslüm Üzölmez'in nasıl derin acılar çektiğini, nasıl üzüldüğünü mısra mısra şiirlerine yansıtmış. Cezaevleri, sıkıyönetimler onun mekânı olmuş. Suçlu ve suçsuzluğu ayırt edilmeden derdest edilmiş. Açıkçası o bir potansiyel suçlu olarak çektiğı kadar çekmiş. Tüm çektiklerine rağmen yüreğindeki sevdâ, dostluk, barış, hak arama, özgürlük aşkı hiç mi hiç bitmemiş. Öyle yürek dolu bir sevdası var ki dağ, ova sınır tanımıyor. 1982 de yazılan şiiri bu günkü gibi taze. Sevdasını kırmak isteyenlere bir cevap olun bu "*Sevdan*" şiirinden kısa bir bölüm aktarıyorum..."*ama sevdan/yediveren gülücesine/Eğede, Çukurova'da, Harran'da yeşermekte/Karacadağ'ın zozanında/kızıl karanfilcesine açmakta*" deyip sürdürmekte.

Şiirlerinde bir Nazım gerçeğini yaşatırken bir Ahmet Arif kadar yürekli, dağ çiçekleri kokuyor şiirleri. Bir Nihat Behram kadar cezaevi anıları ile yüklü. İşte o fırtınalı yaşamın izdüşümlerini kaleminden dökerek şiirleştirmiş. Kabaran duygular, özlenen düşler, mutlu hayaller ve kurtuluş ümidi hep onun şiirinde aradığı tarzdadır.

İkinci şiir kitabı "*Gelincik Yurdunda Bahar*" 1996 Ekiminde yayınlamış. Fakat o yine özgürlük sevdasından mutluluk arayışından hiçbir şey kaybetmemiş. Onunla tanıştığımız zaman saçlarının kar yığını dönüşmesi yüzünden yılların çeliğın

keskin ağzıyla açılmış gibi derin çizgiler onu görüntüsüyle, fizikiyle belki yıpratmış sayılır. Ancak yüreği hala eskisi kadar erkekçe...

Ancak yaşamın koşulları ona hayli bilgi beceri kazandırmış olacak ki derin felsefe içeren düşünceleri onun ufkunun ne kadar fesih olduğunu gösteriyor. Gözlerindeki fer hiç sönmeyecek emek ve isteklerinin mutluluk ve güzellikleri tüm insanlar arasında paylaştıracak bir ruh hali içindeydi. Mum misali o erimişte olsa çevresini aydınlattığı gerçeği okunuyordu duruşunda.

Şiirlerinde olduğu gibi yaşamında da toplumsal olayları aydınlatıcı davranışları ile sosyal yaşama renk katma uğraşındadır. Onun yüreği şiir, dili şiir çünkü o şairdir. Toplumsal yaşamı zihinsel ve şiirsel olarak biçimlendirmesini bilen bir şair... Şiirinde devamlı bir döngü var. Çarpışan duygularla durulmayan karanlığı aydınlığa çıkarma çabası. Bir şair bana göre her türlü konuda yazabilmeli, bunun için en iyi örnek şahsiyet Nazım'dır. Bunu en iyi örnek almış bir şairdir desem yanılmam.

Şiirlerinde sınıfsal kavganın derinliği insanın yüreğine oturuyor. Bir şairi toplumsal yapan onun yaşamı ve gözlemleridir. Kitaplarındaki her mısra devrime inandığı yıllardır. Yüreğinden gelen mısralardır. Bu gün şiirlerinde olduğu gibi daha farklı düşünmekte, ufkunun fazlasıyla geniş tutmaya neden olmaktadır.

"Sen Yoksun" şiirinde aslında bir varlığı belirtiyor. Ama onun yasaklılığını suya hasret insanların dudaklarına damla damla suyun düşmesi misalidir. Şiirin ikinci bölümü: *"Tarih sana hep oyun etmiş/ devletler/ siviller/ özel timler/ nice siyasi oluşumlar. / ve kendi içinden çıkan hainlerin/ -Ne çok hainlerin varmış-./ durmadan. /seni vurmuş ha vurmuş. /Yani gelen vurmuş giden vurmuş. /yinede seni tüketememişler./ Meğer sen neymişsin?/ Benim asırlar boyu /diline kilit vurulmuş /kimliksiz Kürdüm."*

"Çayönü'nden Ergani'ye Uzun Bir Yürüyüş"

Misbah Hiciri

GAP Gündemi

Yerel Gazete, Şanlıurfa

13 Kasım 2008

Bu kitap Sayın Müslüm Üzülmaz'in geniş bir araştırma, inceleme kitabı. Her ne kadar "*Çayönü'nden Ergani'ye UZUN BİR YÜRÜYÜŞ*" olarak isimlendirmişse de bu kitap kadim tarihin derinliğinden bu güne, insanlığın var oluşuna ayna tutmaktadır.

Müslüm Üzülmaz'ı daha önce sizlere kısaca tanıtmıştım. Ancak böyle bir kitap için bu kadar zamanını ayırın bir kalem erbabını yeniden tanımanızda fayda umuyorum. 1950 Diyarbakır ve Ergani doğumlu. İlk ve orta öğrenimini Ergani'de, Yüksek Öğrenimini Ankara'da, Kimya Mühendisi olarak bitirmiş. Mesleki alanda da hayli eserler yazmış biri. Ancak eğitiminden ziyade bizi kültürel çalışmaları ilgilendirir. Kültürel çalışmaları mesleki çalışmaları ile içselleşmiş olması insana ikinci bir yaşam hakkı tanıdığına inanıyorum.

Yaşanmış, yaşanan ve yaşanacakların bir imbikten süzülerek yaşam bulması ne kadar güzel. Bunu da şiir diliyle yazabilmenin erdemine varmak, bir noktada mutluluk bir imgede acı ve ıstırap verir vermesine ama bu ruh halinin ayrı bir mutluluğu vardır.

Edebiyat alanındaki çalışmalarını şöyle sıralayabiliriz. *"Doludizgin Yaşamak"* şiir. *"Gelincik Yurdunda Bahar"* şiir. *"Hazinesinin Anahtarı"* şiir. *"Ben Bölmeden Geldim Komutanım"* fıkralar. *"Gecenin Islığı"* şiir.

Ancak teknik eleman oluşunun sorumluluğunu da yayına hayatına koyduğu mesleki kitaplarla göstermiştir. Bu çalışmalarını da yazmak toplumsal hizmete vefa borcunu yerine getiren bir yazara karşı sorumluluğumuzu ifa etmiş olurum. Bu alandaki kitapları *Ateşçi ve Kalorifercinin El Kitabı*, *Çevre Politikaları ve Yasal Düzenlemeler*, *Döküm Sanayi ve Çevre*, *Motorlu Taşıt Sürücülerine İçin Çevre El Kitabı*, *Kalorifer Kazanı Yakma Kılavuzu* gibi teknik bilgi gerektiren çalışmalarla geniş bir yelpazede mesleki alanda kendinden ses ettirmiştir.

Müslüm Üzülmüş "ben ve kuşağım için Erganili, Diyarbakır yada doğulu olmak bambaşka bir şeydi. Bizim için doğu bir toprak parçası ve coğrafi bir yer olmanın çok ötesinde geri kalmışlık, cahillik, yoksulluk, jandarma dipçığı, ağa baskısı ve bir başkaldırıydı. Kitabındaki notlara baktığımızda "daha doğrusu isyankar ruhumuzun anavatanıydı". Deyim yerinde ise kendi dönemindeki doğunun kısaca tahlilini yapmakta.

Bundan kendimize düşen çok fazla şeyler olduğunu, bu gün yapılanların ve eksikliklerin neresinde olduğumuzun tespitinin referansıdır.

Bu kitabı yazmak için geniş bir araştırma inceleme yapmış uğraş vermiş yorulmuş bitap düşmüş. 767 sayfalık bir araştırma. Ergani'nin tarihi olayları belgeleri ile ispatlarken, toplumsal yaşam sosyal içselleşmeyi coğrafi konumu, kutsal mekânları, halkın yaşadığı felaketleri, kıtlık kıranları ideolojik yapısı, jeolojik ve genel durumu ile belgelemiştir. Bunun yanında siyasal ve sosyal analizlerini de yapmakta geri durmamıştır.

Kitap 2005 yılında İstanbul'da yayınlanmıştır. Tarih ve araştırma meraklıların okuması gereken bir kitap. Sadece Ergani ile

sınırlı olmadığı Güneydoğunun bir değerlendirmesi olduğu inancındayım. Hayli kapsamlı bir çalışma. Tarihe ışık tutarak belgeleri arayıp bulup yeniden yayınlanması tarihin hafızasına canlılık katmıştır.

Tarihe ve geçmişine sahip çıkarak bizi yaşamın gerçekleri ile yüzleştirmektedir. Çiçero'nun "geçmişten habersiz olmak demek her zaman çocuk kalmaktadır" diyerek tarihe sahip çıkılmasının mesajını veriyor. Çocuk kalmamak için tarihi okuyarak büyümek gerektiğine inanıyorum.

Tarihine sahip çıkmak bu günün ve kendini tanımak olduğu kadar kendisini geleceğe taşımak olarak değerlendirirken Niçce'nin (Friedrich Nietzsche) sözlerine yer vermeden geçmek bir eksiklik sayılır. Çünkü bu yazılan notu önemli bulmuş olacak ki Müslüm Üzülmaz'de kendi kitabına almış. *"Elbette tarihe gereksinimiz var ama bizim tarihe olan gereksinimimiz bilgi bahçesinde başıboş dolaşan kendini beğenmiş sorumsuzların gereksinmelerinden başka türlü bir gereksinmedir. İsterse onlar seçkin kimseler olsunlar ve bizim o katı ve tatsız gereksinmelerimize ve zorunluluklarımıza yukarıdan baksınlar. Başka türlü söylersek bizim rahatça yüz çevirmek için değil, heleencil yaşamların alçakça davranışların ve kötü yapıp etmelerin ayıbını örtmek için hiç değil. Tarih ancak yaşama hizmet ettiği ölçüde, bizde ona hizmet etmek isteriz; ama tarihle uğraşmanın da yaşamı tüketen ve soysuzlaştıran bir tarihe değer vermenin de bir sınırı ölçüsü vardır. İşte zamanımızın dikkat çekici görüntü ve belirtilerinde kendisini ortaya koyan bir olguyu şimdi burada göstermek ne denli acı olursa olsun, zorunludur."*

Müslüm Üzülmaz tarihi araştırmalarında bile edebi ve güçlü bir ses olduğunun farklılığını ortaya koymaktadır. Özgün ve zengin yazılı olmayan bir tarihi anlatırken belgeleriyle de farklılığını ispatlamaktadır. Özgür ve özgün olmak aydınlan-

manın ve geleceğin atar damarı gibidir. Geleceği sahiplenmenin yolunun tarihten geçtiğinin ispatı olarak bu yapıtı ortaya koymuştur.

İfade özgürlüğü kendini ortaya koymanın haysiyetli toplumlarda vazgeçemeyecekleri en temel haklardan biridir. Bu nedenle Müslüm Üzülmaz bunun gereğini satır aralarında yapmaktadır. Tarihi bir perspektiften hareketle bizleri yaşamın gerçekleri ile buluşturmaktadır. Başarılar dileğiyle diyorum.

Not: Bu yazı ayrıca 09 Kasım 2008 tarihinde <http://www.ajans3g.com> sitesinde; 13 Kasım 2008 tarihinde Yeni Yurt gazetesinde yayınlanmıştır.

Müslüm Üzölmez Ve Arkeolojik Çalışmaları

Eyüp Aras

<http://www.diyarin sesi.org>

19 Aralık 2008

Memleketimizin değerli insanlarından, hemşerimiz, üstadımız Araştırmacı-Yazar aynı zamanda asıl mesleği Kimya Mühendisi olan değerli büyüğümüz Müslüm ÜZÜLMEZ Beyi birçoğumuz yakinen tanımaktayız. Fakat, tanımayanlar açısından küçük bir anekdot düşmek istiyorum buradan.

Memleketimizin değerli insanlarından, hemşerimiz, üstadımız Araştırmacı-Yazar aynı zamanda asıl mesleği Kimya Mühendisi olan değerli büyüğümüz Müslüm ÜZÜLMEZ Beyi birçoğumuz yakinen tanımaktayız. Fakat, tanımayanlar açısından küçük bir anekdot düşmek istiyorum buradan. Saygıdeğer büyüğümüzün değişik alanlarda olmak üzere yayımlanmış birçok eserleri bulunmaktadır. Kitap, makale, yazı dizisi, şiir v.s. Bunların yanı sıra mesleğiyle ilgili olarak da yayımlanmış kitapları mevcuttur. Değerler kolay yetişmiyor ve bizler bu konuda bazen duyarsız veya ilgisiz kalabiliyoruz. Oysa, ünlü-ünsüz ayrımı yapmadan emekçi, memleketi için çaba gösteren, hangi alan veya görüşe mensup olursa olsun, sahiplen-

memiz gerek onlardan feyz almak ve engin tecrübelerinden faydalanmamız için onları takip etmemiz, saygı ve hürmetlerimizi onlardan eksik etmemiz gerek diyorum. Diyarbakır sevdalısı bu aydın ağabeyimizi daha yakından tanımak isteyen hemşerilerimiz, aşağıda belirtilen site adresinden faydalanabilir veya irtibat kurmak üzere muslimce@yahoo.co.uk mail adresiyle iletişim kurabilirler.

Değerli büyüğümüzün yapmış olduğu en son çalışmalarından birine köşemde yer vermek istedim. İşte, noktasına virgüline dokunmadan yine memleketimiz için yapmış olduğu ilgi çekecek araştırmalarından bir yenisi. Zevkle okuyacağınızı umut ediyorum.

Not: Yazının bundan sonraki bölümünde "Doğu Anadolu-Ergani Bölgesinde Arkeolojik Araştırmalar" başlıklı yazım yer almaktadır. – Müslüm Üzülmez

12 Eylül Mağduru Müslüm Üzülmez'den Ergenekon Sanıklarına tepki: Biz Revire Dahi Çıkamadık

Aslan Değirmenci
Vakit, Günlük Gazete
5 Nisan 2009

12 Eylül 1980 darbesi'nde yargılanan, haksız yere mahkûm edilen, işkence gören, arkadaşlarını gözleri önünde işkenceye kurban veren, kötü koşullardan dolayı sağlığını yitirenlerin bir itirazı var.

Aslan Değirmenci'nin haberi...

Ergenekon davası ile karanlık suikastlar ve 3 darbe planı deşifre olmasına rağmen çok sayıda sanığın 'SAĞLIK' gerekçesi gösterilerek salıverilmesine tepkiler sürüyor. Bu tepkilere anlamlı bir destek ise sağlık sorunları nedeniyle 12 Eylül döneminde arkadaşları cezaevinde gözü önünde ölen araştırmacı yazar Müslüm Üzülmez'den geldi.

12 Eylül döneminde örgüt uçlamasıyla yargısız infaza tabi tutulan, Diyarbakır Cezaevi'nde hukuksuz bir şekilde 2 yıl çok ağır işkence-ere ve sorgulara maruz kalan kimya mühendisi Üzülmez, Vakit'e konuştu. Üzülmez, "İşkencenin en ağırınan geçirildik, kimi hayatını, kimi sağlığını yitirdi. Ama biz hastane hastane gezdirilmedik. Hiçbirimiz 'kalp-damar hastasıyım', 'şekerim var', 'prostatim var', 'yüksek tansiyonum var' diye doktora çıkmayı, hastane hastane dolaşmayı

"CEZAEVLERİNDE KİMİ YAŞAMINI KİMİ SAĞLIĞINI YİTİRDİ. AMA HASTANE HASTANE GEZDİRİLMEDİ"

12 Eylül döneminde örgüt suçlamasıyla yargısız infaza tabi tutulan, Diyarbakır Cezaevinde hukuksuz bir şekilde 2 yıl çok ağır işkencelere ve sorgulara maruz kalan toplam on bir kitabı bulunan Kimya Mühendisi Üzülmaz Vakit'e konuştu. Üzülmaz, *"Bizler delilsiz, belgesiz yargısız infaza tabi tutulduk. Cezaevlerine doldurulduk. Aç bırakıldık, açıkta kaldık. İşkencenin en ağırından geçirildik, kimi yaşamını, kimi sağlığını yitirdi. Ama biz hastane hastane gezdirilmedik. Hiçbirimizin aklına 'kalp-damar hastasıyım', 'şekerim var', 'prostatım var', 'yüksek tansiyonum' var diye doktora çıkmayı, hastane hastane dolaşmayı aklımıza getirmedi"* diye konuştu.

Üzülmaz sözlerini şu şekilde sürdürdü: *"Ama 'Ergenekon Davası' sanıklarına bakıyoruz; Hiltonvari cezaevinde kalıyorlar. Ergenekon sanıkları bo...lu hücrelerde yatırılmıyor; fare yedirilmiyor; kurt köpeği Co üstlerine salınmıyor veya Co'ya selama zorlanmıyor. Kuş tüyü yataklarda yatıyorlar. Bir elleri yağda bir elleri balda. Buna rağmen çoğu 'hasta', GATA'ya sevk yollarını arıyor. Birçoğu da serbest bırakıldı. Buna itirazımız var. Güçlerini bulundukları mevki veya kurumdan alanlar kendilerini yasaların üstünde, dokunulmaz ilah olarak görüyorlardı. İktidarın kudretli sihirli gücü ellerinden alınınca, birer hiç olduklarının anladılar. Ama halen dokunulmaz olduklarını da ispatladılar."*

"NEDEN ONLAR HALEN DIŞARIDA?"

Sağlık sorunları ile hastane hastane gezdirilen Ergenekon sanıklarının emekli paşalar olduğuna vurgu yapan Üzülmaz,

"Hasta olan veya hastaneye gitme uğraşı içinde olanlara bakıyoruz; bunlar Diyarbakır Cezaevi gardiyanı 'Kasap' ve 'Sütçü' gibi çok alt kademeden askerler de değil. Çoğu emekli yüksek askerî şahsiyet ve en üst düzeyde askerî eğitimden geçmiş. Beden ve ruh durumları her koşula uyum sağlamayı gerektirir. Ama tersi oluyor. Neden? Neden onlar dışarıda şimdi? Tüm darbelerde aktif rol aldıkları bilinenlerden neden halen net bir şekilde hesap sorulamıyor" dedi.

"YİĞİTLİK BÖYLE GÜNLERDE BELLİ OLUR!"

Ergenekon sanıklarına da çağrıda bulunan Üzülmöz, "Bizler insanların insan harabesine dönüştüğü bir toplum istemiyoruz. Ve uçan kuştan bile haberleri olan Ergenekon Davası sanıklarının aslanlar gibi dik durmalarını, Diyarbakır Cezaevi başta olmak üzere Fırat'ın doğusunda ve batısında yapılan işkenceleri, adam kaçırmaları, faili meçhulleri bir bir anlatmalarını ve neden, niçin yaptıklarını açıklamalarını bekliyoruz. Yiğitlik böylesi günlerde belli olur!" diye konuştu.

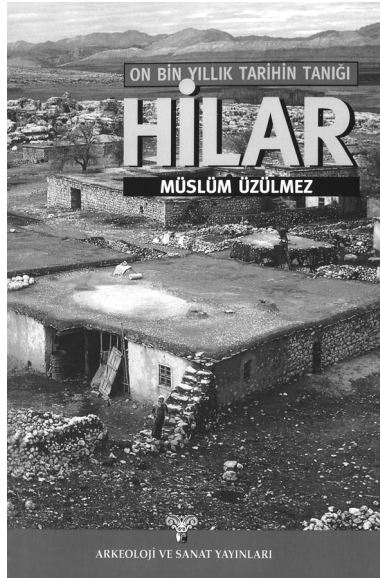
On Bin Yıllık Tarihi Yazdı

<http://www.hurriyet.com.tr>

25 Mayıs 2009

İnsanlık tarihinin en eski yerleşim birimlerinden olan Diyarbakır Ergani'deki Hilar'ın 10 bin yıllık tarihi kitap oldu. Asıl mesleği kimya mühendisliği olan Müslüm Üzülmaz'ın kaleme aldığı 10 Bin Yıllık Tarihin Tanığı Hilar adlı kitap, Arkeoloji ve Sanat Yayınları tarafından okura sunuluyor.

Üzülmaz bu çalışmanın ortaya çıkış fikrini "Ben, kadim bir yerleşim yeri olan Hilar'ın tarihini yazmaya çalışarak, ulusal ve uluslararası alanda önemi olan bu kültürel varlığımızın tanıtımının sağlanmasında, belgelendirilmesinde ve gelecek nesillere aktarılmasında bir katkı olsun istedim" diyerek açıklıyor.

Kendisi de Ergani doğumlu olan Üzölmez, Hilar dahil olmak üzere Türkiye'deki kültür varlıklarının bir envanterinin de çıkarılmamış olduğunu belirterek "kentlerin, yerleşim yerlerinin kitaplarla buluştuğunda yeniden yaşam bulacağına, yarın-lara kendini taşıyacağına" inandığını belirtiyor.

Üzölmez, çalışmasında bugüne kadar konuyla ilgili olarak hazırlanan kitaplardan, raporlardan ve çeşitli metinlerden yararlanmış. Bunun yanısıra Hilar Köyü'nde yaşayanlarla, Ergani ve Diyarbakır'daki Hilarlılarla da görüşmüş.

"On Bin Yıllık Tarihin Tanığı: Hilar"

<http://www.kritize.net>

25 Mayıs 2009

Uzun süredir sitemize değerli yazılarıyla katkıda bulunan Sayın Müslüm ÜZÜLMEZ'in "On Bin Yıllık Tarihin Tanığı: HİLAR" adlı kitabı Arkeoloji ve Sanat Yayınları'nın katkılarıyla okuyucularıyla buluştu. Sayın Müslüm ÜZÜLMEZ'i kendi Web adresinden ve sitemizdeki yazılarından takip edenler, kendisinin tarihe olan ilgisini ve tarihi eserler konusundaki duyarlılığını farkedecektirler. Sayın Müslüm Üzülmöz bu eseriyle çok övündüğümüz ancak geçmişi adına çok az şey bildiğimiz bu ülkenin bir parçası olan Hilar'ı iki yıllık bir çalışmanın sonucunda bizlere tanıtıyor.

Sayın Müslüm ÜZÜLMEZ "Ben, kadim bir yerleşim yeri olan Hilar'ın tarihini yazmaya çalışarak, ulusal ve uluslararası alanda önemi olan bu kültürel varlığımızın tanıtımının sağlanmasında, belgelendirilmesinde ve gelecek nesillere aktarılmasında bir katkım olsun istedim. Kentlerin, yerleşim yerlerinin kitaplarla buluştuğunda yeniden yaşam bulacağına, yarınlara kendini taşıyacağına inanıyorum." diyerek neden böyle bir esere imza attığını açıklıyor.

Kitabının birinci bölümünde okuyucuları Hilar köyü hakkında bilgilendiren Müslüm ÜZÜLMEZ, ikinci bölümde Hilar'ın tarihini, üçüncü bölümde ise Ergani Ovası'nda Çayönü

dışındaki diğer eski yerleşim yerlerini anlatarak okuyucularını dünyanın en eski arkeolojik yerleşimlerinden Çayönü ve Hilar konusunda bilgilendiriyor. Kitabının dördüncü bölümünde ise Hilar mağaraları ve tarihi eserler konusunda okuyucularını bilgilendirerek eserini tamamlıyor.

Sayın Müslüm ÜZÜLMEZ'i oldukça uzun ve yorucu bir çalışmanın sonucu ortaya çıkan bu değerli eseri için tebrik ediyor, kitabın tanıtımında bizlere fırsat verdiği için kendisine teşekkür ediyor, başarılarının devamını diliyoruz.

"On Bin Yıllık Tarihin Tanığı: Hilar"

Aslan Değirmenci

<http://www.habervaktim.com>

26 Mayıs 2009

İnsanlık tarihinin en eski yerleşim birimlerinden biri olan Diyarbakır Ergani'deki Hilar'ın 10 bin yıllık tarihi kitap oldu.

Arkeoloji ve Sanat Yayınları, 1978 yılından beri İstanbul'da, Türkiye'nin tarihi, arkeolojisi ve sanat tarihi ile ilgili kitaplar basıyor. Türkçe, İngilizce, Almanca ve Fransızca başlıklar altında toplanan bu yayınlar, akademisyenlere hitap edecek özel monografilerden, Türkiye'nin tanınmış turistik bölgelerini tanıtan rehber kitaplara kadar geniş bir yelpazeye yayılıyor.

MÜSLÜM ÜZÜLMEZ VE HİLAR MAĞARALARI

Arkeoloji ve Sanat Yayınları, kitap dışında dört ayda bir Arkeoloji ve Sanat Dergisi'ni yayımlamaya da devam ediyor. Dergide dünyanın ve ülkemizin en tanınmış akademisyenleri tarafından yazılmış, Anadolu arkeolojisi ve sanatıyla ilgili makalelere yer veriliyor. Arkeoloji ve Sanat Yayınları şimdi de daha önce 11 esere imza atan Müslüm Üzülmöz'in Dünyanın en eski arkeolojik yerleşimlerinden, Diyarbakır'daki Hilar mağaralarına tuttuğu mercek ile karşımızda...

BU DEĞERLERİN FARKINDA MIYIZ?

Çayönü, Diyarbakır'ın Ergani ilçesi Sesverenpınar köyünde ve Yakınoğlu'nun tarımcı en eski topluluğuna ait kalıntıları barındırıyor. Bu tarihöncesi höyüğe komşu Hilar mağaraları ise Anadolu'nun en eski mağara yerleşimlerinden. Tüm dünya gibi Diyarbakırlılar da illerinde yer alan bu değerlerin farkında. Bu farkındalığı yaygınlaştırmak ve kültürümüze ışık tutmak için "On Bin Yıllık Tarihin Tanığı: HİLAR" eseriyle okuyucunun karşısına çıkan Müslüm Üzülmüş ise, "Bizler tarihimizle, geçmişimizle çok övünürüz, yaşadığımız topraklardaki kültür varlıklarının zenginliğiyle gurur duyarız, ancak; kültür varlıklarımızın korunması, yitirilmemesi, değerlendirilmesi ve gelecek kuşaklara aktarılması için gerekli gayreti göstermekte de yeterince sorumlu davranmıyoruz. Örneğin, Ergani'yi ele alacak olursak, Hilar dahil olmak üzere -daha kültür varlıklarının nicelik ve niteliğini tam olarak ortaya koyan, bir envanter çıkarmış bile değiliz. Merkezî ya da yerel birimler bu konuda göz doldurucu bir çalışma yapmadı, yapmıyor veya yapamıyor. Oysa, dünya kültür mirasının evrenselliğini kabul ederek, binlerce yıldan bu yana gelen kültür varlıklarımızın yitirilmeden kurtarılması, korunması, gelecek kuşaklara aktarılması konusunda hem UNESCO, hem de Malta Sözleşmeleri'ni imzalayarak Türkiye olarak bir sorumluluk üstlenmiş bulunmaktayız" diyor.

BİR BİLGE ÜZÜLMÜŞ

"Kentlerin, yerleşim yerlerinin kitaplarla buluştuğunda yeniden yaşam bulacağına, yarınlara kendini taşıyacağına inanıyorum" diyen Yazar Müslüm Üzülmüş, "Ben, kadim bir yerleşim yeri olan Hilar'ın tarihini yazmaya çalışarak, ulusal ve uluslararası alanda önemi olan bu kültürel varlığımızın tanıtı-

minin sağlanmasında, belgelendirilmesinde ve gelecek nesillere aktarılmasında bir katkı olsun istedim" diyerek amacını ortaya koyuyor.

BÜYÜK DESTEK KÖYLÜLERDEN

Yaptığı çalışmada basılı kitaplardan, raporlardan ve çeşitli metinlerden yararlandığını vurgulayan Üzülmaz, " Bunların yanında, Hilar Köyü'nde birebir köylülerle, Ergani ve Diyarbakır'daki Hilarlılarla ve Ergani merkezinde konuya vâkıf hemşerilerimle yaptığım görüşme ve konuşmalardan da yararlandım. Ayrıca, Türkçe hiçbir kaynakta yer almayan Amerikalı araştırmacı Ellswort Huntington'un 1903 yılında Hilar'da yaptığı inceleme sonucu kaleme aldığı "The Hitit Ruins of Hilar, Asia Minor" yazısının Türkçe çevrisi ile Hilarlı Şerafettin Güneli'nin "Zağros Yöresinde Değiştirilen Tarihi Yer İsimleri" başlıklı yazısını yararlı olacağı düşüncesiyle kitabın sonuna ek olarak aldım" hatırlatmasında bulunmayı da ihmal etmiyor.

BİLGİNLER ARASINDA BİLGİ, ORTAK MALDIR

Üzülmaz sözlerini Bilgelere yakışır bir şekilde İbn Hal-dun'dan bir alıntıyla bitiriyor: "Ben, bu gibi büyük bir işe girişmek ve yapabilmek için gerekli olan bilgi ve hazırlığının azlığını itiraf ederek geniş ve derin bilgi sahibi olan yüksek şahsiyetlerden bu esere müsamaha gözü ile değil de, eksikliklerini meydana koymak üzere tenkid gözü ile bakmalarını, bulabildikleri kusurları ıslah etmelerini ve bağışlama gözü ile bakmalarını rica ediyorum. Bilginler arasında bilgi, ortak maldır."

Dünya Kültür Tarihine Yeni Bir Işık Tutan Eser: "On Bin Yıllık Tarihin Tanığı: Hilar"

Naci Gümüş

<http://ergani.gen.tr>

4 Haziran 2009

Hemşehrimiz, araştırmacı yazar sevgili Müslüm Üzülmüş, bir düzine eserine; bütün arkeologların, antropologların, sosyologların, tarihçilerin ve sanat tarihçilerinin ilgisini çekecek, araştırmalarına katkı sağlayacak önemli bir kitap daha ekledi. Kitap alanında prestijli bir yere sahip olan "Arkeoloji ve Sanat Yayınları" arasında Mayıs 2009'da, 160 sayfa olarak çıktı. Sayın Üzülmüş'i kutluyor, başarılarının daim olmasını dileyerek, onun kaleminden kitabının ÖNSÖZ'ünü sizlere aktarıyorum:

"Önsöz

Bizler tarihimize, geçmişimize çok övünürüz, yaşadığımız topraklardaki kültür varlıklarının zenginliğiyle gurur duyuyoruz, ancak; kültür varlıklarımızın korunması, yitirilmemesi, değerlendirilmesi ve gelecek kuşaklara aktarılması için gerekli gayreti göstermekte de yeterince sorumlu davranmıyoruz. Örneğin, Ergani'yi ele alacak olursak, Hilar dahil olmak üzere -daha kültür varlıklarının nicelik ve niteliğini tam olarak ortaya koyan, bir envanter çıkarmış bile değiliz. Merkezî ya da yerel birimler

bu konuda göz doldurucu bir çalışma yapmadı, yapmıyor veya yapamıyor. Oysa, dünya kültür mirasının evrenselliğini kabul ederek, binlerce yıldan bu yana gelen kültür varlıklarımızın yitirilmeden kurtarılması, korunması, gelecek kuşaklara aktarılması konusunda hem UNESCO, hem de Malta Sözleşmeleri'ni imzalayarak Türkiye olarak bir sorumluluk üstlenmiş bulunmaktayız.

Ben, kadim bir yerleşim yeri olan Hilar'ın tarihini yazmaya çalışarak, ulusal ve uluslararası alanda önemi olan bu kültürel varlığımızın tanıtımının sağlanmasında, belgelendirilmesinde ve gelecek nesillere aktarılmasında bir katkı olsun istedim.

Kentlerin, yerleşim yerlerinin kitaplarla buluştuğunda yeniden yaşam bulacağına, yarınlara kendini taşıyacağına inanıyorum.

Yaptığım bu çalışmada basılı kitaplardan, raporlardan ve çeşitli metinlerden yararlandım. Bunların yanında, Hilar Köyü'nde birebir köylülerle, Ergani ve Diyarbakır'daki Hilarlılarla ve Ergani merkezinde konuya vâkıf hemşerilerimle yaptığım görüşme ve konuşmalardan da yararlandım. Ayrıca, Türkçe hiçbir kaynakta yer almayan Amerikalı araştırmacı Ellswort Huntington'un 1903 yılında Hilar'da yaptığı inceleme sonucu kaleme aldığı "The Hitit Ruins of Hilar, Asia Minor" yazısının Türkçe çevrisi ile Hilarlı Şerafettin Güneli'nin "Zağros Yöresinde Değiştirilen Tarihi Yer İsimleri" başlıklı yazısını yararlı olacağı düşüncesiyle kitabın sonuna ek olarak aldım."

Görev Bilinci

Nurettin Değirmenci

<http://www.sivildusunce.com>

9 Haziran 2009

Araştırma yapanlar gerçeklere ulaşmayı amaç edinmelidir. 1970'li yıllarda, genel olarak, kısa yoldan Türkiye, Ortadoğu, hatta Dünya'daki yoksul toplumları baskı ve acılardan kurtarmayı hayal ediyorduk. Kısmen bilgi ve beceri kazanıp, acı gerçekleri yaşadıkça, bireyleri, aileleri, toplumları... kurtarmanın kolay olmadığını öğrendik. İhtiyaç gereği tatlı hayallerden kurtulup acı gerçekleri kabul etmeye başladık. Doğada her oluşumun bir bedeli vardır. Bedel ödemeyenler asla doğanın sunduğu nimetlerden yararlanamazlar. Yani: İyi niyetli, hoşgörülü, insancıl düşünürlerin yoksulları acılardan kurtarmayı hayal etmesi güzeldir ama bedel ödemedi yoksulların sefaletten kurtulması tatlı yalıdır. Doğa, mutlak kurallarını çiğneyerek yoksullara ayrıcalık tanımaz.

1990'lı yıllarda Maçka Parkında bulunan Descartes heykeli önünde durup, "Avrupa'yı Batı yapan, bugünkü refah düzeyinin kapılarını açan siz misiniz?" diye, heykele karşı, kendi kendime mırıldandım. "*Neden Ortadoğu'dan Descartes, Montesque, J.J. Rousseau... gibi dahiler çıkmıyor?*" diye, epeyce düşündüm. Hâlbuki Ortadoğu toplumlarının değişik sorunlarına kalıcı çö-

zümleler üretecek binlerce dâhiye ihtiyacı vardır. Uzaylı gibi Ortadoğulu toplumlara bakıldığında dâhilere, değişik konularda çalışma yapacak araştırmacılara olan ihtiyaç açık-seçik görülüyor.

Neden Ortadoğu toplumlarından değişik konularda dahiler çıkmıyor?

Bizler, Avrupa'da düşünürlerin oluşturduğu piramitlerin tepesini görüp, kocaman gövdesi hakkında bilgi sahibi olmayan insanlarız. Kant, Laplace, Voltaire, Ampere... kendi dallarında çalışma yapan düşünürlerin, araştırmacıların zirveleridir. Bu zirveleri ortaya çıkaran binlerce, on binlerce düşünür hakkında bilgi edinme ihtiyacı duymuyoruz. Tanımadığımız Batılı düşünürler değişik konularda yoğun çalışmalar yapar; ama az sayıda dahi zirveye yükselir. Kocaman piramit kütlesi olmadan yüksek zirveler oluşabilir mi? Ortadoğu'da piramitlerin kalıcı gövdesi oluşmuyor. Değişik yüksekliklerde kalıcı katlar oluşacak ki, yüksek zirveler; toplumları etkileyen düşünürler, evrensel ölçülerle gerçekleri yakalayan dahiler ortaya çıksın.

İnsanların bütün yanılgıları, göreceli olarak, neden-sonuç ilişkilerini karıştırmalarından ileri gelir. Değişik nesne, hareket ve hareket aralıklarının tarihini bilmeyenler, neden-sonuç ilişkilerini zorunlu olarak karıştırırlar. Avrupalı asırlardır ilgilenmediği aile, kasaba, şehir, kilise, tarikat... tarihleri üzerine araştırma yapar ve gerçekleri yakalamaya çalışır. Ortadoğulu bellek dünyasında kalarak gerçeklerden uzaklaşır, hayal dünyasında yaratıkları tatlı yalanlarla yaşar. Gerçeklerden uzaklaşan, doğadan uzaklaşır. İnsanlar zorunlu ve yaşamlarına renk katan ihtiyaçlarını doğadan temin ederler. İnsanlar doğaya uzak yaşadıkça yoksullaşır, yaşamını sürdürmek için başkasının gönüllü kulu olur.

Gönüllü kullar:

1-Bilgi, beceri, servete;

2-Başta özgürlük olmak üzere evrensel insani değerlere, onur ve erdeme yabancı olurlar.

- Bilgi olmadan, araç-gereç tanınmaz.
- Araç-gereç tanınmadan ve deney yapmadan beceri ve bilgi oluşmaz.

Bilgi, deneyle kazanılır. Görüldüğü gibi, bilgi-beceri-arac-gereç ayrılmaz bütün oluşturur. Toplumlarda, bilgiler, değişik eserleri ile bilgi birikimine katkıda bulunurlar. Bilgileri edinenlerden bazıları ayrıntılı araştırmalara yönelir, evrensel ölçülerle gerçekleri yakalar. Sonuçta, toplumda bilgi, beceri, araç-gereç ve sermaye birikimi oluşur, çalışıp üretme yaygınlaşır ve insanlar ile toplumlar gelişir.

Batılı düşünürler, liderler evrensel ölçülerle görev yapmayı öğrenir ve insanlarına öğretirler. Ortadoğulu düşünürler, liderler evrensel ölçülere göre görev yapmayı bilmezler ve ihtiyaç duymazlar. Onları taklit eden kullar, görevlerini savsaklamayı ve satmayı başarı kabul ederler. Bu ilkel alışkanlıkları bilgi ve beceri ile yıkmak gerekir. Alışkanlıkları sıradan insanlar değil, düşünürler sarsar, evrensel deneyler yıkar.

Günümüzde, bilim adamları, yöntemli olarak tarih, dil, matematik, mantık, bilgisayar, fizik, kimya, gıda, savaş... gibi değişik alanlarda bilimsel çalışmalar yapıyorlar. Her bilim dalı yeni kollara ayrılıyor, çalışmalar hızla yayılıyor; bilgi, beceri, araç-gereç birikimi artıyor. Milyonlarca araştırmacı, değişik laboratuvarlarda evrensel ölçülerle gerçekleri tanımaya çalışıyor. Araştırılan ve cevabı bulunan her soru, onlarca yeni sorulara neden oluyor. Doğada sadece insan bilgi ve beceri birikimine, araç-gereç geliştirme ve kullanma yeteneğine sahiptir.

A- Çalışıp üretme araç-gereçleri yaratan, doğa ile ölçülü mücadele eden, ürün ortaya çıkaran;

B- Yakıp yıkma araç-gereçleri yaratan, hemcinsi ile savaşan sadece insandır.

Müslüm Üzölmez, doğayı tanımayı, bize göre, geçmişin karanlık oluşumlarından bazılarının üzerine ışık serpmeyi amaç edinen bir araştırmacıdır. *"On Bin Yıllık Tarihin Tanığı: Hilar"* adındaki kitabı ile doğup büyüdüğü kasabadaki tarihi bir mekân hakkında bilgiler veriyor. Yazarın, Hilar konusunda oluşacak bilgi piramidinin neresinde yerini alacağını okuyucular ve gelecek nesiller tayın edecektir. Piramidin neresinde yer alırsa alsın; çalışmalarından, araştırmalarından dolayı kendisini kutlarım!

On Bin Yıllık Tarihin Tanığı: Hilar

M. Şehmus Güzel

<http://www.gundem-online.com>

13 Haziran 2009

Arkeoloji ve Sanat Yayınları genel olarak araştırma ve kazı yapmış ünlü akedemisyenlerin ve iyi tarihçilerin yapıtlarını yayınlanmasıyla tanınıyor. Bu kez bu kural bir parça bozulmuş. İyi de olmuş. İlk defa arkeolog veya tarihçi olmayan birinin çalışması okuyuculara sunuluyor. Değerli hemşehrimiz Müslüm Üzülmaz'in 'On Bin Yıllık Tarihin Tanığı: Hilar' adlı çok önemli bir kitabı Arkeoloji ve Sanat Yayınları tarafından yayımladı. Kitabın sunu yazısını ise Hilar'ı a'dan z'ye bilen Zülküf Güneli yazmış. Üzülmaz'in kitabına sunu yazması ise hem çok iyi fikir, hem de geçmişin bize göz kırpmasıdır. Hilarlı olana da bu yakışır zaten. İyi eser yerini böylece buluyor. İyi eser çünkü yerel tarih alanındaki en iyilerden biri. Mutlaka örnek alınacak, örnek verilecek bir yapıt.

Tarih yazmak, tarih yazmak için kaynak bulmak ve benzeri kimi zorluklar göz önüne alınırsa ve hele bu işin kimi durumlarda yoktan var etmek gibi bir gayret gerektirdiği de bilirse sevgili hemşehrimizi Müslüm Üzülmaz'in çabası daha iyi anlaşılabilir. Hilar üzerine bir kitap hazırlamak, yazmak ve yayınlamak öyle kolay iş değil çünkü. Kaynakları bulmak, onları taramak, sıkı bir elekte elemek, yeni kaynaklar yaratmak, Hilar'ı

bilen ve orada yaşıyan insanlarla söyleşiler yapıp bunu eserine ekmeğe peynir gibi katık yaparcasına katmak, hüner ister. Müslüm Üzülmmez bu konuda usta olduğunu, akıl almaz, öyle her babayığidin yapamayacağı bir işi gerçekleştirerek daha önce gösterdi: 'Çayönü'nden Ergani'ye Uzun Bir Yürüyüş' isimli dev eserini kendi olanaklarıyla yayınlayıp sunarak. Emin olun bu öylesine yapılmış kolay övgü değil, bilenler biliyor, bilmeyenler ise adını andığım kitabı ellerine alıp şöyle bir 'tartmalı', sonra içine bir göz atmalı.

Yerel tarih yazımı

Ergani'ye ve hemşehrilerine Müslüm Üzülmmez kadar katkı sunan insan da az bulunur. Her kentin, her kasabanın her köyün mutlaka bir Müslüm Üzülmmez'e ihtiyacı vardır diyorum. Yerel tarihin yazımı, yerel ve bölgesel zenginliklerin tanıtımı için. Ancak o zaman yerelden evrensele doğru yol almak mümkün olabilir. Yazar tarih yazmaktaki zorluklara bizzat değiniyor. Tarihin ne anlama geldiğine ve nasıl iyi bir tarih kitabı yazılacağına da. Buraya birkaç satırını aynen almak istiyorum: 'Bizler için üzücü ve acı olan, Hilar'ın yazının henüz bilinmediği dönemini, yazının kullanıldığı döneme oranla daha fazla bilmemizdir. Diğer bir önemli olay da, ancak yazılı kanıt varsa tarihten söz edilebileceği yanılgısı içerisinde olmamızdır. Colingwood'un dediği gibi; 'Tarihçilerin kanıt olarak kullanabileceği her şey kanıttır.' Mağaraların, kalelerin, surların, kitabelerin, kabartmaların, şecerelerin, tapu kayıtlarının, heykellerin de tarihin birer tanığı, daha doğrusu bunların tarihin kendisi olduğunu düşünemememizdir. 'Tarihsel tanıkların çeşitliliği hemen hemen sonsuzdur. İnsanın söylediği veya yazdığı her şey, imal ettiklerinin tümü, elinin değdiği her şey onun hakkında bilgi verebilir ve vermelidir.' Tarih yazarı anıtları, tapınakları, mağaraları, kayaları, yani uzun sözün kıyası taşı ve

toprağı 'konuşturmasını' bilmeli. Nitekim yazar Hilar'ın insanları yanında, mağaralarını, mahzenlerini ve kayalıklarını da 'konuşturuyor'... Ve tarihin önemini şu satırlarla vurguluyor: 'İnsanın ne yaptığı ve insanın ne olduğu tarihle öğrenilir. Sırlarını gizleyen Hilar'ın sırlarını gün yüzüne çıkarttığımızda tarihimiz biraz daha aydınlanacaktır. Her halk ancak yalandan arındırılmış bir tarihle yol alır.'

Hilar'ın anlamı nedir?

Bu bakış açısından bakınca bu konuda mutlaka birçok şey daha eklenebilir. Yazarın konu olarak seçtiği Hilar ne anlama geliyor? Tarihi önemi nedir? Böyle bir çalışmaya konu olmasının haklı kılacak nedenler var mıydı? İşte bir yazarı araştırmaya iten ilk sorular bunlar olabilir. Nitekim de öyle olmuş. Müslüm Üzölmez yapıtında, 'Hilar'ın Adının Kökeni ve Anlamı' başlıklı bölümde, baş vurduğu kaynaklarda bu meseleye ilişkin bilgileri ince eleyip sık dokuyarak titiz bir araştırma sonucunda elde ettiklerini okuyucuya aktararak bu konuyu aydınlatıyor. Kısa bir alıntıyla durumu dikkatinize, bu vesileyle yazarın metodunu da ilginize sunmak istiyorum: 'Tarihin şafağında Hilar vardır. (...) Hilar, hem kayalıkların, hem mağaraların, hem Çayönü'nü de içine alan bugünkü köyün ortak adıdır. Hilar'ın bir tepesi olan Çayönü, kazılarıyla dünya kültür tarihine adını yazdırmış, ama Hilar'ın kendisi, mağara ve kabartmaları Çayönü'nün gölgesinde kalmıştır. Şimdi mağara, mahzen ve kabartmalarıyla tarihini olduğu kadar, adının aydınlatılmasını da beklemektedir.'

Bundan sonra yazar Hilar adını açıklamaya başlıyor. Değişik kaynaklardakileri tek tek sıraladıktan sonra şunu yazıyor ve kanımca doğrusu da bu olmalı: 'Hil-ar, Hil-um'dan geliyor. Hil-um ise, tahıl tanesinin filiz verilen uç kısmı demek. HİL kökü -UM eki yerine -AR eki aldığı anda HİL-AR olmakta.' Böylece

yazar şu sonuca ulaşıyor: 'Bu verilerden hareket edersek; Buğ-day, ekmek ve tarım Hilarlıların yaşamında çok önemli oldu-ğundan; tahıl tanelerinin ucuna HİL-UM denilmesi ve sonradan -UM eki yerine -AR ekinin HİL'e eklenerek HİLAR'a dönüştü-rölmesinden daha doğal ne olabilir diye düşünebiliriz. ayn kazılarından biliyoruz: Buğdayın ilk ekildiğı, ekmeğın fırında ilk pişirildiğı yer Hilar'dır. Tarım bol olunca, altın taneli buğ-day başakları ısıltıyla salınınca, neslin devamı ve güçlü olmak için nur topu gibi bir erkek ocuk doğmuşsa şenlik düzenlenmez mi, insanlar neşeli olmaz mı?'

Hillaria 1 Nisan'dır

Yazar 'Hillaria' (Neşe) sözcüğüne de atıfta bulunuyor ve 'Hillaria' (Neşe) adlı gün ise 1 Nisan'dır. Bugün '1 Nisan şakası' olarak bildiğımız günün kökeninde Hillaria vardır' diyor. Bu-rada aklıma hemen Fransızca'ya Latince 'hilaris'den miras 'hi-lare' (hilar olarak okunur) ve 'hilarite' (Latince hilaritas'den. Hilarite biçiminde okunur) sözcükleri geliyor. şenşakrak, çok neşeli olmak anlamlarında... Müslüm Üzülmaz bu konuda şu bilgileri de ekliyor: 'Edindiğım bilgilere göre, Hilar Ermenice'de Khigar şeklinde yazılıyor ve Türkçe Hıghar, Kürtçe Hixar oku-nuyor. Sözcük olarak akıllı, bilge anlamını taşıyor, ama bu akıllı olmada, bu bilgelikte biraz kurnazlık var. Ermeni edebiyatının mizah ustası Hagop Baronyan, Hilar (Bilge) adlı gazetede de yazılar yazmıştır.' Peki Hilar ismi bugün ne ifade ediyor? Gelin eğlenceli bir alıntıyla bu işi bağlayalım: 'Hilar'ın yeni adı: Ses-veren Pınar'dır. Bu ad resmî evrakların dışında pek kullanılmaz; mülki idarenin haricinde kimsenin içine sinmemiştir. Hiçbir Hi-larlı ve Erganili, resmî olmayan bir yerde 'Sesveren Pınar' adını ağzına almaz!..' Evet bizde bu işler böyledir kardeşlerim: İdari veya tüzel bir düzenlemeyle on bin yıllık tarihi silmek arzusu önüne geçilemez bir arzudur 'yukarılarda.' Ama yürümüyor

işte!.. Tamam da bunu herkes anlıyor mu? Duyuyor mu? Meçhul. Ama Hilar ve tarihi artık meçhul değil. Ve bu boşluğu doldurmak için göz nuru döken, alın terini akıtan, dirsek çürüten değerli Erganili Müslüm Üzülmez'e borcumuz biraz daha artmıştır. Herkese, en başta tarih ve yerel tarih meraklılarına ve bilhassa öncelikle Hilarlılara ve Erganililere duyurulur.

İnsanlığın ilk yerleşim yeri

Dicle Nehri'ne 10 kilometre uzaklıktaki Zülküf Dağı'nın eteğine kurulmuş Diyarbakır'ın en önemli ilçelerinden biri olan Ergani yakınlarındaki Hilar harabeleri ve Çayönü insanlığın yerleşik hayata geçtiği ilk yerlerden biri. Tarihi, Neolitik Çağ'a kadar uzanan Hilar ve Çayönü'nde 1964'ten beri yapılan kazılarda, Mezopotamya'nın en eski köy yerleşimi ortaya çıkarıldı. Çayönü tepesinde ortaya çıkarılan yerleşim yerleri ve buluntular Ergani'nin tarihinin 10 bin yıl öncesine kadar uzandığını ortaya koyuyor.

Buradaki buluntuların M.Ö. 7500 ile 6250 yılları arasında ait olduğu ve yörenin ilk insanlarınca kullanıldığını ortaya koymakla beraber Taş ve Tunç devrini içeren üç kültür evresi yaşamıştır. Çayönü'nün en bilinen yapısı 'kafatası binasıdır' (Skull Buildingi).

Polonyalı gezgin Simcon bu binadan mucize yaratan eski bir mabet diye bahseder. (Simcon değil, Simon olmalı. Kanımca bir dizgi hatası var. İkincisi, bahsedilen bina Zülküf Dağı'ndaki Meryem Ana Kilisesi'dir. Yazı özetlendiği için bu belirsizlik oluşmuştur.–M. Üzülmez) Tarih boyunca Akanya, Erkenin, Erkanikana, Yanari, Zülkerneyn, Arsenia, Urhana ve Aşot adlarıyla bilinen Ergani'nin adı Wermenin'in eserlerinde Argını, çivi yazılı kaynaklarda Arsinia, Peutinger tabletlerinde

Arsenia olarak geçmektedir. Mezopotamya kültürünün halen izlerinin bulunduğu bölgede çok sayıda eser ise bugünlere güçlükle ulaşabilmiştir. Ergani yakınında Kolat Dağı yamacındaki bugün yıkıntı halinde bulunan Ergani kalesi bunlardan sadece biridir.

Not: Bu yazı 13 Haziran 2009 tarihinde ve sonrasında başta <http://www.gundem-online.com> olmak üzere birçok sitede yayınlanmıştır.

Tarihin Doğduğu Mekan: Hilar

M. Şehmus Güzel

<http://www.yeniozgurpolitika.org>

20 Haziran 2009

Buğdayın ilk ekildiği, ekmeğin fırında ilk pişirildiği yer olarak bilinen Hilar'ın tarihi yazıldı. Müslüm Üzülmaz'ın kaleme aldığı 'On Bin Yıllık Tarihin Tanığı: Hilar' adlı kitap Arkeoloji ve Sanat Yayınları'nda çıktı.

Ergani'de, 1965 yaz dinlencesindeyiz. Bir yıl öncesinde İstanbul ve Ankara'daki değişik fakültelerin giriş sınavını kazanmış ve ilk ders yılını idrak etmiş "Ergani'nin medar-iftiharı" biz gençler, yani Şeref Yıldız, Zeki Sezer, Zülküf Güneli ve bendemiz, dinlence vesilesiyle biraraya gelmenin tadını çıkarmak için Hilar Çayı tarafına gidiyoruz. Ergani'nin hemen yanı başında. Bizden birkaç yaş büyük ama gönlü hep bizimle olan amcamoğlu Ali Güzel ağabeyimiz de bizimle. Hilar'a gidenin içli köftesi ve/veya çiğ köftesi eksik olmamalı. Peyniri, isotu, domatesi, fetir ekmeği, yoğurdu, şusu busu da. Ve bilhassa "kırmızısı" da...

Evet Hilar sefamız böyle güneşli ve neşeli öğleden sonralarımızın bir parçasıydı o günlerimizde... Hilar'a gitmek fikrinin büyük olasılıkla Hilar doğumlu olan ama bütün çocukluğunu ve ilk gençliğini Ergani'de bizlerle, mahallede ve okulda geçiren, ama asla futbol sahasına gelmeyen kadim dost Zülo nam-ı

diğer Zülküf Güneli'den çıktığından eminim. Hilar'ı H'sinden R'sine veya isterseniz a'dan z'ye bilen Zülküf, oldum olası yerinde duramayan en büyük gezginimizdir öteden beri. Değerli hemşerimiz Müslüm Üzülmaz'in yeni yayınlanan 'On Bin Yıllık Tarihin Tanığı: Hilar' isimli yapıtının (Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 2009) "Sunu"sunu Zülküf'ün yazması hem çok iyi fikir, hem de geçmişin bize göz kırpmasıdır. Hilar'lı olana da bu yakışır zaten.

Hemen söylemeliyim: Kitabın kapağını çok beğendim. Sizlerin beğeneceğinizden de eminim. Fotoğraf mükemmel. Çünkü bir karede bütün Hilar köyünü, evlerini, şusunu busunu, çevresini, insanıyla, dağıyla, taşıyla, toprağıyla verebilmiş. Harika. Hilar'ın o beyaz taşları hemen belli oluyor. Renkler yerli yerinde. Biraz zorlasanız Fırat Nehri "Ben de işte tam şuradan çıkmak üzereyim" diyebilir. Ve çıkar! Kapak fotoğrafı Arkeoloji ve Sanat Yayınlarının sahibi Nezih Başgelen'in eseri. Üzülmaz'in bana aktardığı bilgiye göre, "1970'li yıllarda kendisi çekmiş". Kitabın içinde bir-iki fotoğrafı daha seyredebilir.

Örnek alınacak bir yapıt

Arkeoloji ve Sanat Yayınları genel olarak araştırma ve kazı yapmış ünlü akedemisyenlerin ve iyi tarihçilerin yapıtlarını yayınlanmasıyla tanınıyor. Bu kez bu kural bir parça bozulmuş. İyi de olmuş: Ve ilk defa arkeolog veya tarihçi olmayan birinin çalışması okuyuculara sunuluyor. İyi eser yerini böylece buluyor. İyi eser çünkü yerel tarih alanındaki en iyilerden biri. Mutlaka örnek alınacak, örnek verilecek bir yapıt.

Tarih yazmak, tarih yazmak için kaynak bulmak ve benzeri kimi zorluklar göz önüne alınırsa ve hele bu işin kimi durumlarda yoktan var etmek gibi bir gayret gerektirdiği de bilinirse Müslüm Üzülmaz'in çabası ancak anlaşılabilir. Hilar üzerine bir kitap hazırlamak, yazmak ve yayınlamak öyle kolay iş değil

Çünkü. Kaynakları bulmak, onları taramak, sıkı bir elekte elemek, yeni kaynaklar yaratmak, evet evet yeni kaynaklar yaratmak, Hilar'ı bilen ve orada yaşıyan insanlarla söyleşiler yapıp bunu eserine ekmeğe peynir gibi katık yaparcasına katmak, hüner ister. Müslüm Üzülmmez bu konuda usta olduğunu, akıl almaz, öyle her babayiğidin yapamayacağı bir işi gerçekleştirek daha önce gösterdi: ayönü'nden Ergani'ye Uzun Bir Yürüyüş isimli dev eserini kendi olanaklarıyla yayınlayıp sunarak. Ergani'ye ve hemşerilerine Müslüm Üzülmmez kadar katkı sunan insan da az bulunur. Her kentin, her kasabanın her köyün mutlaka bir Müslüm Üzülmmez'e ihtiyacı vardır diyorum. Yerel tarihin yazımı, yerel ve bölgesel zenginliklerin tanıtımı için. Ancak o zaman yerelden evrensele doğru yol almak mümkün olabilir.

Hilar'ın kayalıklarını konuşturuyor

Yazar tarih yazmaktaki zorluklara bizzat değiniyor. Tarihin ne anlama geldiğine ve nasıl iyi bir tarih kitabı yazılacağına da. (s. 32 vd.) Buraya birkaç satırını aynen almak istiyorum: "Bizler için üzücü ve acı olan, Hilar'ın yazının henüz bilinmediğı dönemini, yazının kullanıldığı döneme oranla daha fazla bilmemizdir. Diğer bir önemli olay da, ancak yazılı kanıt varsa tarihten söz edilebileceğı yanlışlığı içerisinde olmamızdır. Collingwood'un dediğı gibi; "Tarihçilerin kanıt olarak kullanabileceğı her şey kanıttır". Tarih yazarı anıtları, tapınakları, mağaraları, kayaları, yani uzun sözü kısası taşı ve toprağı "konuşturmasını" bilmeli. Nitekim yazar Hilar'ın insanları yanında, mağaralarını, mahzenlerini ve kayalıklarını da "konuşturuyor"... Ve tarihin önemini şu satırlarla vurguluyor: "İnsanın ne yaptığı ve insanın ne olduğu tarihle öğrenilir. Sırlarını gizleyen Hilar'ın sırlarını gün yüzüne çıkarttığımızda tarihimiz biraz daha aydınlanacaktır. Her halk ancak yalandan arındırılmış bir tarihle yol alır".

'Tarihin şafağında Hilar vardır'

Müslüm Üzülmaz yapıtında "Hilar'ın Adının Kökeni ve Anlamı" başlıklı bölümde, baş vurduğu kaynaklarda bu meseleye ilişkin bilgileri ince eleyip sık dokuyarak, elde ettikleriyle okuyucuyu aydınlatıyor. Kısa bir alıntıyla durumu dikkatinize, bu vesileyle yazarın metodunu da ilginize sunmak istiyorum: "Tarihin şafağında Hilar vardır. (...) Hilar, hem kayalıkların, hem mağaraların, hem Çayönü'nü de içine alan bugünkü köyün ortak adıdır". Bundan sonra yazar Hilar adının açıklanmasına başlıyor: Değişik kaynaklardakileri tek tek sıraladıktan sonra şunu yazıyor ve kanımca doğrusu da bu olmalı: "Hil-ar, Hil-um'dan geliyor. Hil-um ise tahıl tanesinin filiz verilen uç kısmı demek. HİL kökü -UM eki yerine -AR eki aldığında HİL-AR olmakta". Böylece yazar şu sonuca ulaşıyor: "Bu verilerden hareket edersek: Buğday, ekmek ve tarım Hilarlıların yaşamında çok önemli olduğundan; tahıl tanelerinin ucuna HİL-UM denilmesi ve sonradan -UM eki yerine -AR ekinin HİL'e eklenecek HİLAR'a dönüştürülmesinden daha doğal ne olabilir diye düşünebiliriz. Çayönü kazılarından biliyoruz: Buğdayın ilk ekildiği, ekmeğin fırında ilk pişirildiği yer Hilar'dır. Tarım bol olunca, altın taneli buğday başakları ısıltıyla salınınca, neslin devamı ve güçlü olmak için nur topu gibi bir erkek çocuk doğmuşsa şenlik düzenlenmez mi, insanlar neşeli olmaz mı?" Yazar "Hillaria (Neşe)" sözcüğüne de atıfta bulunuyor ve "Hillaria (Neşe) adlı gün ise 1 Nisan'dır. Bugün '1 Nisan şakası' olarak bildiğimiz günün kökeninde Hillaria vardır" diyor.

Evet bizde bu işler böyledir kardeşlerim: İdari veya tüzel bir düzenlemeyle on bin yıllık tarihi sil-mek arzusu önüne geçilemez bir arzudur "yukarılarda". Ama yürümüyor işte! Tamam da bunu herkes anlıyor mu? Duyuyor mu? Meçhul. Ama Hilar ve tarihi artık meçhul değil. Ve bu boşluğu doldurmak için göz

nuru döken, alın terini akıtan, dirsek çürüten değerli Erganili Müslüm Üzülmez'e borcumuz biraz daha artmıştır. Herkese, en başta tarih, toplumsal tarih ve yerel tarih meraklılarına ve bil-hassa öncelikle Hırlılara ve Erganililere duyurulur.

Tarihe Kayıt Düşmek Herkesin İşi Olmalı

Mustafa Sütlaş

<http://www.bianet.org>

İstanbul -BİA Haber Merkezi

27 Haziran 2009

Hilar kitabında Diyarbakır'ın Ergani ilçesinin yakınlarındaki on bin yıllık tarihe sahip Çayönü'nün de içinde yer aldığı bugün ayakta durmaya çalışan ve Müslüm Üzülmaz'ın doğduğu, yaşadığı "Hilar" köyünün öyküsünü okudum...

Çocukken kabul ettiğim doğrulardan birisi "insan yaşarken mutlaka bir 'eser' yaratmalı" düşüncesi idi. Bu "eser" her şey olabilirdi. "Her şey" in içinde, "hiç" noktasının bir öncesinde ise bir "kitap" yazmanın geldiğini düşünürdüm.

"Bir insan dünyaya hiçbir şey bırakamazsa en azından bir 'kitap' yazmalı" derdim kendi kendime. Çünkü yazının "kalıcı" olduğu öğrenmiştim ve benimsediğim, inandığım bir başka "doğru" idi.

Eskiden yazı "ak" ı bile tam olmayan "kağıt"lara, nadiren "mürekkep"li, sıklıkla ya kurşun kalemle ya da "sabit kalem"le yazılıyordu. Yani bilgisayarda yazılmıyordu; bu nedenle bilgisayarın azizliği, programın "bug" ı, kazaen ya da "delete" tuşuna basılarak yok edilemiyordu. O duruyordu. O kadar ki, yazı yazılabilen her şeyin "boş yerleri" yazmak için bir olanaktı.

Eski kitapların, kuranların, gazete ve dergilerin, kesekağıtlarının, sigara kağıtlarının üzerine kalemin iz bırakabildiği her türlü kağıt yazılabilir bir ortamdı. Değerli, önemli hatta çoğu zaman "kutsal"dı.

Herhangi bir yere konulmuş yazıların notların benim için de çok büyük önem ve değeri vardı. Yazmayı öğrendikten ve bir şeyler yapmaya başladıktan sonra, bulunduğum her yerde, her durumda, her konuda, her türde yazdım. Yazdıklarımın çoğunu saklayamadım. Ama hep yazmanın "doğru" olduğunu düşündüm.

Bu nedenledir ki yazanları sevdim, dostum arkadaşım saydım, yazdıklarını okudum, yazdıklarımı paylaşmaya çalıştım.

Sonrasında bu bazılarına göre "takıntı" haline geldi ve yazmanın "yaşamak" olduğunu anladım. Daha da ileri gittim; başkaları da dedi mi bilmem ama benim için "yazmak" aynı zamanda "yaşatmak" oldu.

Yaşarken yaşatmak...

Yaşarken, aynı zamanda yaşatmalıyız. Kendi dışımızdaki-lerin de "yaşamalarına katkıda bulunmalıyız"

Yaşadığımız coğrafya, ortamlarımız ve mekanlarımız üzerine yazılan bir şeylerin olması, oraların bir sürekliliği olduğunu göstermesi, oralarda yaşandığının, dolayısıyla oralarının yaşandığını ortaya koyması bakımından benim için hep önemli oldu. Bir başka gerçek: "Yazılanlar, ancak onlar okunduğunda varlıklarını sürdürebilir."

Bir kitabı yazanından ve basımı sırasında çalışanlar dışında kimse okumaması sanırım bir yazan için çok büyük bir acıdır. Ama hiç kimsenin birileri yazdıklarını okuyacak diye yazdığını sanmıyorum. Herkes aynı zamanda ve sıklıkla kendisi için yazar. Kendi yaşadığını anlatmak için yazar.

Gittiğim, gezdiğim, gördüğüm yerlerde oralara dair yazılı bir şeyler olup olmadığın araştırmak, bulmak, okumak da önemli işlerimden birisi oldu.

Bu sırada bir gerçekle daha yüz yüze geldim: Gördüklerim, yaşadıklarım aslında bizim "kim ve ne" olduğumuzu da ortaya koyan çok önemli bir sosyolojik tutumu yansıtıyordu: "Biz yazılı bir kültüre sahip, yazan bir toplum değiliz. Biz sözlü kültürün yaşayan bir toplumuz."

Sözlü kültür ise en azından insanların birbirleriyle bir arada, birlikte olmasını gerektirir. Her geçen gün birbirimizle aramızdaki uzaklığın açılması, o sözlü kültürün de kaybolması tehlikesiyle karşı karşıya olduğumuzu düşündürüyor sıklıkla bana.

Bu nedenledir ki, yaşadığımız yerlerin, mekanların, ortamların çoğuna dair böyle yazılı kaynaklar ne yazık ki yok.

Şimdi sayısı 81'e çıkan il, sayıları neredeyse bine yaklaşan ilçe, bir zamanlar sayısı 40 binlere ulaşan köy, binlerce antik yaşam alanı, dağlar, nehirler, doğanın bize sunduğu güzellikler, insan eliyle yaratılmış, izleri bugüne kalan ve kalmayan eserlerin ancak çok azı bu tür onları sonraki kuşaklara anlatan, geleceğe bırakan gerçek "kaynak"lara sahip değil.

On binlerce yıldır yaşamın sürdüğü bu coğrafyada, burada yaşayan çok farklı insan topluluklarının binlerce yıllık yaşamlarında ve o yaşamlarında "kültür" dediğimiz ve aslında insanı var eden üretimlerine, yaptıklarına dair kayıtlar da ne yazık ki yok denecek kadar az.

Şükran borcu

Bunları ararken bazı yerlerde "kamu otorite"lerinin kendi ürettiği "resmi" metinler, kitaplar, belgeler dokümanlar buldum. Bunların "doğrulukları" hep tartışılır oldu benim için. Orada yazarlardan çok yazmadıklarını aramaya çalıştım.

Dönem yine değişti ve "gezip tozma"nın adına "turizm" denmesi ve bunun "gelir getirici bir faaliyet olduğunun" keşfedilmesinden sonra bu kez de "ticari amaçlı, derinliği olmayan, bir reklam ya da tanıtım broşürü" niteliğinde genel yayınlarla karşılaşır oldum. Onların içindeki küçük cümleler ya da cümle parçacıklarında oraları, oralarda yaşananları ve insanları anlamaya çalıştım.

Gittiğim yerlerde varsa yerel kütüphanelerde eskiden kalan bu tür kitapları arar oldum. Çok azdı bulduklarım. Ama eğer bulmuşsam inanılmaz güzel ve değerliydi.

Çünkü eskiden herhangi bir kitabın hazırlanması ve basılması büyük maliyetler gerektiriyordu. Çok az insan bunları yapabiliyordu. Bu tür işlere meraklı insanların ise genellikle maddi kaynakları yoktu. Çok satmayacağı bilindiği için de ticari yayın kuruluşları bunları basmıyordu.

Geriye kafasını bu işlere "takmış" birkaç insan kalıyordu. Onlar bin bir zorlukla bu tür kitapların yayınlanmasını bizlere ulaşmasını sağladılar. Onlara şükran borcumuz var. Şimdilerde, gezmediğim zamanlarda da yerlere, mekanlara dair yazılanları izlemeyi bir tür gönüllü bir etkinlik olarak görüyorum. Doğrusu onlar da beni bir şekilde buluyor.

Ve Hilar

Belki de bir sosyolojik araştırmaya konu olması gereken "Diyarbakırlılar" tarafından oluşturulmuş ve beş binin üzerinde insanın katılıp izlediği, hergün birbirinden güzel 25 mesajın yollandığı, çok güzel paylaşımlar yanında, bölgeye ve insana dair bilginin öğrenildiği, benzeri olmayan bir "demokrasi denemesinin" yaşandığı "Diyarbakır iletişim listesinde" tanıdığım, sonrasında bir fırsat bulup tanıştığım Sevgili Müslüm Üzülmez'in "Hilar" kitabından bu nedenle haberdar oldum.

İlk sayfalarından itibaren insanı içine çeken bu kitapta Diyarbakır'ın Ergani ilçesinin yakınlarındaki "onbin yıllık" tarihe sahip Çayönü'nün de içinde yer aldığı bugün ayakta durmaya çalışan ve Müslüm Üzülmaz'in doğduğu, yaşadığı "Hilar" köyünün öyküsünü okudum. (Hilar doğumlu değil, Ergani Saray Mahallesi doğumluyum. Belleği sevgili Mustafa Sütlaş'a ufak bir oyun oynamış anlaşılır. –M. Üzülmaz)

Üzülmaz Hilar'ı anlatırken, hem bir tarih bilinci ve yaklaşımı getirmeye, hem de insanın sahip olması gereken bir tutumu ortaya koymaya çalışıyor:

"Devir, devran ve zaman içinde, Hilar'dan bir çok medeniyet geçti. Bu medeniyetlerin izlerini bulup çıkarma, onları gün yüzüne taşıma görevi önümüzde duruyor. Unutmayalım: Belleksiz ve tanıksız tarih, belleksiz insan benzer."

Değil binlerce yıllık tarihi geçmiş, kendi kişisel tarihimiz başta olmak üzere, yakınımızda, yaşadığımız çevrede ve yaşadığımız dönemde olanların ne kadarını belleğimize, ondan da daha önemlisi ne kadarını yazılı olarak bir yerlere kaydedip muhafaza ediyoruz?

Elektronik ortam çıktıktan sonra onunla ilişkimiz oranında bıraktığımız izler dışında, eğer onlar herhangi bir şekilde manipölasyon amacıyla kullanılmaz ya da yok edilmezse geleceğe ne bırakacağız?

Varlığımızdan, yaşadığımızdan, yaşadıklarımızdan kimlerin nasıl haberi olacak? İşte o nedenle "yazmak hem yaşamak, hem de yaşatmak" benim için.

Demokratik tarih

Sevgili Üzülmaz'ın yine kitabın hemen başında ortaya koyup vurguladığı bir gerçek daha var tartışmak istediğim:

Üzülmaz"... unutmamamız gereken, tarihin çoğu kez tek taraflı bir tutanak olduğu ve bu tek taraflı tutanağın bizlere doğ-

ruymuş gibi sunulduğudur. Bilinen gerçektir; çoğu kez iki kültür karşılaştığında veya çarpıştığında ya da savaştığında, kaybeden silinir, kenara itilir. Bu nedenle tarih kitaplarını daima ve güçlü olan yazar; kaybedenler ise ancak tarih kitaplarına dipnot olur. Bu anlamda, tarih dipnotlarda gizlidir, saklıdır diyebiliriz. Resmi ideoloji'nin veya egemen anlayışın dışında tarihi yazacak olanlar, tarihe düşülen bu dipnotlarını çok iyi okumalıdır" diyor. İnsanın bir görevi de bence bu noktada.

Tarihin dipnotlarını yazmak, yaşamı o dipnotların ötesine taşımak. Egemene tabi olan, onun belirlediği ve üzerinde oynadığı "nesne" olmaktan çıkıp, bazen kaybetse de aslında hep "özne" olduğunu, tarihi aslında kendisinin yaptığını ve şimdi artık "tarihi yazmak" istediğini ortaya koymaktır.

İşte bu tür kitapların bence temel işlevlerinden birisi de budur. Gerçeğin farklı yüzlerini içeren bir tarihi, onun içindeki yaşanmışlıkları ortaya koymak, belgelemek ve sonraya bırakmak.

Üzülmez'in "Hilar"ı bunu da büyük oranda başaran bir kitap. Onun içinde orayla, orada da yaşanan değişik dönemlerde yaşananlar, yaşayanların kültürel yönden temel özellikleri çok sayıda bilimsel kaynaktan alıntılanan ve karşılaştırılarak doğrulanan bilgilerle ortaya konuluyor.

Hilar Köyü hakkında verilen bilgilerle başlayan kitapta, köyün adının kökeni ve anlamı, tarihi, burada hüküm süren uygarlıklar, onların bıraktıkları yapıtlar, "Çayönü kültürü" hakkında beslenme, yaşama ortamları, insan ilişkileri, aile yapıları, inanç sistemleri, kullandıkları araç ve gereçler, toplumsal yaşam, mülkiyet ilişkileri, üretim faaliyetleri, sanatsal ve kültürel kalıtları hoş biçimde, kolay okunur bir sunuşla anlatılıyor.

Kitabın sonunda ise iki belge var. Bunlardan birisi Ellsworth Huntington'un yazdığı "Küçük Asya, Hilar'daki Hitit Kalıntıları" adlı makale ile Şerafettin Gürel'in "Zağros Yöresinde Değiştirilen Tarihi Yer İsimleri" başlıklı çalışması.

"Sesveren pınar"

Şimdiki adı "Sesveren Pınar" olan "Hilar"la ilgili bu kitabı okuyun, sonrasında da kendi "Hilar"ınızı yazmaya niyetlenin. Hilar'lıların kabul etmediği bu isim belki de bir gerçekliğe karşılık gelsin. Hilar başka yerler için bir "Sesveren Pınar" olsun.

Kendiniz için, yaşamanız ve yaşatmanız için.

Başka bir şey için değil!... (MS/EÖ)

(*) Bin Yıllık Tarihin Tanığı Hilar, Müslüm Üzülmöz, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 2009, 160 Sayfa.

Hilar, Neolitik Uygarlıktan

Vedat Çetin
Evrensel Günlük Gazete
27 Haziran 2009

Tarih yazmak zor bir iştir. Tarihin içinde saklı birikimin bulunup çıkarılması için sabır ve azim gerekir. Bu nedenle Hilar gibi antik bir yerleşim yeri üzerine tarih çalışması yapmak demek...

Tarih yazmak zor bir iştir. Tarihin içinde saklı birikimin bulunup çıkarılması için sabır ve azim gerekir. Bu nedenle Hilar gibi antik bir yerleşim yeri üzerine tarih çalışması yapmak demek, kelimenin tam anlamıyla iğne ucuyla kuyu kazmak demektir.

Atın ve buğdayın ilk evcilleştirildiği, ekildiği; ekmeğin fırında ilk pişirildiği, bakırın bulunmasıyla ilk madencilğe geçilmesi, Hilar yerleşim yerine aittir.

Acı olan gerçek, Hilar'ın yazının henüz bilinmediği dönemini, yazının kullanıldığı döneme oranla daha fazla bilmemizdir.

Hilar gibi coğrafi bir mekan olmanın ötesinde, yazılı ve yazılı olmayan tarihin çok önemli bir tanığını araştırıp incelemek söz konusu olunca, tarihin o belirlenen misyonu daha iyi anlaşılır. Böyle olunca, tarih yazmanın zorluğu daha iyi anlaşılır.

Hilar, on bin yıllık tarihin mirası, tarihin upuzun karanlık tüneline saklı sırları barındırır. Böylesine sabırlı ve azimli bir çalışma gerektiren, saklısında kocaman bir tarihi kesiti taşıyan yerleşim yeri değil dünyanın önemli bir parçasıdır. Burayla ilgili araştırma ve incelemelere girişmek, ilgili insanın başını döndürecek denli kültürel mirasın tanıtılmasından öte bir anlam taşır.

Hilar'da ilk inceleme ve araştırmalarda bulunan, 1876–1947 yılları arasında yaşamış olan ABD'li coğrafyacı Ellsworth Huntington'dur. Burayla ilgili ilk bilimsel çalışma, Huntington'un "The Hittite Ruins of Hilar, Asia Minor" Türkçesi; Küçük Asya, Hilar'daki Hitit Kalıntıları başlıklı ilk bilimsel yazıdır. Bu yazıdan öğrendiğimize göre Hilar; Asur, Hitit ve Khaldi gibi üç önemli antik imparatorluğun hüküm sürdüğü, karşılaştığı ve önem verdiği bir bölgedir. Kitabın yazarı Üzülmüş'e göre Hilar ve Ergani olarak birlikte düşünüldüğünde, 31 uygarlık gelip geçmiştir.

Mezopotamya coğrafyasında, insanlığın mağara yaşamından kurtulup meskene girdiği, meskenlerden siteler ve devletler oluşturduğu bilinmektedir. Bu konuda Prof. Halet Çambel'in şöyle bir tespiti vardır: 'Yerleşik düzene geçiş Neolitik Devrim olarak insanlık tarihinde yeni bir çağın başlangıcı olmuştur.'

Söylemek gerekirse, tarihin şafağında Hilar vardı. Hilar, hem kayalıkların, hem mağaraların, hem Çayönü'nü de içine alan bugünkü köyün ortak adıdır. Hilar'ın bir tepesi olan Çayönü'nün, yapılan kazılarla dünya kültür tarihine adını yazdığını söylemek mümkündür.

Çayönü tepesi, Hilar köyü sınırları içerisinde, köye çok yakındır. Tepe ile köy arasından Boğaz Çayı geçmektedir. Çayönü'nün Kürtçe adı Qotê Ber Çem'dir. Burası yaygın olarak resmi adıyla anılmaktadır: Çayönü.

Çayönü, mağara ve kabartmalarıyla bilinen Hilar'ı gölgesinde bırakmaktadır.

Diyarbakır'ın Ergani ilçesine bağlı 82 köyden biri olan Hilar köyü, Ergani ilçe merkezine 7 km. Güneyinde, dağlara yaslı kayalar içerisinde yer almaktadır.

Hilar'ın Türkçe adı Sesveren Pınar olarak belirlenmişse de, kimsenin umurunda olmamıştır. Zira resmi evrakların dışında pek kullanılmaz; her Hırlarlı ve Erganili, bu uydurma adı kullanmamakla adeta resmi ideolojiye karşı bir duruş sergilemektedir.

Hilar'da halen 22 hane bulunmakta ve nüfusu 250–280 arasında değişmektedir. Köyde okuma yazma oranı çok yüksektir. Bunun nedeni, eski bir yerleşim ve mabed yeri olmasına bağlıdır.

Çayönü kazı çalışmaları, Prof. H. Çambel ve Prof. R. J. Braidwood tarafından başlatıldı. Daha sonra Prof. Mehmet Özdoğan başkanlığında çalışmalara devam edildi. 1990 yılında 15. sezonunda Roma Üniversitesi adına Dr. Isabella Caneva ve Dr. Alberto Palmieri'nin katılımlarıyla bu çalışmalar daha da genişletildi. Ama Hilar, hâlâ saklıındaki sırların açığa çıkarılmasını bekliyor.

Arkeoloji ve Sanat Yayınları, genel olarak araştırma ve kazı yapmış ünlü akademisyenlerin ve iyi tarihçilerin yapıtlarının yayınlanmasıyla tanınıyor. Ancak bu kural ilk defa arkeolog veya tarihçi olmayan birinin çalışmasını okuyuculara sunmakla bozuluyor. Asıl mesleği kimya mühendisliği olan ve aslen Erganili olan Müslüm Üzülmaz'ın kaleme aldığı kitap, önemli bir ihtiyacı karşılamaktadır.

Saklı Tarihin Hilar Sayfası

Şeyhmus Diken
BirGün Günlük Gazete
12 Temmuz 2009

Yukarı Mezopotamya, insanlık ve uygarlık tarihinin bugünlere kalan kültür mirasıdır. Soyadının "Büyük ülkenin babası" anlamına geldiğini bildiğim Profesör *Ekrem Akurgal*; yanlış anımsamıyorsa *"Anadolu Uygarlıkları"* kitabında, Anadolu topraklarındaki hayat için, bütünüyle "saf bir ırktan" söz edilemeyeceğini, Anadolu ve Mezopotamya'da yaşayan eski ve kadim uygarlıklar tarih sahnesinden çekilmekle birlikte onların evlatları olan halklar hâla bu coğrafyada yaşıyor, demişti.

Ve eklemişti; eğer bu insanlar tümüyle yokolup yerlerine başkaları gelmediyse (Ki öyle bir şey olmadığı tarihi bilgileri-mizle sabit) o halde şimdi adına "Türkiye Cumhuriyeti" denilen bu ülkede yaşayan insanlar, bu topraklardan gelmiş geçmiş bütün uygarlıkların ortak evlatları.

Yani "ez cümle" her birimiz birer miktar Asur, Sümer, Elam, Akad, Hitit, Med, Pers, Urartu ya da diğerleriyiz...

İşin doğrusu *Müslüm Üzülmaz*'ın sadece bir ören yeri olarak bugünlere kalan *"Hilar-On bin yıllık tarihin tanığı"* (*) kitabını okurken aklıma *Ekrem Akurgal*'ın yukarıdaki mealde dile getirilen yazılan anımsadıklarım yer etti.

Diyarbakır Arkeoloji Müzesini en son on yıl kadar önce gezmiştim. Hilar'dan, Çayönü'ndeki kazılardan çıkarılan buluntulara bakmış eski köy yerleşim örneğine dakikalarca bakıp incelemiştim.

Karacadağ'ın bitki gen haritası bugünlerde yeniden bilimsel manada masaya yatırılırken, Karacadağın bitki çeşitliliği tartışılırken, elbette bundan onbinyıl evvel yabani buğdayı evcilleştiren, koyun, keçi, sığır gibi hayvanları ehlileştiren, maddeneyi işleyip tarım aleti olarak kullanan coğrafyanın kadim evsahiplerini ve ilk köy yerleşimcilerini her daim akılda tutmak gerektiğini bir kez daha düşündüm ve anımsanmasını Üzülmey'in kitabı vesilesiyle bir daha düşünelim...

Hilar-Çayönü-Kota ber çem-Sesvenepınar; bir dolu değişik ad, hangi isimle anarsanız anın milat öncesi 7 bin 350'den beri orada ve kendini sürdürüyor. Oralı, "o köylü" olanlar "Hilarlı" olmakla gurur duyuyorlar. Çünkü binler yıldan bu yana coğrafyalarında varlar.

Şehirleri ve mekânları anlatan kitaplar öteden beri ilgimi çeker. Kitaplığımın en gözcü yerini şehir ve mekân kitapları sahiplenir. Çünkü bu tür kitaplar bir kez okunup unutulacak türden değil. Zaman zaman el atılması gerekenlerden.

İşte Müslüm Üzülmey'in "Hilar"ı da şimdiden yerini aldı. Üzülmey şimdiye dek arkeologların kazı raporları, tutanakları, bilimsel ve akademik metinleri ile kimi dergi sayfaları arasında unutulup gitmiş metinleri de süzerek kolay okunur bir kitap hazırlamış. Türkçe kaynaklarla yetinmeyip yabancı dillerdeki kimi metinleri de çevirtip kitaba eklemiş, iyi de etmiş. Konu ile ilgili iyi bir de referans listesi eklemiş kitabın sonuna.

Muhtemelen Hilar yeni baskılar yapacak. Sonraki baskılarında düzeltilmesi umudumla bir önerim de olacak kitaba dair. Referanslar ilgili sayfada metin içinde numaralandırılarak kitabın sonuna eklenmiş.

Referanslara kitabın sonunda yine yer vermekle birlikte ilgili sayfada dipnot olarak da vermek yerinde olurdu. Her defasında kitabın son sayfalarına gidip ilgili numaradaki referansa bakmak dikkati dağıtıyor.

Şair *İsmet Özel*, *Esenlik Bildirisi* şiirinin ilk paragrafında diyor ki:

*"Bir şehrin urgan satılan çarşıları kenevir
kandil geceleri bir şehrin buhur kokmuyorsa
yağmurdan sonra sokaklar ortadan kalkmıyorsa
o şehirden öcalmanın vakti gelmiş demektir."*

İşin doğrusu Müslüm Üzülmaz'ın *Hilar*'ını okuduğumda bugün tarihine epeyce yabancılaşan yanıbaşındaki kadim tarihten neredeyse habersiz *Ergani*'den, tarihin öcalması gibi okudum *Hilar*'ı.

Tarihi, edebiyatın diliyle bize yeniden okutan bu türden şehir kitaplarına o kadar çok ihtiyacımız var ki! Hele böylesine binler yıllık bir en eski yerleşikliği bugünlere taşıyorsa tarih...(ŞD/EÖ)

Not: Bu yazı 12 Temmuz 2009 tarihinde *BirGün* gazetesinde yayınlandıktan sonra onlarca site yayınlanmıştır. -M.Üzülmaz

(*) Müslüm Üzülmaz. *Hilar*. Arkeoloji ve Sanat Yayınları. İstanbul-2009

On Bin Yıllık Tarihin Tanığı: Hilar

Tîroj, Kùltür Sanat Dergisi
Kovara Du Mehî Çandeyî Hunerî
Sal: 7 Hejmar: 39 Tîrmeh-Gelawêj
(Temmuz-Ağustos) 2009

Yazar bu çalışmasında kitaplardan, raporlardan ve çeşitli metinlerden faydalanmış. Ayrıca, Hilar köyündeki köylülerle, Ergani ve Diyarbakır'daki Hilarlılarla ve konuya hâkim kişilerle yaptığı görüşme ve konuşmalardan da yararlanmış. Birçok prehistorik dönem yerleşim yerinin bölgede (Nevale Çore/Şanlı Urfa-Bozova, Çeme (Hallen Çem olmalı.- M. Üzülmöz) /Batman, Çayönü/Diyarbakır-Ergani, Til Huzur/Ergani, Papazgölü/Ergani) yer aldığını biliyoruz. Yazar, Hilar'ın ve Çayönü'nün, tarih içindeki yerini ve serüvenini öğrenme fırsatı veriyor.

Kitabın sonunda ek olarak Amerikalı araştırmacı Ellswort Huntington'un 1903 yılında Hilar'da yaptığı inceleme sonucu kaleme aldığı "The Hitit Runins of Hilar, Asia Minor" yazısının Türkçe çevirisi ile Hilarlı Şerafettin Güneli'nin "Zağros Yöresinde Değiştirilen Tarihi Yer İsimleri" başlıklı yazısı yer alıyor.

Adı: Hilar

Cumhuriyet KİTAP
20 Mayıs 2010

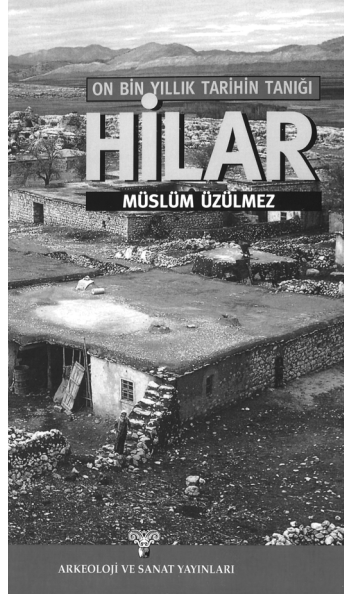
On Bin Yıllık Tarihin Tanığı: Hilar

Müslüm Üzülmöz

Yayımlayan:

Arkeoloji ve Sanat

Sayfa: 159

"Köy" deyip de geçilmeyecek sıradan bir köy değil Hilar. İnsanlığın tarıma başladığı ilk alanlardan biri olan Çayönü ile birlikte on bin yıllık tarihi yaşamış bir köyün arkeolojisi, kalıntıları, toplumsal yaşantıları değerlendiriliyor.

Futbol, Kitap ve Sanat Aşkı

M. Şehmus Güzel

Ergani Söz

Haftalık Siyasi Gazete

20 Mayıs 2010

Değerli hemşerimiz Müslüm Üzülmez'in 1960'lardaki ismiyle Ergani Gençlik Spor'a, bugünkü adıyla Erganispor'a ilişkin ve birkaç gün önce yayınlanan makelesini büyük bir keyifle okudum. Sizin de okuduğunuzu tahmin ediyorum. Okumayanlar varsa, hemen okumalarını tavsiye ederim.

Müslüm Üzülmez'in makalesini okurken, çocukluk ve ilk gençlik günlerimizdeki çaputtan topla top oynadığımız günleri anımsadım. Futbol değil top oynuyorduk en gerçek tarafından. Evet hemşerimizin yazdıkları beni çok memnun etti. Eline sağlık. Bu vesileyle Erganispor'un çalıştırıcı hemşerimiz Şadan Üzülmez'i, «öğrencilerini» ve başarılı maçlarla Ergani ismini gittikleri her yerde güzel bir kilim gibi armağan bırakan futbolcu kardeşlerimizi candan kutluyorum. Müslüm Üzülmez'in makalesinden şu satırlara katılıyorum ve o satırları buraya aynen alıyorum:

«Deplasmanlı Kriter Lig'de mücadeleyi hak etmedeki başarı sadece Erganispor'un başarısı değil, Ergani'nin başarısıdır. Bu başarının devam etmesi için Erganispor'un çok yönlü bir

desteğe ihtiyacı vardır. Kulübün arkasında maddi ve kurumsal destek olmayınca daha fazla bir şey yapılması çok zor! Bu nedenle; Kaymakamlık ve Belediye başta olmak üzere tüm kamu kuruluşları, esnaf kuruluşları, sivil toplum örgütleri Erganişpor'un yükselişine omuz vermelidirler bence.

Dayanışma başarıyı, başarı özgüveni artırır. Kendimize, özellikle de gençlerimize güvenmeliyiz. Onlara destek olarak birlikte başarmanın mutluluğunu yaşamalıyız. Unutmayalım: Erganişpor'un başarısı Ergani'nin başarısı olacaktır.

Gençlerimizi kutluyor, yolları ve bahtları açık olsun diyoruz.»

Müslüm Üzülmmez, çalışkan, yaratıcı ve kendisinden çok başkaları için koşturan bir hemşerimiz olarak bizi sürekli biçimde onurlandırıyor. Burada yeri gelmişken, önce 18 Nisan 2010 tarihli Birgün gazetesinde sonra değişik sitelerde yayınlanan «Aşık İhsani: 'Ağal dünya'ya başkaldıran ozan» başlıklı sıkı ve hakiki makalesini de anmak istiyorum. Daha sonra hemşerimizin Diyarbakir Grubu üyeleri için arşivinden çıkardığı ve cömertçe paylaştığı fotoğrafları ve Ergani tarihine ilişkin kitapları tavsiye ettiği bir iletisi üzerine de birkaç satır eklemek niyetindeyim:

Aşık İhsani'ye ilişkin makelesi dört elle yazılmış iyi bir makale: Ali Güzel Abe'mizin harbi desteği sayesinde, Müslüm Üzülmmez, Ergani'mizin, bu şirin ve cömert kasabamızın güzel sayfalarından birini daha beyaz kağıdın üstüne anamızın ak sütü gibi seriyor. Helal olsun. Anasından emdiği süt kadar helal olsun.

ADİL ABE FOTOĞRAF SERGİSİ

Adil Abe'nin oğlu Adil Öztürk'e miras bıraktığı ve onun da «Bu fotoğrafları en iyi Müslüm Üzülmmez değerlendirir» diyerek hemşerimize hediye ettiği fotolara gelince: Onlar birer

harika. Evet birer harika. Tarihi ve anılarımızı konuşuran, dile getiren birer harika. Evet Adil Abe'nin fotolarının her biri birçok anıyı tazeliyor. Bu fotolardan örneğin biçki dikiş kursu, bayramlara katılım fotoları gibi öğrencileri topluca aktaran fotoları yeniden yayınlamak, grupla paylaşmak ve bu fotolarda kendini tanıyanların bildirmesini rica etmek yararlı olabilir. Böylece hem fotodaki hemşerilerimizi tanıma olanağı bulacağımızı hem de fotoların çekim tarihlerini kesinleştirebileceğimizi sanıyorum.

Adil Abe'nin kimi fotoları aynı zamanda birer sanat eseri niteliğinde. Hele Ergani'yi Öğretmen Okulu'nun ötesinden geniş açıdan gösteren ve ona benzeyen birkaç tanesi daha. Ve bilhassa Maden fotoları: Kasabanın tutunmak için birbirine ve dağa yaslanmış mütevazi ve oturanının yaptığı belli, geleneksel bizim evlerimizi ve Bakır Madeni'nin tümünü gösteren fotolar. Bütün bunlar ADİL ABE'YE BORCUMUZ OLDUĞUNU VE BORCUMUZU ÖDEMENİN ZAMANIN da geldiğini anımsatıyor. Evet bu eşsiz adama, değerli hemşerimize, her parmağında bin marifet Adil Abe'mize mutlaka borcumuzu ödemeliyiz: Aklıma "Adil Abe'den Fotolarımız" veya buna benzer bir başlıkla BİR FOTOĞRAF SERGİSİ düzenlemek geliyor. Acelesi yok, zaman içinde yayararak en iyisini yapabiliriz gibi. Fotoğraflarını sergi için gerekli boyutlarda yeniden kağıt/karton üstüne çekmek ve en iyi biçimde sergilemek. Bir katalog hazırlamak, katalog için bu işi bilenlerden yazılar istemek. Biz de elimizden geldiğince ortaklaşa ve imece yöntemiyle bildiklerimizi aktararak katkıda bulunabiliriz. Adil Abe'nin yanılmıyorsa kimlik/vesikalık foto çekmesi de vardı: Dolayısıyla kimbilir, belki birçoğumuzun çocukluğumuzdan itibaren çekilmiş vesikalıklarımız Adil Abe'nin arşivindedir. Onları da bulabilirsek, gün yüzüne çıkarabilirsek çok iyi olur. Diyarbakır Anakent Belediyesi'nin olanakları sergi ve ön hazırlığı konusunda işe yarar mutlaka. Ergani belediye-

sinden ve komşu başka belediyelerden ve hemşerilerimizden alınacak yardımlar da işe yarayacaktır mutlaka. Elbette bu işin bir sorumlusu olmalı, bunun için de akla hemen gelen Müslüm Üzülmaz oluyor. Ama o İstanbul'da çalıştığını ileri sürerek haklı olarak bu konuya zaman ayıramayacağını söyleyebilir. O zaman yetkili kurumların bu konuda bir sorumlu, Almancasıyla «kü-rator», Franızcasıyla «sergi komiseri» saptaması gerekecektir. Bu konuda elbette Adil Abe'nin oğlunun da söyleyecekleri olacaktır sanıyorum. Böylesine bir serginin en iyi biçimde kotalarılması için belediyelerimize öncelikle görev düşüyor. Bunu gerçekleştirmek mümkün mü? Bu konuda herkesin, en başta hemşerilerimizin önerilerini ve düşüncelerini merak ediyorum ve bunları paylaşımlarını arzuluyorum: Karşılıklı söyleşerek, yazışarak bir çözüm bulabiliriz sanıyorum.

ERGANİ TARİHİ

Ergani tarihine ilişkin kitaplar konusunda da birkaç satır iliştmek istiyorum: Ergani tarihine ilişkin olarak Müslüm Üzülmaz'ın önerdiği şu kitaplar son derece yararlı ve elbette en başta, öncelikle bilinmesi gereken yapıtlar.

1. Çayönü'nden Ergani'ye Uzun Bir Yürüyüş, Müslüm Üzülmaz,
2. On Bin Yıllık Tarihin Tanığı HİLAR, Müslüm Üzülmaz
3. Mezopotamya'nın Gani Kenti ERGANİ, Şehmus Aslan,
4. Bütün Yönleriyle ERGANİ, Şerafettin Güneli,
5. ERGANİ-Yaşar Hekimoğlu, Enver Atılğan.

Ancak Ergani tarihine ilişkin başka birkaç kitapta da epey bilgi bulmak mümkün. Örneğin Müslüm Üzülmaz'ın Erganişpor konusundaki makalesinde de isimleri geçen hemşerilerimizden kiminin, örneğin yeri doldurulamazlardan kıymetli hemşerimiz

Fevzi Karadeniz'in şık ve hakiki kitabı Eski Zamanlar (Pencere Yayınları, İstanbul, 2001) ve bir ölçüde Başım Gözüm Üstüne (Belge Yayınları, İstanbul, 2006) de mutlaka yararlı nitelikler taşıyor. İkisi de okunmalı derim. Her biri Ergani tarihinin toplumsal boyutunu en iyi tarafından aktaran son derece yararlı birer kaynak. Ergani Gençlik Spor, oyuncular ve maçları hakkında birinci kitabında epey anlatı ve anı var örneğin.

Aynı bağlamda Ergani'de ve gittiği her yerde iyi ve kalıcı anılar bırakan, Müslüm Üzülmez'in tanımlamasıyla «Ergani'nin ilk komünisti», benim çocukluk ve ilk gençlik arkadaşım, hepimizin çok sevdiği eşi bulunmaz hemşerilerimizden Şeref Yıldız'ın 1960'lardan 1990'lara Fırtınada Yürüyüş (TÜSTAV İktisadi Kuruluşu Sarı Defter dizisi, İstanbul, 2008) kitabı da okunmalı.

Ergani Gençlik Spor'un en iyi, en efendi oyuncularından ve değişmez kaptanı Tacettin Abe'yi örneğin burada andığım kitaplarda bulmak olası. Nihayet Ali Güzel Abe'mizin, Müslüm Üzülmez'in ve Ahmet Rahmi Güzel ile Kahraman Gündüz Güzel kardeşlerimin karşılıksız ve cömert katkılarıyla yazdığım minik, çünkü sadece 48 sayfa ve on sayfası fotoğraflarla donatılmış, kitabım: Ergani Yürüyor (TÜSTAV Sarı Defter dizisi İstanbul, 2010) kasabamızın tarihini, bilhassa toplumsal tarihini anlamak için yararlı satırlara sahip: 30 Temmuz ile 2 Ağustos 1965 arasındaki dört günlük olayları mikro tarihsel yaklaşımla anlatmaya çabalayan bu kitapçıkta Ergani Gençlik Spor unutulmuş değil: Çünkü bu takım sadece bir futbol takımı değildi, hemşerilerimizin ve bizim toplumsallaşmamızda ve «dışarıya açılmamızda» hem bir kapıydı, hem de bir pencere. Onun için bu kitapçıkta göz nurumuz takımımızı o yıllarda sırtlarında taşıyan Taci'ler, Tahsin Güzel'ler, Eyüb Salık'lar, «Lastik» Ali'ler, Ekrem'ler, Hikmet Abi'ler, Bilal, Sadettin, Refat, Nevzat, Halil ve diğerleri anılıyor: Bir fotoğrafla (sayfa 42'de)

ve birkaç satırla olsa bile. (Eyüb Salık o yıllarda bir İzmir klübüne transfer olan ilk oyuncumuz sıfatını da taşıdı. Eyüb'le daha sonra Kuşadası'na her gittiğimde görüştüm: Kale'deki lokantayı ve diskoteği o işletiyordu ve bilhassa çiğ köftenin en iyisini o yapıyordu: Her yiyenin tadını unutamadığı çiğ köftesinin ünü Paris'lere kadar geldi, efendiliğiyle de herkesi hayran bırakan Eyüb... Şimdilerde Altay'ın gol makinası Şehmus Özer'i de unutmamalıyız: 13 yaşında Erganişpor'da futbola başlayan, şampiyonluk zevkini tadan ve sonra transfer olduğu hemen hemen her klupte başarıdan başarıya koşan değerli hemşerimiz Şehmus Özer.)

Kitabımdaki Ergani Gençlik Spor fotoğrafında belki dikkatinizi çekmiştir: Tebessüm eden tek futbolcu Hikmet Abe'dir. Müslüm Üzülmaz'ın Adil Abe fotolarından seçip Diyarbakır Grubu üyeleriyle paylaştığı fotolardan birinde, hani Adil Abe'nin sinema salonunda çektiği fotoda gülen de Hikmet Abe'dir. Adil Abe anımsatmalıyım aynı zamanda sinema işleticisiydi. Birçok gazetenin Ergani muhabiriydi. İşte böyle, kasabamızın ismini duyuran, hemşerilerimizin birbirine kenetlenmesine yol açan abelerimiz, kardeşlerimiz, yoldaşlarımız sayesinde Ergani Ergani oldu/oluyor. Herkese ne kadar teşekkür etsek azdır. İşte bu bağlamda Müslüm Üzülmaz gibi cömert, yazan ve yazdıklarını paylaşmasını bilen hemşerilerimize ihtiyacımız var. O ve benzerleri, yani bunun şakası yok kardeşlerim yazarlarımız ve şairlerimiz olmasa anılarımız da olmayacak. Onlar olmasalar kasabamız, ana ve babalarımız, nene ve dedelerimiz ve uzun sözün kıyası, biz unutulacağız. Buradaki «biz» hem biz hem de bizdeki bizden içre olanlardır aynı zamanda.

Onun için unutmayın lütfen yazılanlar, yayınlanan kitaplar sizler içindir. Evet sizler içindir: Öncelikle Erganili hemşerilerime sesleniyorum: Bu kitapları en önce sizler için yazıyoruz. Bu kitaplardan bir adet satın almanıza gerek yok, birkaç adet

almalısınız: Evet evet birkaç adet satın almalısınız: Kendiniz ve yakınlarınız için. Kendiniz ve sizi ve kasabamızı tanımak isteyenler için. Ergani Belediyesi yetkililerine de selam ve sevgilerimi iletmek ve şu mesajımı ulaştırmak isterim: Ergani üzerine özel olarak yazılan kitaplardan mutlaka birçok adet satın almalısınız: Kütüphanelere öncelikle ama evlere ve evlerdeki kitaplıklara da hediye etmek için. Çocukluğumda Ergani'deki evimizde kendi kitaplığımı kendi ellerimle yapan olduğum için biliyorum: Kitaplık kitaplarla şenlenir. O günlerde kitap satın almak için neredeyse her hafta mutlaka bir kere Diyarbakır'a gider, orada kitaplarımı alır dönerdim. Bugün kitaplar neredeyse evinize kadar geliyor. Adresinize postalanıyor. O kitabı alınca mutlaka bir teşekkür, bir aldım notu göndermek ve o kitaptan sipariş etmek gerekiyor. Kardeşlerim kitaplar raflarda küflensin diye yazılmıyorlar. Okunmaları için yayınlanıyorlar. Okunmaları için de birilerinin satın alması lazım. Kitaplarımızın yayınlandığı duyulunca kimi hemşerimiz taaa diyelim Berlin'den telefon edip kendisi, kardeşi, kardeşinin oğlu, amcasının oğlu, teyzesinin oğlu için SİZDEN KİTABI ADRESLERİNE POSTALAMINIZI İSTİYOR. Dikkatinizi rica ediyorum rica etmiyor, istiyor. Yahu kardeşim kitap yayınlamakla hata mı ettik? Kitabın yayınlandığını okuyunca veya duyunca yazara kutlamak için telefon edilir, kitapları edinmek için ise işte kitapevleri, işte internet sitelerinde doğrudan doğruya satış yapan siteler. Kitabın ismini tıkladın bilgisayarınıza, «Google Baba'ya» sorun ve açılıp kapılar. Genel olarak yazarın kitabıyla ilişkisi yayınlandıktan sonra kendisine gönderilen sınırlı sayıdaki kitaptan sonra biter. Sonrası okuyucularla, yayınevleriyle, dağıtım şirketleri ve kitapevleri arasında olur biter. Her kitap yayımından sonra kendi hayatını yaşar. Yazarla ilişkisini koparmış olarak. Kitaplar sayesinde dünyamızı, kendi kasabamızdan başlayarak daha iyi tanıyabiliriz. Bir değil birçok kitap satın almak, birini

kendimize saklamak, öbürlerini hediye etmek şart. Adil Abe sergisini kotarmak için elimizden gelen gayreti göstermekte. Adil Abe'yi şimdi kimseler tanımıyor deniyorsa: İşte tam zamanıdır işte tam fırsattır onu ve eserlerini tanıtmak için. Biz kitap yazarlar olarak kitaplarımızı sizler için yazıyoruz ve yazmayı sürdüreceğiz. Sizden istediğimiz, rica ettiğimiz kitaplarımızı almanız ve okumanız. Kitap hem en güzel hediyedir, hem de mirasların en şirinisidir. Futbola, kitaba ve sanata aşkımız sürecektir. Yıllar, onyıllar ve yüzyıllar boyunca.

Müslüm Üzülmez, On Bin Yıllık Tarihin Tanığı Hilar

Berfin Bahar
Aylık Kültür, Sanat ve Edebiyat Dergisi
Yıl: 15, Sayı: 142, Aralık 2009

Bizler tarihimize, geçmişimize çok övünürüz, yaşadığımız topraklardaki kültür varlıklarının zenginliğiyle gurur duyarız, ancak; kültür varlıklarımızın korunması, yitirilmemesi, değerlendirilmesi ve gelecek kuşaklara aktarılması için gerekli gayreti göstermekte de yeterince sorumlu davranmayız. Örneğin, Ergani'yi ele alacak olursak, Hilar dahil olmak üzere -daha kültür varlıklarının nicelik ve niteliğini tam olarak ortaya koyan, bir envanter çıkarmış bile değiliz. Merkezî ya da yerel birimler bu konuda göz doldurucu bir çalışma yapmadı, yapmıyor veya yapamıyor. Oysa, dünya kültür mirasının evrenselliğini kabul ederek, binlerce yıldan bu yana gelen kültür varlıklarımızın yitirilmeden kurtarılması, korunması, gelecek kuşaklara aktarılması konusunda hem UNESCO, hem de Malta Sözleşmeleri'ni imzalayarak Türkiye olarak bir sorumluluk üstlenmiş bulunmaktayız.

*Müslüm Üzülmez,
On Bin Yıllık Tarihin Tanığı Hilar
Arkeoloji ve Sanat Yayınları, 2009, 159 sy.*

On Bin Yıllık Tarihin Tanığı "Hılar"ın Dünü Ve Bugünü Müslüm Üzülmez'in Kaleminden

Enver Yorulmaz

Yeni ÇABA

Kültür Sanat Ekonomi ve Aktüel Dergi

Sayı: 65–66 (Eylül-Aralık) Yıl: 2009

Okul öncesi yıllarda her zaman "Can Yoldaşı" olduğum ve sonsuz sevgileriyle yoğrulup kendilerinden her konuda geniş bilgi edindiğim Babaannemle, Ergani'den her Hılar'a gidişte ayrı bir heyecan ve merakla dolardım. Beni o derece her görüşte düşünceye salan ve alabildiğine meraklandırıran tek konu Hılar'daki akrabalarımızdan her seferinde gördüğümüz yakın ilgi ve içtenlik değildi; öteden beri gerek eski yazı ve figürleriyle, gerekse kayalıkların oyularak adeta ev şeklinde yapılandırılan tarih öncesi yerleşim birimlerinin varlığıyla karşılaştığımda daima orayı bir mutluluk ve olağanüstü bir ilgiyle dolaşırdım.

Ergani'yi çevreleyen tüm köylerde ya annemle babamın akrabaları veya oralarda yerleşik düzeni bulunan halalarım vardı. Yakınlarını görmeye giden babaannem, mutlaka bindiği eşeğin arkasına beni de alır, bozkırlara doğru çevirdiği yüzüyle, küçük yol arkadaşı olan benle sohbet ede ede; Zılan'ın, İzinop'un, Sincik ve Kalhana'nın, Tilhuzur ve Kiner'in her seferinde gizemli dünyalarına dalardı.

Yıllar sonra Hilar köyümüzün girişinde bulunan mağara evlerin ve tarihi yapıların dışında, aşağıdan geçen çayın kenarında 35-40 yıllık bir kazı çalışmasıyla ortaya çıkarılan on bin yıllık tarihi kalıntıların, benim her seferinde büyük bir heyecan ve merakla gezip incelediğim kaya meskenlerle bağlantılı geçmişinde insanoğlunun ilk kez göçebelikten kurtulup yerleşik düzene geçmesi, ilk kez hayvanları evcilleştirip madeni işlemesi, tarıma geçip ilk buğday tanelerini ortaya koyduğu arkeolojik belgeleriyle, kendini dünya tarihine önemli yerleşik birimi olarak koydu.

Bugüne dek 12 kitabı yayınlanan Müslüm ÜZÜLMEZ, çoğu kez kendi kaderine terk edilen ve hatta ilgi ve bakımsızlık yüzünden gittikçe toprak altına terk edilen bu tarihi değerleri kamuoyunun dikkat ve görüşüne sunmak üzere, On Bin Yıllık Tarihin Tanığı "HİLAR"ı yeniden kitaplaştırdı.

Asıl mesleği Kimya Mühendisliği olan ÜZÜLMEZ'in teknik ve çeşitli araştırmalar üzerine hazırladığı eserlerine zengin geçmişiyle kattığı "HİLAR" kitabında, insanoğlunun yaşam evreleriyle ilgili bilgileri titiz bir araştırmayla gün ışığına çıkarması, her yönden çok önemli bir konu. Gerek yaşadığımız coğrafyanın taşıdığı zengin tarihe katkı sağlamak ve gerekse turizme açılan önemli bir kapı olarak "Çayönü"nü değerini ortaya koymak, başlı başına önemli bir hizmeti oluşturuyor.

Yeni adıyla Sesverenpınar, tarihi ismiyle Hilar olan Çayönü yerleşik biriminin tarihi geçmişiyle ilgili arkeolojik kazılarla ilgili bulgular, en az beş ciltlik kitaplar halinde her seferinde dünya kamuoyunun dikkatine sunulurken, Müslüm ÜZÜLMEZ'in özgün eseri, her yönüyle bu tarihi değerlerin bir bakıma analizini yapmaktadır. Biz de zamanla Hilar'da arkeolojik bulgularla elde edilen tarihi değerlerin Ergani'de açılabilcek bir müzede sergilenmesi gerektiği üzerinde durduk. Bu

zengin tarihi yapının koruma altına alınmak suretiyle, turizme açılması gerektiğini her seferinde vurgulamaya çalıştık. Müslüm ÜZÜLMEZ'in çok yönlü bir araştırması olan "HİLAR", Arkeoloji ve Sanat Yayınları tarafından yayınlanmasıyla, eseriyle, bir kez daha dikkatleri "Çayönü"ne çekebileceğine inanıyoruz.

Kültür varlıklarımızın korunması, yitirilmemesi, değerlendirilmesi ve gelecek kuşaklara aktarılması için gerekli gayreti göstermekte de yeterince sorumlu davranmadığımızı kitabın sunuş yazısında belirten, ÜZÜLMEZ, kültür varlıklarının nicelik ve niteliğini tam olarak ortaya koyan bir envanter çıkarılmadığına değiniyor. Çıkarılamayan bu envanter elbette ki HİLAR'da kapsam dahiline alıyor.. UNESCO ve Malta Sözleşmelerini imzalayan ülkemizin bu sorumluluğu daima yerine getirme görevini üstlendiğini belirten yazar, kendi açısından kadim bir yerleşim birimi olan tarihi Hilar'ın zengin geçmişiyle ilgili gerçekleri yazmayı kendisi için önemli bir görev olduğuna değiniyor. Kültürel varlığımızın tanıtımının sağlanması, belgelendirilmesi ve gelecek nesillere aktarılmasında bu açıdan bir katkısının olmasını istediğini belirtiyor.

Amerikalı araştırmacı Ellswort Huntington'un 1903 yılında Hilar'da yaptığı inceleme sonucunda kaleme aldığı "The Hitit Ruins of Hilar, Asia Minor" başlıklı yazısının Türkçe çevirisi ile Hilarlı Şerafettin Güneli'nin "Zağros Yöresinde Değiştirilen Tarihi Yer İsimleri" adlı yazılarını bu kitabın arkasında ek olarak veriyor.

Prof. Dr. Zülküf GÜNELİ de "HİLAR" kitabında bir sunu yazısı yazarak, on bin yıllık tarihi değere sahip Çayönü yerleşik biriminin Mezopotamya uygarlığı içersindeki yerini yeri ve önemiyle ilgili görüşlerini ortaya koymaya çalışıyor.

*FATİH'İN HOCALARINDAN MOLLA GÜRANİ'DE
HİLARLI*

Müslüm ÜZÜLMEZ'in kitabının birinci bölümü Hilar Köyü hakkında bilgileri içermekte. Coğrafi açıdan Sesveren-pınar'ın (Hilar'ın) yerleşik düzenini dile getiren yazar, taş devrinden günümüze çok sayıda kültür ve devletin yaşamını sürdürdüğü bu topraklarla ilgili araştırmalara değinerek, yörenin bugünkü konumu ve yaşantısı hakkında da bilgilere değiniyor. Fatih Sultan Mehmet'e akıl hocalığı yapan, Osmanlı İmparatorluğu'nda kazaskerlik, kadılık ve şeyhülislamlık gibi önemli devlet hizmetlerinde bulunan, İslam düşünürleri üzerinde derin etki bırakan; bugün başta İstanbul olmak üzere birçok cami, medrese, cadde ve sokağa adı verilen Osmanlı din bilgini Molla GÜRANİ'nin de Hilarlı olduğunu belirten Müslüm ÜZÜLMEZ, konuyla ilgili yazısını şöyle sürdürüyor;

"Cumhuriyet döneminde 1940'lı yıllarda çok kişi ortaokul ve liseyi (Bu okulların o dönemde bulunmaması nedeniyle) Diyarbakır'da bitirmiş ve bunların bir kısmı büyük kentlerde yüksek okullardan başarıyla mezun olmuşlardır. 1960'lı yıllardan sonra yüksek okulu bitirenlerin sayısı bir hayali artmıştır. Hilar, aynı zamanda birçok aydın ve akademisyen çıkarmış bir köydür. Bunlara en güzel örnekler; Bütün Yönleriyle ERGANİ kitabının yazarı Şerafettin GÜNELİ (1928–2006), Prof. Dr. Zülküf GÜNELİ ve Gazeteci-Yazar Enver YORULMAZ'dır. Bu kişilerin Hilar'ın tanıtımına çok emekleri olmuştur..."

Hilar'ın tarih boyunca insanoğlu tarafından yerleşik birimi olarak seçilmiş olmasının nedenlerini tarihi gelişimle ilgili ikinci bölümde anlatan ÜZÜLMEZ, ÇAYÖNÜ bulgularıyla ilgili tüm araştırmaları bu bölümde sunmaktadır. Kitabın 3. Bölümünde ise Ergani ovasında Çayönü dışındaki diğer eski yerleşim birimleriyle ilgili bilgiler vermektedir. 4. Bölümde ise

Hilar Mağaraları ve 10 bin yıllık tarihi eserlerle ilgili ayrıntılı konuları işliyor. İlk sığınağımız ve ilk yuvamız olan mağaralar, Hilar kayalıkları ve eski inançlarda kaya kültü, yağmalanan tarihi değerler sonuç ve önerileriyle son bölümde yer alıyor.

Hilar'ın bugünkü yaşantısıyla ilgili görüntüleri kareler halinde kitabına koyan Müslüm ÜZÜLMEZ, bu eseriyle çok önemli bir konuya daha parmak basıyor. Bir bakıma ihmal edilen, yok olmaya mahkum bırakılıp göz ardı durumuna konulan insanlık tarihiyle ilgili bir yerleşkenin üzerine yeniden dikkatleri toplamaya çalışıyor. Bu özgün eserinden ötürü değerli yazar Müslüm Üzülmmez'i içtenlikle kutluyor; eline ve yüreğine sağlık diyoruz.

Not: Yazının bundan sonrasında "Müslüm Üzülmmez'in Öz Geçmişi" başlıklı bölüm yer almaktadır. –M. Üzülmmez

Garnizon Kùltüründen Demokrasi Kùltürüne

Ali Rıza Üleç

16 Ocak 2010

<http://www.yenidenatilim.com/?&Bid=277443>

Duvarın ardında umutlarım çiçek açar!

Sevgili Müslüm Üzülmaz bir yazısında, acılarla yoğrulmuş yaşamının içinden süzölüp gelen birikimleriyle; yeniye, iyiye, güzele ve ışığa direnenlerin garnizon kùltüründen beslendiklerini yazmış.

"Her Türk asker doğar"sa, kaçınılmaz olarak da, asker doğan Türk'ün kùltüründe "Garnizon Kùltürü" olması doğaldır. Garnizonlarda üretilen yaşam reçeteleri toplumun derdine deva olamadı. Her on yılda bir toplum esas duruşa geçip emret komutanım çığırtkanlığından kurtulmak istiyor artık.

Oral Çalışlar katıldığı bir televizyon programında "devletin milleti ve ülkesi ile bölünmez bütünlüğü"nden bahisle aslında "Garnizon kùltürü" nünde nemenem bir şey olduğunu anlamamıza yardımcı oldu. Garnizon kùltüründe devletin milleti ve ülkesi vardır. Demokrasi kùltüründe ise milletin ülkesi ve devleti vardır. Bu gün Türkiye'de yaşananları, milletin ülkesi ve devletine sahip çıkma süreci olarak algılamak mümkün olabiliyorsa; umutlanmak da mümkün olabilecektir.

Ancak böyle yaklaştığımızda "Demokratik Açılım"ı hükümetin tekelinden alarak halkın sahiplenmesinin önünü açacak politikalar üretilebilir.

Bütün tartışmaların odağında devlet örgütlenmesi ve buna bağlı olarak da 12 Eylül anayasası durmaktadır. Bu kara yasanın yırtılıp atılması hiç bir zaman tek başına bir toplumsal insiyetifin kotarabileceği bir iş değildir. Aksine inatla ve sabırla toplumun bütün kesimlerinin örgütlü güçleriyle ve olabildiğince bu sürece katılımlarının sağlanabilmesi ile demokrasi ve barış sürecinde umuda yönelik adımlar atılabilir. Yeni, demokratik, sivil bir anayasa ihtiyacı yeniden dillendirilir oldu. Hükümet bir kez daha ülke gündemine anayasa tartışmalarını taşıyor. 12 Eylül anayasasının yırtılıp atılması ve 12 Eylül karanlığının yargılanması birlikte ele alınması gereken bir süreç olmak gerekir.

Hrant Dink'in katledilmesinin üstünden üç yıl geçti. Cınayetin üstündeki sır perdesinin kalkması ve sorumluların bulunup yargılanması sürecinin de böyle bir ihtiyacı vardır. Ama anlaşıyor ki gerçek anlamda demokratikleşmeyi sağlayacak meçhul faillerin yakalanarak yargılanmaları sürecine hükümet pek de istekli gibi görünmüyor. İşte bu durumda, birleşik bir sol muhalefet toplumun bu ihtiyaçlarını karşılayacak ve süreci omuzlayacak güvence olabilecektir.

Özellikle tekel işçilerinin eylemi etrafında oluşan dayanışma bilincinin canlanması, giderek daha fazla demokrasi için mücadelenin gerekliliği geniş emekçi kesimlerin ve çalışanların yarınları adına dayanışma ve mücadeleden başka bir alternatifin kalmadığının da göstergeleridir. Artık sol güçler bu süreci iyi anlayarak emekçilere umut olabilecek birleşik bir partiyi yaratabilme yeteneğini göstermelidirler. Bu belki de demokrasiden yana geniş kesimler adına son şanstır. Farklılıkları anlayarak ama farkını da koruyarak birlikte olunabileceğini halka gösterebilmek büyük umutlar yaratacaktır. Bir yandan Kürt sorunun çözümü, Barış sürecinin hızlanması, işçiler ve emekçiler etrafında dayanışmanın güçlendirilmesi, "Ergenekon" dava sürecinin bütün darbelerin yargılanarak cezalandırılması, devletin çete-

lerden temizlenmesi, Hrant Dink suikastının arkasındaki karanlığın aydınlatılması vb. toplumun kanayan bütün yaralarına merhem olabilecek çözüm ve politikaların üretilip yaşama geçirilmesi bütün bunlar başarılabilir şeyler değildir. Bu gün birlik -mücadele- dayanışma her zamankinden daha yakın ama aynı zamanda da bir o kadar zor ve bir o kadar çok umut yüklüdür.

Hrant Dink'in katledilmesi ile başlayan karanlık sürecin kahramanları amaçlarına henüz ulaşamamışlardır. Ama Hrant Dink'in bilinen katilleri de adalet önüne çıkarılamamışlardır. Bu nedenle bir yandan provokasyonlara açık ama diğer yandan da adalet ve daha fazla demokrasi ve barış için zengin olanaklarla dolu bir süreç yaşanıyor.

Bence bu süreç; Türk ve Kürt halklarının kardeşliğini savunan tüm sol güçlerin biraraya gelebilme ve birlikte mücadele edebilme becerileri ile nereye ve nasıl gelişeceği ile belirlenecektir.

Garnizon kültürünün kalın duvarlarını yıkmadan demokratik kültürün bin çiçekli bahçesinde özgürlük solumak mümkün olmayacaktır.

Aslanın midesinden ekmeği çekip almak, soframızda bölüşmek, aş, ekme, iş ve özgürlük, daha fazla demokrasi ve barış için hep birlikte garnizon kültürünün kalın duvarlarının yıkılması için omuz vermeliyiz...

"O duvar, duvarınız vız gelir bize vız.

Bizim yüreğimizdeki hız,

Ne bir din adamının dumanlı vaadinden,

Ne de bir hülyanın gönlü yakışındandır,

O yalnız, tarihin o durdurulamaz akışındandır" hala umudumuz ise bugünde duvarın yıkılabileceği umudunu taşıyabiliyor isek, bu duvar yıkılır...

Artık altında kimin kalacağı hepimizin malumudur.

Ali Rıza Üleç/Almanya

"Karikatürcüler..."

YENİ AKREP

Uluslararası Karikatür ve Mizah Dergisi

Sayfa-Page: 28 Yıl-Year: 8 (April- Mayıs 2010) Sayı Issue: 90

http://cartooncenter.net/yeni_akrep_90.pdf

LÜTFÜ ÇAKIN - KARİKATÜRLER-CARICATURISTS

"KARİKATÜRCÜLER..."

Müslüm Üzülmaz

Karikatürcüler çizgilerle düşünen sanatçılardır. Karikatürde nükte resmin altındaki sözcüklerde değil, bizzat çizgilerdedir. Bu nedenle, karikatürcü düşüncelerini, felsefesini, anlatmak istediği şeyi sözcüklere gereksinim duymadan çizgilerle anlatır. Çizgiler sanatsal bir karakter taşır ve mizah içerir.

Karikatür ve mizah insanı gülümsetir, güldürür. Gülme, beynin ilacıdır; beyini çalıştırır. Sorgular ve düşündürür. Sorgulayan ve düşünenler ise hizaya gelmeyen, kalıba girmeyen insanlardır. Bunlardan biri de Lütfü'dür. Lütfü, yeri geldiğinde alışıl gelmiş ve "kural" diye sunulan şeylerle inceden ince dalga geçer, yeri geldiğinde de çizgileriyle insanların gerçek, yalın yanlarını mizah duygusuyla örtüştürüp yorumlar. Karikatürlerinde günlük yaşamdaki şaşırtıcı, aykırı, abartılı, çarpıcı özellikleri ustaca yakalar ve yakaladıklarını bize "suya sabuna

dokunan" karikatürler olarak sunar. Bazen gıdıklar (güldürür) ve bazen de hem gıdıklar hem de iğneler (düşündürür).

Küreselleşme ve hızlı kentleşme sonucu yaşanan toplumsal sorunların/kirliliğin bilince çıkmasına çalışır. Savaşın, baskının, haksızlığın, ayrımcılığın, yoksulluğun, tabuların ortadan kalkması için çizgilerini bir silah olarak kullanır.

Bir karikatürcü olarak hem çalışkan ve hem de üretkendir; ulusal ve yerel birçok yayın organında karikatürleri yayımlanmıştır/yayımlanmaktadır. Yurtiçi ve yurtdışında birçok ödül almıştır. "Yayımlanmış Karikatürler" (1999, Mustafa Yıldız'la birlikte) ve "Çizgilerin Dansı" (2005) kitaplarına şimdi bir yenisi, "Karikatürcüler" ekleniyor. "Karikatürcüler" portre kitabını sizin de seveceğinizi düşünüyorum.

Karikatür serüveni içerisinde dünyayı, ülkesini, insanları daha iyiye, daha güzele yönlendirmeye çalışan; düşüncelerini ve eleştirilerini çizgi sanatıyla bizlere "Karikatürcüler" kitabıyla yeniden sunan Lütfü'yü kitabın yayımından dolayı kutluyorum.

İnanıyorum: Lütfü, çizmeye devam ederek, kendi özgün tarzını yetkinleştirecek ve en iyi karikatürcülerimizden biri olarak sanat yaşamımızda yerini alacaktır.

Ender yetişen karikatür emekçilerine ve onların eserlerine sahip çıkalım.

Saygılarımla...

You Will Love "Karikatürcüler" (a.k.a. "The Love Of Caricature")...

Caricaturists are artists who think through lines. The joke in a caricature is not in the words written under, but in the lines of the drawing themselves. Therefore, the caricaturist does tell what he wants to tell, his philosophy, his thoughts through lines, and does not need words to do that. The lines have an artistic quality and humor.

Caricature and humor make people smile, laugh. Laughter is the medicine to brain; it activates brain. It questions and makes people think. Those who question and think are the ones who do get subdued, or molded. L tf  is one of them. When the opportunity is there, L tf  subtly ridicules with conventions and things presented as "rules"; he also interprets people's genuine and simple qualities with a touch of humor. He craftily captures the surprising, controversial, exaggerated and striking elements of daily life in his caricatures, and presents them to us as caricatures "that do not avoid trouble". Sometimes he tickles (makes us laugh) and sometimes both tickles and stings (makes us think)

He strives to shed a light upon the social problems/pollution as a result of globalization and rapid urbanization. He uses his drawing as a weapon against war, oppression, injustice, discrimination, poverty and taboos.

He is hardworking and productive as a caricaturist; his caricatures have been published both in local and national press. He has received many awards in and abroad. Now comes "Karikatür Sevgisi", an addition to his "Yayınlanmış Karikat rler" (1999, with Mustafa Yıldız) and " izgilerin Dansı" (2005). I believe you too will love "Karikatürcüler".

I would like to congratulate L tf  -who, on his journey of caricature, strives to lead the world, his country and people to a better and a more beautiful state- on the publication of his new book, through which he presents his thoughts and criticism by the means of the art of drawing.

I believe: L tf , by continuing to draw, will excel his original style and take his place among one of the best caricaturists in our artistic world.

Let's embrace the rare caricature artists and their work!..
Respectfully...

Not: Yeni Akrep, bu yazımı L tf   akın'nın 2009 yılında yayınlanan *Karikatürcüler* kitabına yazdığım  ns z'den almıştır. -M.  z lmez.

Makam Çiçeği Ve Bülbul

<http://www.hurriyet.com.tr>

7 Haziran 2010

Müslüm Üzülmöz, Makam, Makam Çiçeği Ve Bülbul adını taşıyan kitabında Ergani ve Erganilileri anlatıyor.

Müslüm Üzülmöz, tarih, eğitim ve kültür, çevre ve yerel yönetimler, her telden yazılar başlıkları altında 4 bölümde toplanan kitabında, Ergani'nin dünü ve bugünü üzerinde kafa yoruyor.

Kitabın sayfa düzenini ve kapak tasarımı Selim Talay'a ait.

Müslüm Üzülmöz 1950'de Ergani'de doğdu.

İlk, orta ve lise öğrenimini Ergani'de, yüksek öğrenimini Ankara'da 1977'de kimya mühendisi olarak tamamladı. Çeşitli kamu ve özel sektöre bağlı işyerlerinde mühendis olarak çalıştı. Şu anda İstanbul Büyükşehir Belediyesi Çevre Koruma Müdürlüğü'nde mühendis olarak çalışmaktadır.

Şimdiye kadar on iki kitabı basıldı. Şu anda kitap çalışmalarının yanında çeşitli gazete, dergi ve sitelerde yazılar yazmaktadır.

Ayrıca kendi şahsi Web sitesi <http://www.uzulmez.info/muslum> de yazı ve araştırmalarını; değişik gazete, dergi ve Web sitelerinde yayınlanan yazılarını okuyucularıyla paylaşmaktadır.

Not: Bu haber 7 Haziran 2010 tarihinde başta; <http://www.hurriyet.com.tr> ve <http://doganhaberajansi.com> olmak üzere yüzlerce site ve haber ajansında yayınlandı.

Makam, Makam Çiçeği Ve Bülbül

İshak Koçer

<http://www.kritize.net>

09 Haziran 2010

Sitemizi takip edenler Müslüm Üzülmöz ismini çok iyi bilirler. [Kritize.Net](http://www.kritize.net)'i ilk kurduğumuz günlerden bu yana değerli yazılarıyla siteye katkıda bulunan Müslüm Üzülmöz, kendi kişisel sitesinde (<http://www.uzulmez.info/muslum>) ve başka gazete, dergi ve sitelerde yazılar yazmaktadır.

Müslüm Üzülmöz'in yazılarını bu sitede ya da başka yayın organlarından takip edenler çok iyi bilirler ki, kendisi tarih, çevre, bilim, sanat, siyaset üzerine yazdıklarıyla yaşadığı topluma katkı sunmak için çırpınan aydın bir insandır.

Kimya mühendisi olan Müslüm Üzülmöz'in bugüne kadar yayınlanmış on iki kitabı bulunmaktadır. Son kitabı "*Makam, Makam Çiçeği ve Bülbül*" Titiz Yayınları aracılığıyla okuyucularıyla buluşmuştur. Kitabın sayfa düzenini ve kapak tasarımını Selim Talay hazırlamıştır.

Müslüm Üzülmöz, "*Makam, Makam Çiçeği ve Bülbül*" adlı kitabı çeşitli yayın organlarında kaleme aldığı Ergani ve Erganililere dair yazılardan oluşmaktadır. Daha önce Ergani ve Hilar üzerine iki araştırma kitabı bulunan Üzülmöz, son kitabıyla doğup büyüdüğü Ergani üzerine kaleme aldığı makaleleri bir kitapta toplamıştır.

Kitap, *"Tarih"*, *"Eğitim ve Kültür"*, *"Çevre ve Yerel Yönetimler"* ve *"Her Telden Yazılar"* olmak üzere dört kısımdan oluşmaktadır. Üzülmaz, yayınlanmış yazılarını kitap haline getirmekteki amacını *"Bu yazıların gazete sayfaları arasında eskiyip sararmasına ya da internet ortamının sonsuzluğunda kaybolup gitmelerine gönlüm razı olmadı, bu seçkiyi oluşturdum."* diyerek açıklıyor.

Tarih boyunca birçok medeniyeti içinde barındıran Anadolu'nun her köşesinde ayrı bir tarih vardır ve keşfedilmeyi bekleyen nice zenginlikler. Müslüm Üzülmaz son kitabıyla Anadolu ve Mezopotamya'nın önemli bir yerleşim yeri olan Ergani ve Erganililer üzerine yazılarla bu tarihe önemli bir katkıda bulunmaktadır.

"Kitabın kültürel yaşamımıza az da olsa bir zenginlik katacağını düşünüyorum" diyen Müslüm Üzülmaz'ı bu değerli çalışması için tebrik ediyor, çalışmalarında başarılar diliyoruz.

Müslüm Üzülmaz kimdir?

1950'de Ergani'de doğdu.

İlk, orta ve lise öğrenimini Ergani'de, yüksek öğrenimini Ankara'da 1977'de kimya mühendisi olarak tamamladı. Çeşitli kamu ve özel sektöre bağlı işyerlerinde mühendis olarak çalıştı. Şu anda İstanbul Büyükşehir Belediyesi Çevre Koruma Müdürlüğü'nde mühendis olarak çalışmaktadır.

Mühendislik ve Mimarlıkta Ölçü, Metal Dünyası, Kimya Mühendisliği, Kimya Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi'nin Yayını Bülten, Bilim ve Gelecek dergisi, Berfin Bahar dergisi, Arkeoloji ve Sanat dergisi, Yeni Çaba dergisi, Politika gazetesi, Atılım gazetesi, İstanbul Ticaret gazetesi, Evrensel gazetesi, Yeni Yurt gazetesi, Ergani Söz gazetesi, Ergani Postası gazetesi, Ergani Haber gazetesi, Çermik gazetesi ve Dicle gazete-

sinde bilim, kültür, sanat, sosyal, siyasal, çevre ve tarih konularında çeşitli yazıları yayınlandı. Şimdiye kadar on üç kitabı basıldı.

Şu anda kitap çalışmalarının yanında çeşitli gazete, dergi ve sitelerde yazılar yazmaktadır.

Ayrıca kendi şahsi Web sitesi <http://www.uzulmez.info/muslim> de yazı ve araştırmalarını; değişik gazete, dergi ve Web sitelerinde yayınlanan yazılarını okuyucularıyla paylaşmaktadır.

YAYINLANMIŞ KİTAPLARI

Mesleki:

Ateşçi ve Kalorifercinin El Kitabı-1991
Temel Çevre Politikaları ve Yasal Düzenlemeler -1993
Döküm Sanayi ve Çevre -1993
Motorlu Taşıt Sürücülerini İçin Çevre El Kitabı -1995
Kalorifer Kazanı Yakma Klavuzu -1997

Şiir:

Doludizgin Yaşamak -1994
Gelincik Yurdunda Bahar -1996
Hazinenin Anahtarı -Müslüm Üzülmöz/Cuma Üzülmöz -1999
Gecenin Işığı -2002

Mizah:

Ben Bölmeden Geldim Komutanım, Eko Yayınları -1999

Araştırma:

Çayönü'nden Ergani'ye: Uzun bir yürüyüş, kendi yayını -2005
HİLAR, Arkeoloji ve Sanat Yayınları -2009
Makam, Makam Çiçeği ve Bülbül, -Titiz Yayınları -2010

Yazı Yorum...

Müslüm Üzülmez Ve Ergani

İbrahim Evirgen

Yeni Yurt

Günlük Yerel Gazete, Diyarbakır

11 Haziran 2010

Yapılan bir araştırmaya göre dünyada en fazla şair, yazar ve fikir adamı yetiştiren il Diyarbakır'dır.

Yanlış anlamayın. Türkiye'de değil, Dünya'da en fazla yazar yetiştiren il Diyarbakır'dır. Diyarbakır'ın da en fazla fikir ve sanat adamı yetiştiren ilçesi galiba Ergani'dir. Gerçi bu kadim kentin tüm ilçelerinden çok büyük devlet adamları, fikir ve sanat adamı yetişmiştir, ancak Ergani ilçemiz, bu konuda biraz daha şanslıdır.

Çünkü diğer ilçelerimizde doğru dürüst bir lise bile yokken, bir zamanlar Ergani'de, *Dicle Öğretmen Okulu* vardı. Bu okuldan, Anadolu'nun çeşitli bölgelerinde görev yapan binlerce öğretmen yetişmişti.

Ve bu okul, Ergani'nin kültürüne, gelişmesine büyük katkılar sağlamış, eski adı *Osmaniye* olan bu şirin ilçemizin tanınmasına, yardımcı olmuştur. En önemlisi, yüzlerce, binlerce saygın, kültürlü, akademisyen, şair, yazar ve fikir adamı yetiştirmiştir.

Ergani'den kimler yetişmemiş ki?

Fatih'in hocası Molla Gürani'den, tutun *Sezai Karakoç*'a kadar...

Ne âlimler, ne yazarlar, ne şairler bu topraklarda feyz alarak büyümüş, daha sonra çevrelerini aydınlatarak her tarafa ışık saçmışlardır.

Hepsi bir birinden değerli bu Ergani'li hemşerilerimizden ilk aklıma gelenler: *'Enver Yorulmaz, Av. Vecdi Subaşı, Ali Fuat Ulutürk, M. Şehmus Güzel, Aziz Ateş, Enver Atılgan, Eyyüp Aras, Kemal Varol, Muzaffer Ünal, Hatun Ateş Kurt, Gülistan Çoban, Naci Gümüş, Prof. Dr. Suat Yıldırım, Müslüm Üzülmöz'* ve daha niceleri...

Hepsinin sadece ad ve soyadlarını buraya yazmaya kalksak, inanın sütunlarımız yetmez.

Dolaysıyla bugünkü yazımda sadece *Müslüm Üzülmöz*'den bahsetmek istiyorum. Çünkü değerli ağabeyim, *Müslüm Üzülmöz*'in yeni bir kitabı çıktı.

Kitabın adı: *"Makam, Makam Çiçeği ve Bülbül"*.

Sayın *Üzülmöz*, bu kitabında Ergani'yi anlatıyor.

Sevgili *Müslüm* ağabeyimiz, Ergani'nin dünü ve bugünü üzerinde durmadan çalışarak, kafa yoruyor.

Müslüm Üzülmöz, Ergani'nin içinden. Aile kökeni itibariyle kentli. Ergani ve çevresine olan sevdası, onu böyle bir çabaya yöneltiyor.

Bildiğiniz gibi, Anadolu toprakları tarihi bir hazine. Her yerinde bir tarih saklı. Ergani ve Diyarbakır'ın içinde yer aldığı coğrafya, yani Dicle-Fırat arasındaki topraklar. Anadolu'nun Güneydoğusu. Medeniyetin doğduğu Mezopotamya toprakları.

İşte her metrekaresinden tarih fişkıran, bu güzel diyarların kadirşinas insanları, gurbette de olsalar, asla memleketlerinden kendilerini soyutlamıyorlar.

Bu yüzdendir ki, kendi topraklarını, kendi coğrafyalarını bıkmadan usanmadan yazmaya devam ediyorlar.

Müslüm Üzülmaz'in "*Makam, Makam Çiçeği ve Bülbül*" adını taşıyan bu kitabında yer alan yazılar, çeşitli gazete ve dergilerde yayınlanmış; Ergani ve Erganililere dair yazılardan oluşmuş.

Müslüm Ağabeyimiz, bu yazıların gazete sayfaları arasında eskiyip sararmasına ya da internet ortamının sonsuzluğunda kaybolup gitmelerine gönlü razı olmamış.

Ve bu yazılardan bir seçki oluşturarak, adı geçen kitabı okurlarıyla buluşturmuş.

Çok da iyi etmiş.

Çünkü bu kitabın kültürel yaşamımıza, büyük bir zenginlik katacağı kesin.

Akıcı ve sade bir dille yazılan bu eser, herkesin kitaplığında mutlaka bulunması gereken değerli bir kitap.

Bu yüzden Sevgili hemşehrimiz *Müslüm Üzülmaz*'i bu güzel çalışmalarından dolayı tebrik ediyor ve çalışmalarında başarılar diliyoruz.

Eline, koluna ve kalemine sağlık...

Ergani'ye Güzelleme

M. Şehmus Güzel

<http://www.insanokur.org>

10 Haziran 2010

Makam Dağı, Ergani'nin hemen kuzeyindedir. Diyarbakır'ın bu şirin kasabası Makam'ın eteklerinden Hilar'a doğru yayılır: Dağ'dan ovaya. Dağ'dan nehre.

Makam Dağı kadim bir nöbetçi gibi gece gündüz bekler: Kasaba geçmişinden kopmasın dercesine.

Makam Dağı Erganililerin ortak paydasıdır. Ermeniler bilir. Kürtler bilir. Türkler ve diğerleri de.

Yolunda, kıvrır kıvrır kıvranan yolunda, sağlam sollu ve kayalarında incir ağaçları, ceviz ağaçları, badem ağaçları, dut ağaçları ve aluçlar sizi bekler. Bülbül, gül ve kınalı keklikler pek uzakta değil.

Herkes Makam'ı ziyarete gelir. Diyarbakır'dan gelenler olur. Çermik'ten. Çüngüş'ten. Piran'dan... Çünkü orada herkesin «derdine çare» mekanlar vardır. Niyet ağacında ipince, upuzun ve rengarenk çaputlar uçuşur. Bu, hele uzaktan, epey görkemli bir manzara oluşturur. «Göze»lerinde en serin sular içilir: Kanaaa kana.

Bütün bunlara bir de Makam Dağı çiçeğini, o bütün sırlarını kendi içinde ve renklerinde saklamasını bilen, asla konuşturulamayan, rüyalarımızın «rehberi» Makam Dağı çiçeğini eklediğimizde tablo tamamlanmış olur.

Erganililer hem bilir hem de yeterince tanımazlar Makam'ı. O hem yakınımızdadır, elini uzatsan dokunulacak, hem de uzagımızdadır.

İşte öteden beri kasabasını ve kasabalılarını tanıtmayı bir tür sorumluluk gibi taşıyan ve bunu değişik yayınlarında en iyi biçimde yapan hemşerim Müslüm Üzülmez yeni yayınlanan *Makam, Makam Çiçeği* ve *Bülbül* isimli kitabında bildiklerimiz yanında bilmediklerimizi de beşibiryerde güzelliğiyle sunuyor. Ergani'ye, Erganililere ve Müslüm Üzülmez'e de bu yakışır. Hem kasabamızı bütün tarihi ve coğrafi bütünlüğüyle biraz daha iyi tanıyoruz, hem de kasabamızın uzak geçmişini, yakın geçmişini, siyaseti, toplumsal ve ekonomik yönleriyle biraz daha iyi öğreniyoruz. Ergani şanslı kasabalarımızdan biri olmalı diye düşünmüyör da değilim. Biz de bu kasabada doğmuş olduğumuz için şanslı olmalıyız diyorum: Geçmiş ama o kadar da geçmiş olmayan yıllarda Fevzi Karadeniz'in değişik kitapları, örneğin *Eski Zamanlar* (Pencere Yayınları, İstanbul, 2001), birkaç yıl önce Şeref Yıldız'ın bütün bir siyasi geçmişi derli toplu aktaran kaya gibi **Fırtınada Yürüyüş** (TÜSTAV Yayınları, İstanbul, 2008) isimli kitabı, birkaç ay önce yayınlanan *Ergani Yürüyor* isimli kitabım (TÜSTAV Yayınları, İstanbul, 2010) bizim isimlerimizi taşıyorlar ama aslında bu kasabanın suyunun, havasının, rüzgarının ve sesinin eseridir. Daha yazacaklarımız da var. Ama ne yazarsak yazalım Ergani'ye ve Makam Dağı'na bütün borçlarımızı ödemiş olur muyuz? Bu soruyu yanıtlamak çok zor.

Daha öncekileri saymıyorum ama bir Sezai Karakoç, bir Sezai Atılgan, yani hepimizin «ustası» «Topal Sezo», bir Enver Atılgan unutulmaması gereken isimlerimizdir. Herkesin ismini sayamıyorum kimse kusura bakmasın ama listenin uzun olduğunu Müslüm Üzülmez'in yapıtını okuyunca göreceksiniz. Adil Abe'yi, soluksuz aralıksız çektiği fotoğraflarını ve sinemasını,

Halkevi'nden sinemaya dönüştürülen bu kültür sarayını da anmadan geçmeyeyim.

Müslüm Üzülmaz'in yeni kitabının «önsüzü»nün Şeref Yıldız tarafından kaleme alındığını, çocukluk arkadaşım ve *Ergani Yürüyor*'da yer verdiğim o günlerin fotoğraflarında ne kadar şık ve yakışıklı olduğu aşık Şeref'in, yoldaşı için sadece sözcüklerini değil gönlünü de kağıda döktüğünü belirtmeliyim. İşte oradan aldığım birkaç satır:

«Bir taş koyana sonradan gelenin iki eklediği renkli, renkli olduğu kadar zengin bir tarih. Bugüne kadar farkında olmadan reddederek yaşadığımız bu tarihin değeri bilinmedi. Yoketmek için kendimizi fazlasıyla yorduk. Sevindirici olan ona gücümün yetmemiş olmasıdır. Bundan sonra bu tarihin değerini bilmiyiz. Umalım ki bu değer bilme sözde kalmasın. Bu açıdan, bu yönde atılan büyük-küçük her adımın değeri tartışılmaz. (...) Kardeşim Müslüm Üzülmaz'i bu alandaki çalışmalarından dolayı kutluyorum.»

Müslüm Üzülmaz'i ben de kutlamak istiyorum. Hele bu kitabın yayını için canla başla yürüttüğü çabayı da bilince. Burada bir kez daha kitaplarımızın en önce kasabamızın belediye ve benzeri kurumlarınca ve hemşerilerimizce sahiplenmesi gerektiği dileklerimi vurgulamak istiyorum. Bu kitap ve benzerleri önce Erganililer tarafından okunmalı. Hiçbirimizin «Lo biz bunları biliyık» demeye hakkı yok. İşte alın bakın, hem herşeyi bilmediğimiz ortaya çıkıyor, hem de bildiğimizi sandıklarımızın tam da öyle olmadığı anlaşılıyor. Kimi eksik veya harbiden yanlış görmek olanağı da buluyoruz. İşte bu kitap sayesinde.

Değişik yerlerde yayınlanan ve belli sayıda meraklının dikkatini çeken sıkı makalelerin derlemesi olan kitap bu kez kasabamıza ve kasabalılarımıza ne ararsanız veya ona yakın derecede her şeyi birarada sunuyor. Makalelerin derlenmesi son derece olumlu. Nitekim bizzat yazar aynen şunları belirtiyor:

«Yazıların gazete sayfaları arasında eskiyip sararmasına ya da internet ortamının sonsuzluğunda kaybolup gitmelerine gönlüm razı olmadı, bu seçkiyi oluşturdum.»

Kitap böylece bir anlamda ansiklopedik bir yapıt havasını alıyor: Tarih var. Eğitim ve kültür var. Ergani'nin çevre sorunları ve yerel yönetimlerin çevre meseleleri konusunda sorumluluğu için öneriler var. «Her telden yazılar» da.

Ergani'nin, ama bu arada Çermik ve Diyarbakır'ın da, kadın ve erkek şairlerini, yazarlarını, karikatürcülerini, sanatçılarını ve önemli şahsiyetlerini, tarihi yüzlerini, yaptıklarını, faaliyetlerini, ürünlerini, yani en iyi tarafından her türlü zenginliklerini tanımak ve tanıtmak için mutlaka edinilmesi ve okunulması gereken bir yapıt.

Not: Bu yazı 10 Haziran 2010 tarihinde ve sonrasında başta <http://www.insanokur.org/?p=18153> olmak üzere birçok sitede yayınlandı. –M. Üzülmöz

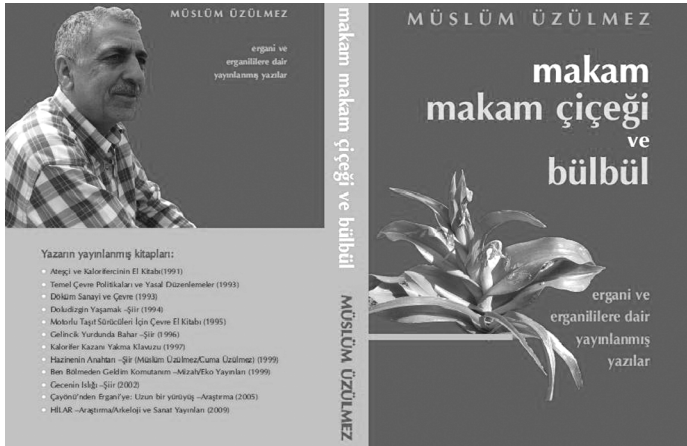
"Makam, Makam Çiçeği Ve Bülbül"

Aslan Değirmenci

<http://www.habervaktim.com>

10 Haziran 2010

İşığın erdemli kudretini kültüre yansıtmak için yola çıkan Araştırmacı Yazar Müslüm Üzülmaz'ın "Makam, Makam Çiçeği ve Bülbül" adını taşıyan yeni kitabı yayınlandı.

İşığın erdemli kudretini kültüre yansıtmak için yola çıkan Araştırmacı Yazar Müslüm Üzülmaz'ın "Makam, Makam Çiçeği ve Bülbül" adını taşıyan yeni kitabı yayınlandı.

Ergani'nin tarihine, kültürüne, yüreğine, sözüne, özüne ve gizemine aşık olan Yazar Üzülmez, bugüne kadar aşkını kaleme getirdiği tüm yazılarını bu kitapta topladı.

Üzülmez'in Ergani ve Erganililere dair çeşitli dergi, gazete ve sitelerde yayınlanmış yazılarını okurken, kendinizden anılar, üzüntüler, mutluluklar bulmanız mümkün. Yazarın akıcı ve sade bir dil kullanışı diğer taraftan okuyucularının yüzünü güldüren ironileri de görülmeye değer.

Dünyanın en eski arkeolojik yerleşimlerinden, Diyarbakır'daki Hilar mağaralarına tuttuğu mercek ile Arkeoloji ve Sanat dünyasında isminden söz ettiren Müslüm Üzülmez, son kitabındaki yazıları analiz edildiğinde kendini sorguladığı ve açıktan olmasa da 'hayattan aslında ne öğrendim?' sorusuna cevap aradığı da görülüyor.

Bugüne kadar 13 esere imza atan Üzülmez'in, dörtlü gelip ansızın durağanlaşan yazılarında duygunun ağır yükünü sırtında taşıdığı ama bu yük ile mutlu olduğu, toprağına sevdasını, sevdasının yanında yanlış yönetimlere hıncını yansıtmaktan da geri kalmadığı gözlemleniyor. Kitabı okurken kendinizi kazı yapmaya hazırlanan bir arkeolog, bilgiye ulaşmaya çalışan öğrenci, sınırda görev yapan idealist bir öğretmen, boşluğu kabul etmeyen din adamı, kendine uygun hikâyeyi bulunca sevinen genç, mücadele etmek için güvenilir bir mevzi arayan aktivist, özgürlüğe açılan kapıdan içeriye sızan ışık ve ışığın yansıttığı renk olarak hissedebilirsiniz.

Not: Bu yazı 10 Haziran 2010 tarihinde ve sonrasında başta http://www.habervaktim.com/haber/125970/makam_makam_cigegi_ve_bulbul.html olmak üzere onlarca sitede yayınlandı. –M. Üzülmez

Makam, Makam Çiçeği Ve Bülbül

M. Şehmus Güzel

<http://www.gunlukgazetesi.net>

15 Haziran 2010

Zaman zaman Ergani şanslı kasabalarımızdan biri, Erganililer de şanslı insanlar olmalı diye düşünüyorum: Geçmiş ama o kadar da geçmiş olmayan yıllarda Fevzi Karadeniz'in değişik kitapları, örneğin Eski Zamanlar (Pencere Yayınları, İstanbul, 2001), birkaç yıl önce Şeref Yıldız'ın bütün bir siyasi geçmişi derli toplu aktaran kaya gibi Fırtınada Yürüyüş (TÜSTAV Yayınları, İstanbul, 2008) isimli kitabı, birkaç ay önce yayınlanan Ergani Yürüyor isimli kitabım (TÜSTAV Yayınları, İstanbul, 2010) bizim isimlerimizi taşıyorlar ama aslında bu kasabanın suyunun, havasının, rüzgarının ve sesinin eseridir. Daha yazacaklarımız da var. Ama ne yazarsak yazalım Ergani'ye ve Makam Dağı'na bütün borçlarımızı ödemiş olur muyuz? Bu soruyu yanıtlamak çok zor.

ERGANI'YI ÖĞRENİYORUZ

İşte bu bağlamda öteden beri kasabasını ve kasabalılarını tanıtmayı bir tür sorumluluk gibi taşıyan ve bunu değişik yayınlarında en iyi biçimde yapan Müslüm Üzülmaz yeni yayınlanan Makam, Makam Çiçeği ve Bülbül isimli kitabında

bildiklerimiz yanında bilmediklerimizi de beşibiryerde güzelliğiyle sunuyor. Böylece hem Ergani'yi bütün tarihi ve coğrafi bütünlüğüyle biraz daha iyi tanıyoruz, hem de uzak geçmişini, yakın geçmişini, siyaseti, toplumsal ve ekonomik yönleriyle biraz daha iyi öğreniyoruz.

Üzülmez'in kitabının 'önsüzü'nün Şeref Yıldız tarafından kaleme alındığını, çocukluk arkadaşım ve Ergani Yürüyor'da yer verdiğim o günlerin fotoğraflarında ne kadar şık ve yakışıklı olduğu aşıkâr Şeref'in, yoldaşı için sadece sözcüklerini değil gönlünü de kağıda döktüğünü belirtmeliyim. İşte oradan aldığım birkaç satır:

'Bir taş koyana sonradan gelenin iki eklediği renkli, renkli olduğu kadar zengin bir tarih. Bugüne kadar farkında olmadan reddederek yasadığımız bu tarihin değeri bilinmedi. Yoketmek için kendimizi fazlasıyla yorduk. Sevindirici olan ona gücümüzün yetmemiş olmasıdır. Bundan sonra bu tarihin değerini bilmeliyiz. Umalım ki bu değer bilme sözde kalmasın. Bu açıdan, bu yönde atılan büyük-küçük her adımın değeri tartışılmaz. (...) Kardeşim Müslüm Üzülmez'i bu alandaki çalışmalarından dolayı kutluyorum.'

EĞİTİCİ BİR YAPIT

Üzülmez'i ben de kutlamak istiyorum. Hele bu kitabın yayını için canla başla yürüttüğü çabayı da bilince. Burada bir kez daha kitaplarımızın en önce kasabamızın belediye ve benzeri kurumlarınca ve hemşerilerimizce sahiplenmesi gerektiği dileklerimi vurgulamak istiyorum. Bu kitap ve benzerleri önce Erganililer tarafından okunmalı. Hiçbirimizin 'Lo biz bunları biliyik' demeye hakkı yok. İşte alın bakın, hem herşeyi bilmediğimiz ortaya çıkıyor, hem de bildiğimizi sandıklarımızın tam da öyle olmadığı anlaşılıyor. Kimi eksik veya yanlış görme olanağı da buluyoruz.

Kitap bir anlamda ansiklopedik bir yapıt havasında: Tarih var. Eğitim ve kültür var. Ergani'nin çevre sorunları ve yerel yönetimlerin çevre meseleleri konusunda sorumluluğu için öneriler var. 'Her telden yazılar'da.

Ergani'nin, ama bu arada Çermik ve Diyarbakır'ın da, kadın ve erkek şairlerini, yazarlarını, karikatürcülerini, sanatçılarını ve önemli şahsiyetlerini, tarihi yüzlerini, yaptıklarını, faaliyetlerini, ürünlerini, yani en iyi tarafından her türlü zenginliklerini tanımak ve tanıtmak için mutlaka edinilmesi ve okunulması gereken bir yapıt.

Bir Düzine Kitaptan Sonra: "Makam, Makam Çiçekleri ve Bülbül"

Naci GÜMÜŞ

<http://ergani.gen.tr>

12 Haziran 2010

Ergani Söz Gazetesi

25 Haziran 2010

Hemşerimiz Şair ve Yazar Müslüm ÜZÜLMEZ'in bir düzine kitaptan sonra "*Makam, Makam Çiçekleri ve Bülbül*" isimli kitabı Titiz Yayınları arasında yeni çıktı. Eser Ergani ve Erganililere dair yayınlanmış yazılarını içermekle beraber bütün ülke insanlarını, hatta dünya insanlarını ilgilendiren; tarih, sosyoloji, kültür ve sanat alanında farkındalığı sağlayan, ihmalleri sorgulayan, geçmişin karanlık köşelerine ışık tutan, geleceğe umut ve güven taşıyabilme çilesini çeken bir barış gönüllüsünün çaba ve gayretlerini, canhıraş feryadını, erdeme çağrısını duyuyoruz.

Çeşitli gazete, dergi ve web sitelerinde yayınlanmış yazılarından oluşan bu eserin yazarında bir kuyumcu titizliğini, bir arkeolog duyarlılığını görmemek mümkün değildir. Bir kez daha anladım ki Müslüm Üzülmöz; kaybolmuş tarihi kurcalayan, ayrıntıları toplayan bir araştırmacı, insanın bozulan kimyasını tahlil etmeye çalışan bir kimya mühendisi, doğallığa hayran bir insan, üretimi ve emeği seven bir gül işçisidir.

Müslüm ÜZÜLMEZ'i kutluyorum, tebrik ediyorum. Bu kitabın her Erganilinin kitaplığında mutlaka yerini alması lâzım diyeceğim ama aslında bu ifade eksik kalır. Her okurun, sorumluluk duygusunu taşıyan her insanın bu kitabı bulup okumasında, bu kitaba sahip olmasında büyük faydalar var. Kitap 320 sayfa, Ederi: 15 TL

Sözü fazla uzatmadan eserin Müslüm Üzülmaz'in kaleminden sunum yazısıyla sizi baş başa bırakıyorum.

"Sunu

Makam, Makam Çiçeği ve Bülbül adını taşıyan bu kitabımda yer alan yazılar çeşitli dergi, gazete ve sitelerde yayınlanmış Ergani ve Erganililere dair yazılarımdan oluşmaktadır. Bu yazıların gazete sayfaları arasında eskiyip sararmasına ya da internet ortamının sonsuzluğunda kaybolup gitmelerine gönüm razı olmadı, bu seçkiyi oluşturdum.

Yazıların hiç birinde içeriğe dair değışiklik veya düzeltme yapılmamıştır. Sadece bir iki sözcük değışimi veya ilavesi yapılmış, var olan yazım ve imla hataları düzeltilmiştir.

Yazılar, konularda hem akışkanlığı ve hem de bütünselliği sağlamak için yayınlanış tarihlerine göre Tarih, Eğitim ve Kültür, Çevre ve Yerel Yönetimler, Her Telden Yazılar başlıkları altında 4 bölümde numaralandırılarak toplanmıştır. Yazıların sonunda, önce yayım tarihi sonra da yayınlandıkları gazete, dergi veya Web sitelerinin adları yazılmıştır.

Kitabın kültürel yaşamımıza az da olsa bir zenginlik katacağını düşünüyorum.

Kitabın sayfa düzenini ve kapak tasarımını yapan sevgili arkadaşım Selim Talay'a çok teşekkür ederim.

Saygılarımla...

Müslüm Üzülmaz
Mayıs 2009-İstanbul"

Müslüm Üzülmez ve Makam Çiçeği

Resul Üstün

<http://www.antoloji.com> 25 Haziran 2010

<http://lavaraci.com> 26 Haziran 2010

Yaşadığımız coğrafyanın doğa koşullarından da kaynaklanan yaşamsal dayatmalar sonucu olsa gerek ki; Mezopotamya halkı olarak kıskançlık derecesinde hiçbir halka kısmet olmayan tarihi ve kültürel yaşanmışlıklarla donanımlıyız.

"Bu durum ekonomik, sosyal ve kültürel anlamda bir doymuşluğun ifadesi midir?" diye sorarsanız, yanıtlım elbette ki "hayır" olacaktır. Çünkü soyutlar somuta dönüştürülmedikleri sürece pozitif değerde bir anlam da ifade etmezler.

Dağ, taş, ova, göl, nehir... Dört bir yanımız tarihi ve kültürel zenginliklerle dolup taşarken, biz sadece aidiyetin soyut yanıyla ilgili görünerek kendimizi tatmin olmuş gibi göstermeye çalışıyoruz. Evet, "tatmin olmuş gibi..." Oysa aidiyet (ait olmak) kanla damar gibi, toprakla ekin gibi, yağmurla bulut gibi, ışıkla göz gibi... Biri olmadan diğerrinin de yaşamsal fonksiyonlarını kaybedeceğini bilmekle beraber, çoğu kez bu değerleri görmezlikten gelmeye alışık duyarsız bir toplumun neme lazımcı bireyleri haline gelmişiz ne yazık ki...

Alışıl gelmiş en klasik deyimle "eli kalem tutan mürekkep yalamış" aydınlarımızın bu tarihi, sosyal ve kültürel donanmış-

lığı kendilerinden sonra gelecek kuşaklara aktarabilme konusunda yeterli bir duyarlılık gösterdiklerini (bazı istisnalar dışında) öyle onurlandırıcı bir dik başlılıkla söyleyemeyiz sanırım.

Bu istisnalardan biri de değerli hemşerim kimya mühendisi, çevrebilimci araştırmacı yazar Müslüm Üzülmaz'dir. Müslüm Üzülmaz bu aralar 13. kitabı olan ve adını Ergani'nin Zülküfil Dağı'ndaki Zülküfil (Zülküf) Peygamber'in yazın konakladığı, kimine göre türbesinin de bulunduğu dağ olan "Makam"dan ve kardelenin bu yörede yetişen kardeşi Makam Çiçeği'nden alan "Makam, Makam Çiçeği Ve Bülbül"ü okurlarıyla buluşturmanın haklı gurur ve heyecanını yaşamaktadır. Her ne kadar kitabın arka kapağındaki tek tümcelik tanıtım yazısında "Ergani ve Erganililere Dair Yayınlanmış Yazılar" diye kısacık bir not düşmüş olsa da; bu tümcenin kitabın içeriği bakımından çok kısır kaldığına inandığımı belirtmekte yarar görüyorum.

Kitap incelendiğinde, Müslüm Üzülmaz'ın 76 konu başlığı altında topladığı tarihsel belge niteliğindeki makale ve araştırma yazılarının büyük çoğunluğu din, dil, ırk ve düşünce farklılığı gözetilmeksizin tüm halkları aynı sıcaklıkla kucaklayan bir yaklaşımla insanlığın gelişimine öncülük etmiş olan Mezopotamya Uygarlığı'nın 10 bin yıllık tarihi geçmişinin günümüze taşınması niteliğinde olduğu da görülecektir.

Tıpkı, kitabın önsözünü Stockholm'den yazan hemşerim sürgün siyasetçi yazar Şeref Yıldız'ın da özetle "Bu güne kadar farkında olmadan reddederek yaşadığımız bu tarihin değeri bilinmedi. Yok etmek için kendimizi fazlasıyla yorduk" dediği gibi Mezopotamya Uygarlık tarihinin (elbette ki bu arada Ergani'nin de) bilinmeyen yönlerinin araştırılarak, akıl süzgecin-den geçirilerek somut verilerin ışığında gün ışığına çıkarılması çalışmasıdır "Makam, Makam Çiçeği Ve Bülbül."

Tarihsel ve güncel makaleleriyle; tanıtım, araştırma ve inceleme yazılarıyla, trajikomik siyasi fıkralarıyla okunması gereken bir eser...

Tarihsel gelişim süreciyle birlikte bizleri tüm bu güzelliklerden mahrum bırakmaman adına bilincin açık, yolun aydınlık olsun sevgili Müslüm zlmez.